

**SAMAJAKARYADA
HEJEGALU
SOCIAL WORK FOOT-PRINTS**

Contents

ಪರಿವಿಡಿ

1. ಪ್ರೀತಿಯ ಮೂಲ ಯಾವುದು ? – 5
ಎಂ. ಬಸವಣ್ಣ
2. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ನಾಪತ್ತೆ ಎಂಬ ಮಾಯಾಜಾಲ – 15
ರೂಪ ಹಾಸನ್
3. ಬಿಸ್ಕೆಟ್‌ಗಾಗಿ ಪೀಡಿಸುವ 'ಆಪೆಲ್ ವ್ಯಾಲಿ'ಯ ಮಕ್ಕಳು! – 21
ಬಿ.ಆರ್. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ
4. 'ಸಮಾಜಕಾರ್ಯದ ಕಣಸುಗಾರ' ಓದುಗರ ಅನಿಸಿಕೆ, – 29
ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು
5. ಅಕ್ಷರಸ್ಥರ ಅನಾಗರಿಕ ಮುಖವಾಡ – ಒಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ – 37
ಗಂಗಾಧರ ರೆಡ್ಡಿ ಎನ್.
6. ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆ (NGO) ಎಂದರೇನು ? – 43
ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ : ಎಸ್. ರಶ್ಮಿ
7. Voluntary to Mandatory Corporate – 44
Social Responsibility
K.N. Ajith
8. Environment Conservation: Social Worker – 52
as a Catalyst of Sustainable
Development (Some Observations)
T.S. Chandrashekara
9. DIVASWAPNA: Creativity in Education – 61
Book Review
Ramesh D. Gongadi
10. Kalike Samruddi Upakaram (KSU) – 69

Editorial

May 2014 witnessed a massive electoral defeat of the ruling alliance mainly because of corruption at all levels, widespread poverty, and price rise. The new government has many political, economic, social and security challenges confronting the nation. In the social sector many initiatives are expected. Issues concerning women, children, governance, justice system, development and human rights are on the top of the new government's agenda. In this effort Samaja Karyada Hejjevalu, as a social work and social development magazine, has some significant role to play.

Corporate organisations have economic as well as social responsibilities, particularly when the post liberalisation, globalised economy has brought substantial prosperity to business. Barring some corporations like the Tata Group, Wipro, and Infosys (for instance), many companies are either paying lip service to their corporate social responsibility (CSR) or are indifferent to their expected social obligations. Hence the government of India enacted the new comprehensive Companies Act in December 2013 making CSR spending of at least 2 per cent of the post tax profit of a certain class of companies mandatory. In the article **“Voluntary to Mandatory Corporate Social Responsibility”** K.N.Ajith discusses the various aspects of the new CSR law. The new law expects the business organisations to undertake projects for poverty alleviation, reduction of infant mortality, skill development, rural transformation, housing for the slum families, etc. Ajith also critically examines the limitations of making CSR mandatory.

“Environment Conservation: Social Worker as a Catalyst of Sustainable Development (Some Observations)” by T.S.Chandrashekara emphasizes on academic and practical realm of social work in order to achieve sustainable development. The author, in this article, has attempted to understand this emerging field and briefly deliberated on the role of Social Workers in this field. Countries across the world are facing destruction of environment in the name of development. Forest cover is depleting and life-saving mangroves are being removed exposing large populations to the fury of nature. Sustainability is, therefore, a key functional area of professional social work.

“DIVASWAPNA: Creativity in Education” is a review of a famous Gujarathi book on innovation in education written by the late Gijubhai Badheka, a well-known Gujarathi educationist and teacher. Attracted by its imaginative content Kashinath Trivedi translated the book in Hindi and published it for wider circulation. The book narrates the story of Laxmiram, a fictional character. Laxmiram is a teacher who rejects the orthodox culture of education and continues to experiment in creative teaching method. He was against punishing children, a common practice even now. The book review of Divaswapna is done by **Ramesh Gongadi**.

ಕನ್ನಡ ಲೇಖನಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಭರಿತ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಮೊದಲಿಗೆ ಇಂದಿನ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಯುತ ಬಸವಣ್ಣರವರ “ಪ್ರೀತಿಯ ಮೂಲ ಯಾವುದು?” ಎಂಬ ಲೇಖನ ಪ್ರೀತಿ ಎಂದರೇನು, ಅದು ಎಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ, ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ, ಹೇಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ ಹೊರಟ ವಿಸ್ಕಾನ್ಸಿನ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದ ಹ್ಯಾರಿ ಹಾರ್ಲೋ (Harry Frederick Harlow, 1905–1981) ರವರ ಲ್ಯಾಬೋರೇಟರಿ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀಮತಿ ರೂಪ ಹಾಸನ್ ರವರ ಕನ್ನಡ ಲೇಖನ “ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ನಾಪತ್ತೆ ಎಂಬ ಮಾಯಾಚಾಲ” ಮನುಷ್ಯನನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಾನವ ಮುಖವಾಡದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗಳ ಹೇಯ ಕೃತ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಿದೆ. ಹೆಣ್ಣು ಶಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪಿಣಿ, ಸಬಲೆ, ಜೀವನದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಡಿಗೆ ಸರಿಸಮಳಾಗಿ ನಡೆಯಬಲ್ಲ ಚತುರೆ - ಎಂಬೆಲ್ಲಾ ಮಾತುಗಳು ಬರಿಯ ಪುಸ್ತಕ ಅಥವಾ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಸಮಾರಂಭ ಭಾಷಣಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿ, ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡಿನ ಭೋಗದ ವಸ್ತುವಾಗಿಯೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿರುವುದು ಎಲ್ಲರ ಮನದಾಳಕ್ಕೆ ತಿಳಿದ ಸತ್ಯ. ಇಲ್ಲಿ ಸರಿ ತಪ್ಪುಗಳ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ನಾಗರಿಕನ ಕರ್ತವ್ಯ ಇಂತಹ ಹಲವು ಸಲಹೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುವ ಶ್ರೀಮತಿ ರೂಪ ಹಾಸನ್ ರವರ ಲೇಖನ ಓದುಗರನ್ನೊಮ್ಮೆ ಆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದರೆ ಲೇಖಕರ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶಕರ ಉದ್ದೇಶ ಸಾರ್ಥಕವಾದಂತೆ.

ಶ್ರೀಯುತ ಬಿ.ಆರ್. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ್ ರವರು ಬರೆದಿರುವ “ಬಿಸ್ಕೆಟ್ ಗಾಗಿ ಪೀಡಿಸುವ ‘ಆಪೆಲ್ ವ್ಯಾಲಿ’ಯ ಮಕ್ಕಳು!” ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಜೊತೆ ಭಾರತದ ಶಿರ ಭಾಗವಾದ ಜಮ್ಮು ಕಾಶ್ಮೀರಕ್ಕೆ ಅದರ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸೌಂದರ್ಯ ನೋಡಲು ಹೊರಟ ಅವರ ವಿಹಾರದ ಅನುಭವವನ್ನು ಬಹಳ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಿಡಿಸಿಟ್ಟಿರುವುದು ಪ್ರಶಂಸಾರ್ಹ. ಈ ಲೇಖನವು ಜಮ್ಮು ಕಾಶ್ಮೀರದ ಸೌಂದರ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಜನರಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಗದ ಹಿಂದಿರುವ ನರಕವನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ “ಸಮಾಜಕಾರ್ಯದ ಕಣಸುಗಾರ” ಪ್ರೊ. ಎಚ್.ಎಂ. ಮರುಳಸಿದ್ದಯ್ಯನವರನ್ನು ಕುರಿತು ಹೊರಬಂದಿರುವ ಪುಸ್ತಕದ ಅಭಿಮಾನಿಗಳ ಅನಿಸಿಕೆ, ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲಾ ಲೇಖಕರಿಗೂ, ಸಹಕಾರಿಗಳಿಗೂ ಮತ್ತು ಓದುಗರಿಗೂ ನಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕಾ ತಂಡದ ಶುಭಕಾಮನೆಗಳು”

M.H. Ramesha
Editor

ಪ್ರೀತಿಯ ಮೂಲ ಯಾವುದು?

ಎಂ. ಬಸವಣ್ಣ

ಪ್ರೀತಿ ಎಂದರೇನು, ಅದು ಎಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ, ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ, ಹೇಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸುವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಅದು ಕಲಾವಿದರ, ಕವಿಗಳ, ಕಾದಂಬರಿಕಾರರ ಕೆಲಸ. ಆದರೂ ಪ್ರೀತಿ ಒಂದು ಮಾನಸಿಕ ಸಂಸ್ಥಿತಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಹಾಗೂ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಡುವೆ ಏರ್ಪಡುವ ಅಪೂರ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ್ದರಿಂದ, ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಅದರ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಕುತೂಹಲವಿರುವುದು ಸಹಜ. ಸುಮಾರು 1950ರವರೆಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಅನುಭವವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಾಲಯದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಯಾವ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಯೂ ಯೋಚಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂಥ ಒಂದು ಹುಚ್ಚು ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕಿದವರು ವಿಸ್ಕಾನ್ಸಿನ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದ ಹ್ಯಾರಿ ಹಾರ್ಲೋ (Harry Frederick Harlow, 1905-1981) ಎಂಬುವವರು. ಪ್ರೀತಿಯಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ (subjective) ಅನುಭವವನ್ನು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿ (objective) ಲೆಬಾರಟರಿಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ಹಾರ್ಲೋ ಅವರ ಪ್ರಯತ್ನ ಮೆಚ್ಚತಕ್ಕದ್ದೆ. ಹಾರ್ಲೋ ನಡೆಸಿದ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಬಹಳಷ್ಟು ವಿವಾದಗಳನ್ನೂ ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿವೆ; ಅದು ಬೇರೆ ವಿಚಾರ.

ಪ್ರೀತಿ-ಪ್ರೇಮ ಎಂದ ತಕ್ಷಣ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವುದು ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡುಗಳ ನಡುವಿನ ಅನುಬಂಧ; ಲೈಂಗಿಕ ಆಕರ್ಷಣೆ ಎಂದರೂ ಸರಿಯೆ. ಆದರೆ ಅದೊಂದೇ ಪ್ರೇಮವಲ್ಲ. ಮಾನವನ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಹಲವು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಬಹುಮುಖ ಭವ್ಯ ವಸ್ತು ("love is a many splendored thing") ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಒಬ್ಬ ಹಿರಿಯ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿ ಎರಿಕ್ ಫ್ರಾಂಮ್ (1900-1980) ತಮ್ಮ ಒಂದು ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ (Fromm, 1956) ಮಾನವರ ಪ್ರೀತಿ ಐದು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತದೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವು ಕೆಳಕಂಡಂತಿವೆ.

೧. ಪುತ್ರಪ್ರೇಮ (filial love): ಹೆತ್ತವರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ತೋರುವ ಪ್ರೀತಿ; ಪುತ್ರ ವಾತ್ಸಲ್ಯ; ಇದು ಮುಂದುವರೆದು ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳ ಕಡೆಗೂ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲಾ ಅಸಹಾಯಕರಡೆಗೆ ಹರಿಯುತ್ತದೆ.

೨. ಪಿತೃಪ್ರೇಮ (parental love): ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೆತ್ತವರ ಮೇಲಣ ಪ್ರೀತಿ; ಕಾಲ ಕಳೆದಂತೆ ಇದು ಅಜ್ಜಿ-ತಾತ, ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ-ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ, ಮತ್ತಿತರ ಬಂಧುಬಾಂಧವರು ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ ಹಿರಿಯರ ಕಡೆಗೂ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಮುಂದುವರೆದು ಈ ಪ್ರೀತಿ ನಾಡಿನ ನಾಯಕರು, ಕೊನೆಗೆ ದೇವರೆಡೆಗೂ ಹರಿಯುತ್ತದೆ.
೩. ಬ್ರಾತೃಪ್ರೇಮ (fraternal love): ಸೋದರ ಸೋದರಿಯರು, ಸ್ನೇಹಿತರು, ಮತ್ತು ನೆರೆಹೊರೆಯವರು, ಕಡೆಗೆ ಇಡೀ ಮಾನವ ಜನಾಂಗದಡೆಗೆ ಹರಿಯುವ ಪ್ರೀತಿ.
೪. ದಾಂಪತ್ಯ ಪ್ರೇಮ (conjugal love) ಪತಿ-ಪತ್ನಿಯ ನಡುವಿನ ಪ್ರೀತಿ; ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರೀತಿಗಳು ಹಲವರೆಡೆಗೆ ಪ್ರವಹಿಸಿದರೆ, ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕಡೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಹರಿಯುವುದು ದಾಂಪತ್ಯ ಪ್ರೇಮದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ.
೫. ಸ್ವಯಂ ಪ್ರೇಮ (self-love): ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ತನಗಿರುವ ಅಭಿಮಾನಪೂರ್ವಕ ಪ್ರೀತಿ. ಇದು ಸ್ವಾನುರಕ್ತಿಯಲ್ಲ. ತನ್ನನ್ನು ತಾನರಿದು, ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಆತ್ಮಗೌರವ.

ಪ್ರೇಮ ಮತ್ತು ಅದರ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಫ್ರಾನ್ಸ್ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಈ ಲೇಖನದ್ದಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಪ್ರೀತಿಯ ಉಗಮ ಹೇಗೆ ಜರಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಮಾನವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಯ ಅನುಭವ ಅಂಕುರವಾಗುವುದು ಶೈಶವದಲ್ಲಿ; ಮಗು ತಾಯಿಯಿಂದ ಪಡೆಯುವ ಮಮತೆಯ ಮೂಲಕ. ಇದೇ ಸಕಲ ಪ್ರೀತಿಗಳಿಗೂ ಮೂಲಾಧಾರ. ಹೀಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಪ್ರೀತಿ ಅನಂತರ ಹಲವು ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಒಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತ. ಹಾರ್ಲೋ (ಚಿತ್ರ-೧) ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದು ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಮಗುವಿನ ನಡುವೆ ಪ್ರೀತಿ ಹೇಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು. ಅವನು ಪ್ರಯೋಗ ನಡೆಸಿದ್ದು ಮಂಗಳ ಮೇಲೆ. ಕಾರಣ ಸ್ಪಷ್ಟ; ಯಾವ ತಾಯಿಯೂ ತನ್ನ ಮಗುವಿನೊಡನೆ ಲೆಬಾರೆಟರಿಗೆ ಬಂದು ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೊಳಗಾಗಲು ಇಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಎಲ್ಲರೂ ಹೇಳುವ ಹಾಗೆ, ತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳ ನಡುವಿನ ಪ್ರೀತಿ (ಪ್ರೇಮ, ಬಾಂಧವ್ಯ, ಮಮತೆ, ಅಥವಾ ಅನುಬಂಧ) ಅನುಪಮ, ಅನನ್ಯ, ಅಪಾರ, ಅದನ್ನು ದೈವಿಕವೆನ್ನುವವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಹಾರ್ಲೋಗೆ ಇಂಥ ಭಾವಪೂರಿತ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನೇನು ಕಲಾವಿದನಲ್ಲ, ಸಾಹಿತಿಯಲ್ಲ, ಅವನೊಬ್ಬ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ವಿಜ್ಞಾನಿ. ಬೇರೆಲ್ಲಾ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಿದ್ದಂತೆ, ಅವನ ಆಸಕ್ತಿ ಇದ್ದುದೆಲ್ಲಾ ಪ್ರೀತಿ ಎನ್ನುವ ಮನಃಸ್ಥಿತಿ ಎಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ? ಹೇಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ? ಅದರ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಏನು? ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ.

ಕೆಲವು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರೀತಿಯ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣ ಸಾಮೀಪ್ಯ (proximity). ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ, ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರ ಇರಲು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಪ್ರೀತಿ

ಅದರ ಪಾಡಿಗೆ ಅದು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ, ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ, ಎಂಬುದು ಅವರ ನಂಬಿಕೆ; ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಮಗು ಸದಾ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಅವರಿಬ್ಬರ ಮಧ್ಯೆ ಪ್ರೀತ್ಯಾನುಬಂಧ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರ ಪ್ರಕಾರ, ತಾಯಿ-ಮಗುವಿನ ನಡುವೆ ಪ್ರೀತಿ ಬೆಳೆಯಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣಗಳು ದೈಹಿಕ ಮೂಲದವು; ಹಸಿವು, ಬಾಯಾರಿಕೆ, ಮತ್ತು ನೋವು ನಿವಾರಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವು; ತಾಯಿ ಮಗುವಿಗೆ ಮಾಡುವ ಪಾಲನೆ, ಪೋಷಣೆ. ಪ್ರೀತಿಯ ಉಗಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಮಗು ಹಸಿದಿರುವಾಗ ತಾಯಿ ಅದಕ್ಕೆ ಹಾಲೂಡುತ್ತಾಳೆ. ಅದರಿಂದ ಮಗುವಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಿತವಾಗಿದ್ದು ಮಗುವಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆ ಹಿತವಾದ ಭಾವಾವೇಶದ (emotional state) ಪ್ರಭಾವ ಅದನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿದವರ ಕಡೆಗೂ ಹರಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ಸಾಮಾನ್ಯೀಕರಣ (generalization) ನಿಯಮ. ತಾಯಿ ಪ್ರತಿದಿನ ಮಗುವನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿ, ಸಂತೋಷವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುವಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಮಗುವಿನ ಜತೆಯಲ್ಲೇ ಇರುವುದರಿಂದ, ಅವಳ ಮೇಲೆ ಮಗುವಿಗೆ ಪ್ರೀತಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ.

ಈ ವಾದಗಳಲ್ಲಿ ಹುರುಳಿರುವಂತೆ ಕಂಡರೂ ಅವು ಹ್ಯಾಲೋಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ, ಇವು ಬಹಳ ಸರಳವಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರೀತಿಯ ಸುಲಭೀಕೃತ ವಿವರಣೆಗಳೆನಿಸಿತು. ಕೇವಲ ಜತೆಗಿರುವುದರಿಂದ, ಹಾಲು ಕುಡಿಸುವುದರಿಂದ, ಉಣಬಡಿಸುವುದರಿಂದ, ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಸುವುದರಿಂದ, ಪ್ರೀತಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆಂಬುದು ತೀರ ಸರಳ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಹಾಗೆ ಕಂಡಿತು. ಪ್ರೀತಿ, ಅಥವಾ ಮಾತೆಯ ಮಮತೆ ಬಹಳ ಆಳವಾದ, ನಿಕಟವಾದ, ಮಧುರವಾದ, ಮಾನಸಿಕ ಅನುಭವ, ಅದೊಂದು ಅನುಪಮ, ಸಂಕೀರ್ಣ ಭಾವಾವೇಶ (emotion); ಅದಕ್ಕೆ ಪಾಲನೆ ಪೋಷಣೆಗಳಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕಾರಣಗಳಿರಬೇಕೆಂದು ಹ್ಯಾಲೋಗೆ ಅನಿಸಿತು. ಅದೇನೆಂದು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಹ್ಯಾಲೋ ಕೈಗೊಂಡ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮೈಲಿಗಲ್ಲಾಗಿವೆ. ತಾಯಿ-ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರೀತಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಾಲಯದಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯಕವಿರುವ ನಿಯಂತ್ರಣಗಳಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ, ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸ. ಯಾವ ತಾಯಿಯೂ ಇದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಂಗಗಳ (rhesus monkeys) ಮೇಲೆ ನಡೆಸಲಾಯಿತು.

ಪ್ರಯೋಗಾಲಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪಂಜರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ತಂತಿಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ತಯಾರಿಸಲಾದ ಎರಡು ಕೃತಕ “ತಾಯಿ” ಮಂಗಗಳನ್ನು ಇರಿಸಲಾಯ್ತು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಮೆತ್ತನೆಯ ರಬ್ಬರ್‌ನಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಮೃದುವಾದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು (terry cloth) ಹೊದಿಸಲಾಗಿತ್ತು (ಇದನ್ನು “ಮೃದು ತಾಯಿ” ಅಥವಾ “ಬಟ್ಟೆ ತಾಯಿ” ಎನ್ನೋಣ). ಇನ್ನೊಂದು ಕೃತಕ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕೇವಲ ತಂತಿಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಅದು ಒರಟಾಗಿರುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು (ಇದು

“ಒರಟು ತಾಯಿ” ಅಥವಾ “ತಂತಿ ತಾಯಿ”). ಚಿತ್ರ 2 ರಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡು ಬಗೆಯ ತಾಯಿಯರನ್ನು ತೋರಿಸಿದೆ. ಕೆಲವು ಪ್ರಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ, ಮೃದು ತಾಯಿಯ ಮುಖವನ್ನು ಮಂಗಗಳ ಮುಖದಂತೆಯೂ, ಒರಟು ತಾಯಿಯ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಲು ಅಷ್ಟೇನು ಹಿತವಾಗಿಲ್ಲದಂತೆ ಒಡ್ಡೊಡ್ಡಾಗಿಯೂ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಒರಟು ತಾಯಿಯ ಎದೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಪ್ಪಲ್‌ನೊಡನಿರುವ ಹಾಲಿನ ಸೀಸೆಯನ್ನು ಜೋಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಮರಿ ಮಂಗಗಳು ಹಸಿವೆನಿಸಿದಾಗ ತಂತಿ ತಾಯಿಯ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ನಿಪ್ಪಲ್ ಚೀಪಿ ಹಾಲು ಕುಡಿಯಬಹುದಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು (ನೋಡಿ ಚಿತ್ರ 2 ಮತ್ತು 3). ಹೀಗೆ ನಿರ್ಮಿಸಲಾದ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯದಲ್ಲಿ ಹಾರ್ಲೊ ಮತ್ತು ಅವನ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳು ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಮಾರ್ಪಾಟುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹಲವಾರು ಚರಿತ್ರಾರ್ಹ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಕೆಳಗೆ ತಿಳಿಸಿದೆ.

ಚಿತ್ರ 1: ಪ್ರಯೋಗನಿರತ ಹಾರ್ಲೊ

ಚಿತ್ರ 2: ತಂತಿ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಬಟ್ಟೆ ತಾಯಿ

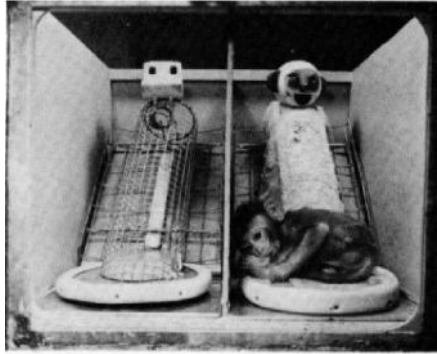
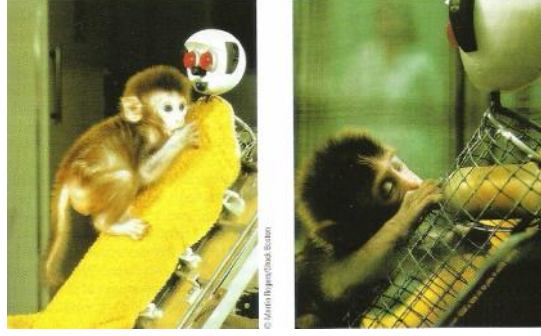

Figure 4. Wire and cloth mother surrogates.

ಚಿತ್ರ 3: ತಂತಿ ತಾಯಿಯ ಬಳಿ ಹಾಲು ಕುಡಿದು ಮತ್ತನೆ ತಾಯಿಯ ಬಳಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಮಂಗದ ಮರಿ

ಚಿತ್ರ 4: ಮತ್ತನೆ ತಾಯಿಯನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರುವ ಹೆದರಿದ ಮರಿಮಂಗ

Figure 14. Typical response to cloth mother surrogate in fear test.

ಒಂದು ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ, ಈಗ ತಾನೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಂಗದ ಮರಿಗಳನ್ನು (ಹುಟ್ಟಿದ 6 ರಿಂದ 12 ಗಂಟೆಗಳೊಳಗೆ) ಅವುಗಳ ತಾಯಿಯರಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯದೊಳಗೆ ಬೆಳೆಯಲು ಬಿಡಲಾಯಿತು. ಅವುಗಳಿಗೆ ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದ ಎರಡು ಕೃತಕ ತಾಯಿಯರ ಪೈಕಿ ಯಾವುದರ ಬಳಿ ಬೇಕಾದರೂ ಹೋಗಬಹುದಾದ ಅವಕಾಶವಿತ್ತು. ಮರಿಗಳು ಹಸಿವಾದಾಗ ಒರಟು (ತಂತಿ) ತಾಯಿಯ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಹಾಲಿನೋ ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಆದರೆ, ಹಾಲು ಕುಡಿದಾದ ಮೇಲೆ ಮರಿಗಳು ಮೃದು (ಬಟ್ಟೆ) ತಾಯಿಯ ಬಳಿಬಂದು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. (ನೋಡಿ ಚಿತ್ರ-3). ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿರುವಾಗ ಏನೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಮರಿಗಳು ಒರಟು ತಾಯಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದು ಒಂದು ದಿನದ ಮಾತಲ್ಲ. ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ

ಹೀಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಹಸಿದಾಗ ಹಾಲು ಕುಡಿಯಲು ಒರಟು ತಾಯಿ; ಮುದ್ದು ಮಾಡಲು, ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಪ್ರೀತಿಸಲು ಮೃದು ತಾಯಿ. ಹೀಗೆ ಬೆಳೆಯಿತು ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಮಗುವಿನ ನಡುವಿನ ಅನುಬಂಧ. ಇದರ ಅರ್ಥವಿಷ್ಟೆ. ಕೇವಲ ಹೊಟ್ಟಿಗೆ ಕೊಡುವುದರಿಂದ ತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳ ನಡುವೆ ಪ್ರೀತ್ಯಾನುಬಂಧ ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಏನೇನೂ ಬೇಕು. ಅವುಗಳಲ್ಲೊಂದು “ಸ್ಪರ್ಶಸೌಖ್ಯ” (contact comfort). ಮರಿಗಳಿಗೆ ತಾಯಿಯಿಂದ ದೊರಕುವ ಮೆತ್ತನೆಯ ಸ್ಪರ್ಶಾನುಭವ, ಅವಳು ಕೊಡುವ ಹಾಲಿನಷ್ಟೆ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿರುವುದು ಹಾರ್ಲೊ ನಡೆಸಿದ ಪ್ರಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾತ್ರ. ಕೆಲವು ವಿವರಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿ ಇಂಥ ಹಲವಾರು ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಮಂಗಳ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹಾಲಿನ ಬಾಟಲಿಯನ್ನು ಮೃದು ತಾಯಿಯ ಎದೆ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಇಡಲಾಯಿತು. ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮರಿಮಂಗಳಗಳು ಮೃದು ತಾಯಿಯ ಬಳಿ ಹಾಲು ಕುಡಿದು ಅಲ್ಲೇ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಒರಟು ತಾಯಿಯ ಬಳಿ ಹಾಲು ಕುಡಿಯಲು ಹೋಗುವುದಿರಲಿ, ಆ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ ಕೂಡ ನೋಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು ಅವು ಗಮನಿಸುತ್ತಿರಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಬೇರೊಂದು ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಮೃದುತಾಯಿ ಮತ್ತು ಒರಟು ತಾಯಿಯರನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪಂಜರಗಳಲ್ಲಿ ಇಡಲಾಯ್ತು. ಮರಿಮಂಗಳಗಳನ್ನು ಎರಡು ಗುಂಪಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ, ಒಂದು ಗುಂಪಿನ ಮರಿಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಒರಟು ತಾಯಿಯೊಡನೆಯೂ, ಮತ್ತೊಂದು ಗುಂಪಿನವನ್ನು ಮೃದು ತಾಯಿಯೊಡನೆಯೂ ಬೆಳೆಯಲು ಬಿಡಲಾಯ್ತು. ಎರಡು ತಾಯಿಯರಿಗೂ ಹಾಲಿನ ಸೀಸೆಯನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಎರಡು ಗುಂಪಿನ ಮರಿಗಳು ಹಾಲನ್ನೇನೋ ಕುಡಿದವು; ಅವು ಕುಡಿದ ಹಾಲಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದ್ದುದು ಅವುಗಳು ವಿಸರ್ಜಿಸಿದ ಮಲದಲ್ಲಿ (feces). ಒರಟು ತಾಯಿಯೊಡನೆ ಬೆಳೆದ ಮರಿಗಳಿಗೆ ಅವು ಕುಡಿದ ಹಾಲನ್ನು ಅರಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಿ ಅವುಗಳ ಮಲ ತೆಳುವಾಗಿದ್ದು, ಭೇದಿಯಾದಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ಮನೋದೈಹಿಕ ವ್ಯಾಧಿಯ (psychosomatic disorder) ಲಕ್ಷಣವೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲಾಯ್ತು. ಹೀಗೆ, ಒರಟು ತಾಯಿಯ ಒಡನಾಟ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಸಿತ್ತು. ಆದರೆ, ತನು ತುಂಬಿದಂತೆ ಮನ ತುಂಬಲಿಲ್ಲ. ದೇಹ ಬೆಳೆಯಿತು, ಪ್ರೀತಿ ಬೆಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಒಲವಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಹಾಲೊಂದೇ ಸಾಲದು. ಸ್ಪರ್ಶಸೌಖ್ಯ ಹಾಲಿಗಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದುದೆಂದು ಈ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬಂತು.

ಮಾನವರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲೂ ತಾಯಿಯ ಎದೆ ಹಾಲು ಕುಡಿಯುವ ಮಗುವಿಗೆ ಹಾಲಿಗಿಂತ ತಾಯಿಯ ಬೆಚ್ಚನೆಯ, ಮೃದುವಾದ ಮೈ ಸಂಪರ್ಕ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ ಎಂದು ಹಾರ್ಲೊ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. “ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿ, ಚಿನ್ನದ

ಚಮಚದಿಂದ ಅಥವಾ ಬೆಳ್ಳಿ ಬಾಟಲಿಯಿಂದ ಹಾಲು ಕುಡಿಸಬೇಡಿ, ನಿಮ್ಮ ಮೈ ಸಂಪರ್ಕ ಮಗುವಿಗಾಗುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿ” ಎಂದು ಆಧುನಿಕ ತಾಯಿಯರಿಗೆ ಹಾರ್ಲೊ ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಒಂದೆಡೆ, ಹಾರ್ಲೊ ಭಾಷಣವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಸುಂದರ ಯುವತಾಯಿಯೊಬ್ಬಳು ಅವನ ಬಳಿ ಬಂದು “ಪ್ರೊಪೆಸರ್, ಇಂದು ನನ್ನ ತಪ್ಪಿನ ಅರಿವಾಯ್ತು. ನಾನೊಬ್ಬಳು ತಂತಿ ತಾಯಿ” ಎಂದಳಂತೆ! ಅವಳು “ತಂತಿ ಪತ್ನಿಯೂ” ಆಗಿದ್ದಿರಬಹುದೆಂಬುದು ಹಾರ್ಲೊ ಊಹೆ.

ಒರಟು ತಾಯಿಯ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಮರಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಅನುಚಿತ, ಅಸಂಗತ ವರ್ತನೆಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಹಾರ್ಲೊ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿವೆ. ಕೆಲವು ಪ್ರಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಅಪರಿಚಿತ ಪ್ರಚೋದನೆಗಳಿಂದ ಮರಿಗಳನ್ನು ಹೆದರಿಸಲಾಯ್ತು. ಹೀಗೆ ಭಯಪಡಿಸಿದಾಗ ಮರಿಗಳು ಮೃದು ತಾಯಿಯನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡವೇ ಹೊರತು, ಒರಟು ತಾಯಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ (ಚಿತ್ರ 4). ಇಂಥ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆ ತಾಯಿ ಇಲ್ಲದೆ ಬರಿ ತಂತಿ ತಾಯಿ ಮಾತ್ರ ಇದ್ದರೆ, ಅದರ ಬಳಿಗೆ ಮರಿಗಳು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಯದಿಂದ ಮುದುರಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತು ಅಳುತ್ತಿದ್ದವು.

ಒರಟು ತಾಯಿಯೊಡನೆ ಬೆಳೆದ ಮಂಗದ ಮರಿಗಳನ್ನು ಹೊಸದಾದ ಅಪರಿಚಿತ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಾಗ ಅವು ಬಹಳ ಹೆದರುವುದು ಕಂಡುಬಂತು; ಒಂದೆಡೆ ಭಯದಿಂದ ಅಳುತ್ತಾ ಮುದುರಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಒರಟು ತಾಯಿ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಇರಲಿ, ಇಲ್ಲದಿರಲಿ, ಅವರ ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನೂ ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ. ಮೃದು ತಾಯಿಯೊಡನೆ ಬೆಳೆದ ಮರಿಗಳನ್ನು ತಾಯಿಯ ಜತೆ ಅಪರಿಚಿತ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಾಗ, ಮೊದಲಿಗೆ ಭಯಪಟ್ಟರೂ, ನಿಧಾನವಾಗಿ ಪರಿಸರವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಮೃದು ತಾಯಿಯ ಸನ್ನಿಧಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಮಾನಸಿಕ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿದಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿತ್ತು.

ಕೃತಕ ತಾಯಿಯೊಡನೆ ಬೆಳೆದ ಮರಿಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ “ತಾಯಿ”ಯರಿಂದ ಒಂದು ವರ್ಷಕಾಲ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಅವುಗಳನ್ನು ತಾಯಿಯರ ಬಳಿಗೆ ಬಿಡಲಾಯಿತು. ಆಗ, ಮೃದು ತಾಯಿಯೊಡನೆ ಬೆಳೆದ ಮರಿಗಳು ತಮ್ಮ ತಾಯಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುಂದಾದವು. ಅಂಥದೇ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ, ತಂತಿ ತಾಯಿಯೊಡನೆ ಬೆಳೆದ ಮರಿಗಳು ತಮ್ಮ ತಾಯಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನೂ ತೋರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಮಗುವಿನ ನಡುವೆ ಅನುಬಂಧ (attachment) ಬೆಳೆಯುವಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಪಾಲನೆ-ಪೋಷಣೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಲದು, ಅದು ಸ್ಪರ್ಶಸುಖವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ, ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹಾರ್ಲೊ ನಡೆಸಿದ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿವೆ. ಇಂಥ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾನವ ಶಿಶುಗಳ ಮೇಲೆ ನಡೆಸುವುದು

ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಸ್ವರ್ಶಸುಖದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ತಾಯಿಯಿಂದ ಮಗುವನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಾಗ ಕಾಣಬಹುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ತಾಯಿಯ ಹೆಗಲ ಮೇಲಿರುವ ಮಗುವನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಬೇರೆಯವರು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಾಗ ಅದು ಹೇಗೆ ವಿರೋಧಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, ಆಗ ನಿಮಗೆ ಸ್ವರ್ಶಸೌಖ್ಯದ ಪ್ರಭಾವ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ವರ್ಶಸುಖದ ಅಭಾವದಿಂದ ಆಗುವ ಅಹಿತಕರ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಅನಾಥಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಮಕ್ಕಳ ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಅನಾಥಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಗೇನೋ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಅವರನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಮುದ್ದಾಡಲು ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಮಂದಿ ದಾದಿಯಿರುವುದಿಲ್ಲ; ಅವರಿಗೆ ಸ್ವರ್ಶಸುಖದ ಅನುಭವ ದೊರಕಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಮಕ್ಕಳು ಹಲವಾರು ಮಾನಸಿಕ ವೈಪರೀತ್ಯಗಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅನಾಥಾಲಯಗಳಿಗೆ ಕಳಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ದತ್ತುಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಸಾಕುವುದು ಆರೋಗ್ಯಕರವಾದುದೆಂದು ಈ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿವೆ.

ಹಾರ್ಲೊ ಮತ್ತು ಅವನ ಸಂಗಡಿಗರು 1960 ರವರೆಗೆ ನಡೆಸಿದ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಸಾರಾಂಶ ಮೇಲಿನದು. ಅನಂತರದ 10-15 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ನಡೆಸಿದ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಅನನ್ಯವಾಗಿರುವಂತೆಯೇ, ವಾದಗ್ರಸ್ತವಾಗಿಯೂ ಇವೆ. ಅವುಗಳ ಒಂದು ಸ್ಥೂಲ ಪರಿಚಯ ಕೆಳಗಿನದು.

ಆರೋಗ್ಯಕರವಾದ ಪ್ರೀತಿಯ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ತಾಯಿಯ ಸ್ವರ್ಶಸುಖದ ಅನುಭವ ಒಂದೇ ಸಾಲದೆಂಬುದು ಅನಂತರದ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ಹಾರ್ಲೊಗೆ ಮನದಟ್ಟಾಯಿತು. ಮೃದು ತಾಯಿಯೊಡನೆ ಬೆಳೆದ ಮರಿಗಳನ್ನು, ಹೆತ್ತ ತಾಯಿಯೊಡನೆ ಬೆಳೆದ ಮರಿಗಳೊಡನೆ ಬಿಟ್ಟಾಗ, ಅವುಗಳ ವರ್ತನೆ ಸಮಂಜಸವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವು ನಾರ್ಮಲ್ ಆಗಿ ಬೆಳೆದ ಮಂಗಗಳ ಜತೆ ಬೆರೆಯಲು ಇಷ್ಟ ಪಡಲಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳ ವರ್ತನೆ ಹಿಂಸಾತ್ಮಕವಾಗಿದ್ದು, ಸಂಘವಿರೋಧವಾಗಿತ್ತು. ಕೆಲವು ತಲೆಯನ್ನು ಚಿಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕಿರುಚಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವುಗಳು ಸಹಜ ಸಂಭೋಗಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತವಾಗಲು ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಲಿಲ್ಲ; ಆ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಚಲನವಲನಗಳು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದಂತೆ ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಸಂಭೋಗಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿಸಿ, ಗರ್ಭಕಟ್ಟಿಸಿ, ಮರಿಗಳಿಗೆ ಜನ್ಮ ಕೊಡಿಸಲಾಯಿತು. ಆಗ ಅವು ತಮ್ಮ ಮರಿಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ತಾವು ಹೆತ್ತ ಮರಿಗಳನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷೆ ಮಾಡುವುದು ಕಂಡುಬಂತು. ಹೀಗೆ ನೈಜ ತಾಯಿಯ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿಲ್ಲದ ಆ “ತಾಯಿಯಿಲ್ಲದ ತಾಯಿಯರು” ತಾವು ಒಳ್ಳೆಯ ತಾಯಿಯರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳಿಗೆ ತಾಯನದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಮುಂದಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹಾರ್ಲೊ ಯಾವುದೇ ವಿಧವಾದ ತಾಯಿಯ (ಕೃತಕ ಅಥವಾ ನೈಜ) ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಮಂಗಗಳ ಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲದೆ ಬೆಳೆದ ಮಂಗಗಳ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದ. ಕೆಲವು ಮರಿಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ

ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಬೇರೆ ಮಂಗಗಳಿಂದ ಭಾಗಶಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಲಾಯ್ತು, ಇನ್ನು ಕೆಲವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬೇರ್ಪಡಿಸಲಾಯ್ತು. ಭಾಗಶಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಲಾದ ಮರಿಗಳನ್ನು ಪಂಜರದಲ್ಲಿಡಲಾಗಿತ್ತು. ಅವು ಬೇರೆ ಮಂಗಗಳನ್ನು ನೋಡುವ, ಅವುಗಳ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳುವ ಅವಕಾಶವಿತ್ತು. ಆದರೆ ದೈಹಿಕ ಸಂಪರ್ಕದ ಅವಕಾಶವಿರಲಿಲ್ಲ. ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಲಾದ ಮರಿಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಮಂಗಗಳೊಡನೆ ಯಾವುದೇ ವಿಧವಾದ ಸಂಪರ್ಕವಿರದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿತ್ತು. ಭಾಗಶಃ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಮರಿಗಳು ಬಹಳಷ್ಟು ಅನುಚಿತ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಶೂನ್ಯ ನೋಟ, ಮಾಡಿದ್ದನ್ನೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮಾಡುವುದು, ಪಂಜರದೊಳಗೆ ಸುತ್ತುವುದು, ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೆ ವಿರೂಪಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಮುಂತಾದ ವರ್ತನೆಗಳು ಕಂಡುಬಂದವು. ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ 6, 12, ಅಥವಾ 24 ತಿಂಗಳುಗಳು ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಮಂಗಗಳ ಸ್ಥಿತಿ ಬಹಳ ಕೆಟ್ಟದಾಗಿತ್ತು. ಅವುಗಳು ಹಲವಾರು ಮಾನಸಿಕ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂತು.

ಆರು ತಿಂಗಳು ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಮರಿಗಳನ್ನು ನಾರ್ಮಲ್ ಮಂಗಗಳೊಡನೆ ಬಿಟ್ಟು ಅವುಗಳನ್ನು ಪುನಶ್ಚೇತನಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಫಲಕಾರಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮೊದಲ 6 ತಿಂಗಳು ಮಕ್ಕಳ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪ್ರಮುಖವಾದವು. 6 ತಿಂಗಳು ಬೇರ್ಪಟ್ಟ ಮರಿಗಳನ್ನು ಸರಿ ದಾರಿಗೆ ತರುವುದು ಕಷ್ಟ. ಇದು ಮಾನವ ಶಿಶುಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಾರ್ಲೊ ಮಂಗದ ಮರಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕ್ರೂರವಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡನೆಂಬ ಅಪವಾದವಿದೆ. ಅದನ್ನು ಅವನೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಅದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಲಕ್ಷಾಂತರ ಮಕ್ಕಳ ಒಳಿತಿಗಾಗಿ, ಹತ್ತು ಮಂಗಗಳನ್ನು ಹಿಂಸೆಗೊಳಪಡಿಸುವುದು ಅಪರಾಧವಲ್ಲವೆಂಬುದು ಅವನ ವಾದ. ಇಂದು ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಪ್ರಾಣಿ ದಯಾ ಸಂಘಗಳು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಿವೆ. ಅದು ಕ್ರೌರ್ಯ ಮತ್ತು ಅನೈತಿಕವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಬೇರೆ ಮನುಷ್ಯರನ್ನೇ ಹಿಂಸಿಸುವುದು ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯ. ಆದುದರಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲವು ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಿದ ಹಾರ್ಲೊನಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು ಹುಡುಕುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆನ್ನಬಹುದು.

ಮಾನವ ಬೆಳೆಯುವ ಪರಿಸರ ಸಂಕೀರ್ಣವಾದುದು. ಕೇವಲ ದೈಹಿಕ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಾದ ಅನ್ನ ನೀರುಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಪೂರ್ಣ ತೃಪ್ತಿ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯ ಸಂಘಜೀವಿ. ಅವನಿಗೆ ಇತರರ ಪ್ರೀತಿ-ಪ್ರೇಮ ಬಹಳ ಅವಶ್ಯಕ. ಸ್ವರ್ಶ-ಅಂದರೆ, ಮುಟ್ಟುವುದು ಮುಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು-ಪ್ರೀತಿಯ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಘಟಕ. ಸ್ವರ್ಶೇಂದ್ರಿಯ ಬೇರೆಲ್ಲಾ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಸ್ವರ್ಶಾನುಭವ ಸಕಲ ಜೀವರಾಶಿಗಳಿಗೂ ಅವಶ್ಯಕವೆಂದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಮಾನವರ ಹಂತದಲ್ಲಂತೂ

ಅದು ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕ. ಜೀವವಿಕಾಸದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಸ್ವರ್ಶಜ್ಞಾನ (ಅಮೀಬದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಶವಲ್ಲದೆ ಬೇರಾವ ಇಂದ್ರಿಯಾನುಭವವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ). ನಾವು ಪ್ರಮುಖವೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು (ಕಣ್ಣು, ಕಿವಿ, ಮೂಗು, ನಾಲಗೆ) ನಾಶವಾದರೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಬದುಕಬಲ್ಲವು. ಆದರೆ, ಸ್ವರ್ಶೇಂದ್ರಿಯ ನಾಶವಾದರೆ ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಯೂ ಬದುಕಿರಲಾರರು. ದೇವರ ದಯೆ! ಅದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಾಶವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

References

1. Fromm, E. (1956). The art of loving. New York: Bantam.
2. Harlow, H. F. (1958). The nature of love. American Psychologist, 13, 673-685.
3. Harlow, H. F. & Zimmerman, R. R. (1959). Affectional responses in the infant monkey. Science, 130, 421-432.
4. Harlow, H. F. & Harlow, M. K. (1966). Learning to love. American Scientist, 54, 244-272.
5. Harlow, H. F. (1974). Learning to love. New York: Aronson.
6. Harlow, H. F. & Suomi, S. J. (1970). The nature of love-simplified. American Psychologist, 25, 161-168.

(ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಆಗಸ್ಟ್ 2012ರ ಸಂಚಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕೀಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಓಶೋ ಹೇಳಿದ ಕತೆಯೊಂದರ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯಲಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ರಷ್ಯ ದೇಶದ ವಿಜ್ಞಾನಿಯೊಬ್ಬ ಮಂಗಗಳ ಮೇಲೆ ನಡೆಸಿದ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ನನಗೆ ಓಶೋ ವಿಚಾರವಾಗಿಯಾಗಲೀ, ರಷ್ಯದ ವಿಜ್ಞಾನಿಯ ಪ್ರಯೋಗದ ವಿಚಾರವಾಗಿಯಾಗಲೀ ತಿಳಿಯದು. ಆದರೆ, ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದದ್ದು ಪ್ರೀತಿಯ ಉಗಮದ ಬಗ್ಗೆ ಅಮೆರಿಕನ್ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಯೊಬ್ಬರು ನಡೆಸಿದ ಚರಿತ್ರಾರ್ಹ ಪ್ರಯೋಗ. ಆ ಪ್ರಯೋಗದ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಓದುಗರೊಡನೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಯಕೆಯ ಅಕ್ಷರರೂಪ ಈ ಲೇಖನ).

M. Basavanna

Bangalore

ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ನಾಪತ್ತೆ ಎಂಬ ಮಾಯಾಜಾಲ

ರೂಪ ಹಾಸನ್

೧೪ ವರ್ಷದ ಆ ಬಾಲೆ ತನ್ನ ಟ್ಯೂಷನ್ ಮುಗಿಸಿ ಸಂಜೆಯ ಮಬ್ಬುಗತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ ಮನೆಗೆ ಮರಳುತ್ತಿರುವಾಗ, ಹೆಂಗಸೊಬ್ಬಳು ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಯಾವುದೋ ಚೀಟಿ ತೋರಿಸಿ, ವಿಳಾಸ ಕೇಳುವಂತೆ ನಟಿಸಿದ್ದೊಂದೇ ಗೊತ್ತು. ಮತ್ತೆ ಮೈಮೇಲೆ ಎಚ್ಚರವೇ ಇಲ್ಲ. ಅರೆ ವಂಪರಿನ ಎಚ್ಚರಾದಾಗ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಗೋ ಪ್ರಯಾಣಿಸುತ್ತಿರುವುದು, ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ ಮೀರಿ ಹೋಗಿರುವುದು ತಾನು ಸೀಟಿನ ಕೆಳಗಡೆ ಮಲಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು

ಅವಳ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಎಚ್ಚಿತ್ತು ಸಹಪ್ರಯಾಣಿಕರ ಗಮನ ಸೆಳೆದು ಅವರು ಈ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಇವಳನ್ನು ಕದ್ದು ತಂದಿದ್ದ ಹೆಂಗಸು ರೈಲು ನಿಂತ ಮುಂದಿನ ಸ್ಟೇಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ಹೋಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅಂತೂ ಹೇಗೋ ಈ ಹುಡುಗಿ ಮನೆ ಸೇರಿದಳಾದರೂ ಪೊಲೀಸ್‌ಗೆ ದೂರು ನೀಡಿದ್ದರೆ ಆ ಹೆಂಗಸು ಸಿಕ್ಕಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ, ಅವಳ ಹಿಂದೆ ಇರಬಹುದಾದ ಜಾಲವನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚುವ ಎಲ್ಲ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿದ್ದೂ ಬಾಲ ನ್ಯಾಯಮಂಡಳಿಗೆ ದೂರು ನೀಡಿ, ಅವರು ಅದನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸದೇ ಕೆಲದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಕೇಸನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಹಾಕಿದರು. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನ್ಯಾಯ ಎಲ್ಲಿದೆ?

ಹಳ್ಳಿಯೊಂದರ ೧೫ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಬಲವಂತದಿಂದ ನಗರದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರೊಬ್ಬರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪ ಮನೆಗೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಬಂಧುವೊಬ್ಬ ಈ ಹುಡುಗಿಗೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸದ ನೆಪ ಹೇಳಿ ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಕೇಳಿದವರಿಗೆ ಅವಳಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಸರಿಯಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾಟಕವಾಡಿ ಅವಳ ತೀವ್ರ ವಿರೋಧದ ನಡುವೆಯೂ ಗೆಲೆಯರೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ದೆಹಲಿಯ ವೇಶ್ಯಾವಾಟಕಿಯೊಂದಕ್ಕೆ ೫೦,೦೦೦ ರೂಪಾಯಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಬೇರೊಂದು ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾದ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ದೆಹಲಿಗೆ ಬಂದ ಕರ್ನಾಟಕ ಪೊಲೀಸರಿಗೆ ಇವಳೊಂದಿಗೇ ಇನ್ನೂ ನಾಲ್ವರು ಕಣ್ಮರೆಯಾದ

ಹುಡುಗಿಯರೂ ವೇಶ್ಯಾವಾಟಿಕೆಯ ಅಡ್ಡದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಅವರನ್ನೂ ವಾಪಸ್ ಕರೆತಂದಿದ್ದಾರೆ. ತಾಯಿ ಮಾನಸಿಕ ಅಸ್ವಸ್ಥೆ, ತಂದೆ ಕಾಮುಕ ತನ್ನನ್ನು ಬಹಳಷ್ಟು ಬಾರಿ ಲೈಂಗಿಕವಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸಿದ್ದಾನೆ ತಾನು ಮನೆಗೆ ವಾಪಸಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದ ಹುಡುಗಿಗೆ, ಸರ್ಕಾರಿ ಬಾಲಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ದೊರೆತಿದೆ. ದೆಹಲಿಯಿಂದ ಬರುವಾಗಲೇ ಬಸಿರಾಗಿದ್ದ ಈ ಹುಡುಗಿಯ ಇಷ್ಟದಂತೆ ಗರ್ಭ ತೆಗೆಸಿ ಮುಂದಿನ ಓದಿಗೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಕದ್ದವರು, ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿದವರು, ಇವಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ದಂಧೆ ನಡೆಸಿದವರು ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದ್ದಾರೆ! ಎಲ್ಲವೂ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವಷ್ಟು ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರು ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಶಿಕ್ಷೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವೂ ಯಥಾಸ್ಥಿತಿ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ. ಆದರೆ ಜೀವನಪರ್ಯಂತ ಓಡಿಹೋಗಿದ್ದವಳು, ವೇಶ್ಯಾವಾಟಿಕೆ ಮಾಡಿದವಳು, ಅವಿವಾಹಿತೆಯಾಗಿಯೂ ಬಸಿರಾದವಳೆಂಬ ಶಾಶ್ವತ ಹಣೆಪಟ್ಟಿ ಈ ಹುಡುಗಿಯ ಪಾಲಿಗೆ. ಅಪರಾಧಿಗಳೇಕೆ ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ಕಾನೂನಿನ ಕೈಗಳಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ?

ಹೋಮ್ ನರ್ಸ್ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದಕ್ಕೆ ತರಬೇತಿಗಾಗಿ ಸೇರಿದ ಓರ್ವ ೨೦ರ ಹರೆಯದ ಯುವತಿ ತನ್ನ ಗೆಳತಿಯರ ಸಮೇತವಾಗಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಅಕ್ರಮ ಮಾರಾಟ ಜಾಲಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ, ತಾನೊಬ್ಬಳು ಮಾತ್ರ ಹೇಗೋ ಅದರಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ವಾಪಸ್ ಊರಿಗೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಚಿಕ್ಕದೊಂದು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದಾಳೆ. ಸಮಾಜದ ಕುಹಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿತ್ಯ ನರಕ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. 'ಎಲ್ಲಿಹೋಗಿದ್ದಳೋ, ಏನೇನಾಗಿತ್ತೋ' ಎಂಬ ಸಂಶಯದಿಂದ ಇವಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲು ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ಮುಂದೆ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಕರಣ ಕುರಿತು ಪೊಲೀಸ್ ಕೇಸು ದಾಖಲಾಗಿದ್ದರೂ, ಮಾರಾಟ ಜಾಲದ ಯಾವ ಸುಳುಹುಗಳೂ ಸಿಗದೇ ಮುಚ್ಚಿಹೋಗಿದೆ. ತಪ್ಪು ಯಾರದ್ದು? ಯಾರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ?

ಜಾನಪದ ಹೆಣ್ಣೊಬ್ಬಳು 'ಹೊಟ್ಟೆಯ ಈ ಕಿಚ್ಚು/ ಮುಟ್ಟಲಾಗದ ಬೆಂಕಿ/ ನನ್ನ ಸಿಟ್ಟೋಗಿ ತಟ್ಟಲಿ/ ಆ ಪರಶಿವನ ಮಡದಿಗೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ತನ್ನ ಅರ್ಧಂಗಿಗೇ ನೋವಾದಾಗಲಾದರೂ ಹೆಣ್ಣುಜೀವದ ಸಂಕಟವನ್ನು ಶಿವ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾನೇ? ಎಂಬ ಹಲುಬುವಿಕೆ ಅವಳದ್ದು. ಹೆಂಗಳೆಯರು ನಾವಂತೂ, ನಮ್ಮದೇ ಹೆಣ್ಣು ಸಂಕುಲದ ದಾರುಣ ನೋವನ್ನು ನೋಡುವಾಗಲೆಲ್ಲಾ, ಸಂಕಟದಿಂದ 'ಅವರ ಮನೆ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೇ ಹೀಗೆಲ್ಲ ಆಗಿದ್ದರೆ, ಹೀಗೇ ಸುಮ್ಮನೆ ಇರಿದ್ದರಾ?' ಎಂದು ಪುರುಷ ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಮನಸಿನಾಳದಲ್ಲೇ ಶಾಪ ಹಾಕುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ! ಆದರೆ ತನ್ನದೇ ಅರ್ಧಭಾಗವಾಗಿರುವ ಹೆಣ್ಣುಜೀವದ ನೋವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತುಡಿಯುವ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನ ಪುರುಷ ಪ್ರಪಂಚ ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದೇ? ಇದು ಸದಾ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಲೇ ಇದೆ.

ಹೆಣ್ಣುಜೀವದ ಮೇಲೆ ದಿನನಿತ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಅತ್ಯಾಚಾರ, ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳ ಜೊತೆಗೇ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ನಾಪತ್ತೆ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಆತಂಕ ಹುಟ್ಟಿಸುವಷ್ಟು ಮಿತಿಮೀರಿದೆ. ಪ್ರತಿದಿನ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸ್ಥಳೀಯ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಲ್ಲಾ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ನಾಪತ್ತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸುದ್ದಿ ಈಗ ಮಾಮೂಲಿಯಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಪೊಲೀಸರು ಹಾಗೂ ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ ನೀಡಿರುವ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳ ಪ್ರಕಾರ ೨೦೦೯ರಿಂದ ೨೦೧೧ರವರೆಗೆ ದಾಖಲಾದ ನಾಪತ್ತೆಯಾದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ೧೪,೯೮೯. ನಾವಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮರ್ಯಾದೆಗೆ ಅಂಜಿ ದಾಖಲಾಗದವು ಇದರ ದುಪ್ಪಟ್ಟೋ ಮೂರುಪಟ್ಟೋ ಇದ್ದರೂ ಅಚ್ಚರಿಪಡಬೇಕಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ದಾಖಲಾದವುಗಳಲ್ಲೇ ಪತ್ತೆಯಾಗದೇ ಉಳಿದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ೮೦೩೯! ಜೊತೆಗೆ ೨೦೧೨ರಲ್ಲಿ ನಾಪತ್ತೆಯಾದವರು ೮೦೮೪! ಇವರೆಲ್ಲಾ ಏನಾದರು? ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ? ನಾಪತ್ತೆಯಾಗುವುದು ಎಂದರೆ ಏನು? ತಾವಾಗೆಯೇ ನಾಪತ್ತೆಯಾಗಿಬಿಡುತ್ತಾರೆಯೇ? ಅಥವಾ ಕಾಣದ ಕೈಗಳು ಅವರನ್ನು ನಾಪತ್ತೆ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತವೆಯೇ? ಅವರನ್ನು ಕಾಳಜಿಯಿಂದ ಹುಡುಕುವ ಕೆಲಸವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಯಾಕೆ? ಈ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ನಾಪತ್ತೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅದು ನಮ್ಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕರುಳನ್ನು ಅಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲವೇಕೆ?

ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆ, ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ, ರಾಜ್ಯ ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣಾ ಆಯೋಗ, ಕಾರ್ಮಿಕ ಇಲಾಖೆ, ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಆಯೋಗ, ಮಹಿಳಾ ಆಯೋಗ, ಬಾಲ ನ್ಯಾಯ ಮಂಡಳಿ, ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಪರ ಹಲವು ಸರ್ಕಾರಿ ಆಯೋಗಗಳು, ಸಮಿತಿಗಳು..... ಇಂತಹ ಹತ್ತು ಹಲವು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ನಾಪತ್ತೆ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಬರದೇ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಯಾವ ಗಂಭೀರ ಕ್ರಮವನ್ನೂ, ಕಾರ್ಯಾಯೋಜನೆಯನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವರಾರು?

ಮಹಿಳೆಯರ ಕಳ್ಳಸಾಗಾಣಿಕೆಯ ಹಿಂದಿರುವ ಸತ್ಯಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಅರಿಯಲು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಆಯೋಗ ನಡೆಸಿದ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಹಲವಾರು ಬೆಚ್ಚಿಬೀಳುವಂತಹ ಅಂಶಗಳು ಹೊರಬಿದ್ದಿವೆ. ಕಳ್ಳಸಾಗಾಣಿಕೆ ಜಾಲಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ವೇಶ್ಯಾವಾಟಿಕೆಗೆ ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟವರಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ೬೦.೬ರಷ್ಟು ಮಂದಿ ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹವಾದವರೇ! ಕಳ್ಳಸಾಗಾಣಿಕೆಯ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ ದಲ್ಲಾಳಿಗಳು ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸದ ಭರವಸೆ ನೀಡಿಯೇ ಬಲಿಪಶು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರೀತಿ ಅಥವಾ ಮದುವೆಯ ಭರವಸೆ ನೀಡಿ ಈ ಜಾಲಕ್ಕೆ ಕೆಡಹುವುದು ಶೇಕಡಾ ೨೦ ಮಾತ್ರ! ವಂಚನೆಗೊಳಗಾದವರಲ್ಲಿ ತಳವರ್ಗದವರೇ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದು, ಶೇಕಡಾ ೭೦ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ತಳಸಮುದಾಯದವರು!

ಜಾಗತಿಕವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಮಾರಾಟದಲ್ಲಿ ಭಾರತವು ಪ್ರಮುಖ ತಾಣವಾಗಿದೆಯೆಂದು ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ವರದಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ೯೦ರ ದಶಕದಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದ ಜಾಗತೀಕರಣದ ನೀತಿಗಳು ಮಹಿಳೆಯರ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಮಾರಾಟ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳೆಯಲು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ೨೦೧೦ರ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಕಲ್ಯಾಣ ವಿಭಾಗದ ವರದಿಯಂತೆಯೇ ಸದ್ಯ ೨೫ ಲಕ್ಷ ಮಹಿಳೆಯರು ವೇಶ್ಯಾವಾಟಿಕೆಗೆ ದೂಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ 'ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ವಾಚ್‌ನ' ವರದಿಯಂತೆ ಇದುವರೆಗೆ ಅಂದಾಜು ೧೫೦ ಲಕ್ಷ ಭಾರತದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ವೇಶ್ಯಾವಾಟಿಕೆಗೆ ನೂಕಲಾಗಿದೆ! ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಅಕ್ರಮ ಮಾರಾಟವೆಂಬುದು ಈಗ ಸೀಮಿತ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ದಾಟಿ, ರಾಜ್ಯ-ಅಂತರ್‌ರಾಜ್ಯ ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ರಾಷ್ಟ್ರ ಹಾಗೂ ಜಾಗತಿಕ ವಿದ್ಯಮಾನವಾಗಿ ಸದ್ದಿಲ್ಲದೇ ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿದೆ.

ನಾಪತ್ತೆಯಾದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ವೇಶ್ಯಾವಾಟಿಕೆಯ ಅಡ್ಡಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದರೂ ಇದರ ಹಿಂದಿರುವ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಅಕ್ರಮ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಸಾಗಾಣಿಕಾ ಜಾಲವನ್ನು ಭೇದಿಸಲು ಯಾಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ? ಎಲ್ಲವೂ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹುಡುಕುವ, ರಕ್ಷಿಸುವ, ಮತ್ತೆ ಅವರನ್ನು ಯಥಾಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಸುವ ಕಣ್ಣಾಮುಚ್ಚಿ ನಾಟಕವನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ ಆಡುತ್ತಿದೆಯೇ? ಹೆಣ್ಣಿನ ದೇಹವನ್ನು ವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ವ್ಯಾಪಾರದ ಆಟವಾಡುತ್ತಿರುವವರಿಗೆ ನಾಪತ್ತೆಯಾದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳೇ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆಯಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಿಂದ ಕೋಟಿಗಟ್ಟಲೆ ಆದಾಯ ದೊರಕುತ್ತಿದೆ! ಇದು ಕೇವಲ ಮಹಿಳಾ ಹಕ್ಕಿನ ವಿಷಯವಲ್ಲ, ಮನುಷ್ಯತ್ವದ ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ಮಜಲು ಎಂದು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಹೃದಯ ದ್ರವಿಸುವಂತೆ ಹೇಗೆ ಅರ್ಥಮಾಡಿಸುವುದು?

ಕಳೆದ ೨೦೧೨ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಅಧ್ಯಯನ ತಂಡ ಮಾಡಿರುವ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರತಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಸರಾಸರಿ ೨೦೦-೩೦೦ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಕಾಣೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ೭೦ರಷ್ಟು ಇನ್ನೂ ಬಾಲ್ಯದಾಟದವರು ಎನ್ನುವುದು ಆತಂಕಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಮಹಿಳಾ ಆಯೋಗವೂ ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಈ ವರದಿಯನ್ನಾಧರಿಸಿ- ಶೇಕಡಾ ೩೬ರಷ್ಟು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಪ್ರೀತಿ, ಪ್ರೇಮ ಪ್ರಕರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದೆ. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಇಷ್ಟೇ ಪ್ರಮಾಣದ ವಯಸ್ಕ ಪುರುಷರೂ ನಾಪತ್ತೆಯಾಗಬೇಕಿತ್ತಲ್ಲ? ಈ ಬಗ್ಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾದ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿದಾಗ ಹಾಗೆ ನಾಪತ್ತೆಯಾದ ಪುರುಷರ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇಕಡಾ ೫ರೊಳಗೇ ಇದೆ! ಇದರಲ್ಲೂ ಪ್ರೀತಿ ಪ್ರೇಮಕ್ಕಿಂತಾ ಬೇರೆ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಾರಣಗಳೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿವೆ. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಯಾರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿ ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ? ನಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳೇನು ಮೀರಾ, ಅಕ್ರಮಹಾದೇವಿ, ಆಂಡಾಳ್‌ರಂತೆ ಸಂತಭಕ್ತಿಯರೇ? ಇದು ಏನನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ? ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ

ಮಾರಾಟ ಜಾಲವನ್ನು ನಿಗೂಢ ಕೈಗಳು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ನಡೆಸುತ್ತಿವೆ ಎಂದಲ್ಲವೇ? ಪ್ರೀತಿಸಿ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪ್ರೀತಿಯ ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಅವರನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚುವುದು ಕಷ್ಟವಾದರೂ ಸಾಧ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಕಾಣೆಯಾಗುವುದರ ಹಿಂದೆ ಮೋಸದ ಮಾಯಾ ಜಾಲ ಹರಡಿ ನಿಂತಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲರಲ್ಲವೇ?

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಕ್ರಮ ಸಾಗಣೆಕೆಯೆಂಬ ಕ್ರೂರ ವ್ಯವಹಾರ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಇನ್ನಾದರೂ ಸರ್ಕಾರದ ಉನ್ನತ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರವಾದ ಕಾರ್ಯೋದ್ಯೋಜನೆ ಅತ್ಯಂತ ತುರ್ತಾಗಿ ಆಗಬೇಕಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿತವಾದ ಎಲ್ಲಾ ಇಲಾಖೆಗಳು, ಸರ್ಕಾರಿ ಸಮಿತಿಗಳೂ ಹಾಗೂ ಸ್ವಯಂಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸಂಘಟಿತವಾಗಿ, ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕವಾಗಿ ಈ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಿದೆ. ಈ ವಿಷಯದ ಗಂಭೀರತೆಗೆ ತಕ್ಕ ಸಶಕ್ತವಾದ ಕಾನೂನುಗಳು ಇಲ್ಲದಿರುವುದು, ಇದ್ದರೂ ಅದರೊಳಗಿನ ನುಸುಳುಗಳು, ಜತೆಗೆ ನ್ಯಾಯದಾನದ ವಿಳಂಬ ಹಾಗೂ ಕಾನೂನು ಜಾರಿಯಲ್ಲೂ ವಿಳಂಬ, ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಅಕ್ರಮ ವ್ಯವಹಾರ ಎಗ್ಗಿಲ್ಲದೇ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತ್ವರಿತಗತಿಯ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ತಕ್ಷಣವೇ ನ್ಯಾಯ ನೀಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಬೇಕು. ಜೊತೆಗೇ ಇಂದಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಕಾನೂನು ತಿದ್ದುಪಡಿಯೂ ಆಗಬೇಕಿದೆ.

೨೦೦೧ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ, ಪ್ರತಿ ಜಿಲ್ಲೆ, ತಾಲ್ಲೂಕು ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಲ್ಲಿ 'ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಮಾರಾಟ ತಡೆ' ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ಆದೇಶ ಜಾರಿಯಾಯ್ತು. ಅದು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಜಾರಿಯಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಮತ್ತೆ ೨೦೦೨ರಲ್ಲಿ, ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಮುಖಂಡತ್ವದಲ್ಲಿ ಈ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ಪುನರ್ ರಚಿಸಬೇಕೆಂಬ ಆದೇಶ ಜಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿ ಮೂರು ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಈ ಸಮಿತಿಯ ಸಭೆ ಸೇರಿ ಕಾರ್ಯೋದ್ಯೋಜನೆಯ ಸಿದ್ಧತೆ ಹಾಗೂ ಆದ ಕೆಲಸಗಳ ಪರಾಮರ್ಶೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆದೇಶದಲ್ಲಿ ಒತ್ತಿಹೇಳಲಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಸಮಿತಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ರೂಪುಗೊಂಡ ಸಮಿತಿಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ದುಃಖಕರ. ಈ ಸಮಿತಿ ೧೦ ಜನ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು, ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿ, ಅಂಗನವಾಡಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯರು ಮತ್ತು ಆಶಾ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯರ ಜೊತೆಗೆ ೧೦ ಜನ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಸಾರ್ವಜನಿಕರನ್ನೊಳಗೊಂಡು [ಶಿಮಂದಿ ಪುರುಷರು, ಶಿಮಂದಿ ಮಹಿಳೆಯರು] ಮೂಲಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪುನರ್ ರಚಿತವಾಗಬೇಕು. ಈ 'ಕಣ್ಣಾವಲು ಸಮಿತಿ' ಕನಿಷ್ಠ ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಸಭೆ ನಡೆಸಬೇಕು. ಸಾರ್ವಜನಿಕರನ್ನೊಳಗೊಂಡಾಗ ಮಾತ್ರ ಸಮಿತಿ ನಿಗದಿತವಾಗಿ ಸೇರಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಪೊಲೀಸ್

ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲೇ ಇಂತಹ ನಾಪತ್ತೆ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸಲು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸೆಲ್ ಒಂದನ್ನು ರಚಿಸುವ ತುರ್ತು ಕೂಡ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಈ ಕುರಿತು ಸರ್ಕಾರದ ಉನ್ನತಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯೋಜನೆಯೊಂದು ರೂಪುಗೊಂಡು, ಅದರ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಬಿಗಿ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಬೇಕು.

ಇದರ ಜೊತೆಗೇ ಹದಿಹರೆಯದ ಗಂಡು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರಿಗೂ ಲೈಂಗಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಲೈಂಗಿಕ ಬದುಕಿನ ನೈತಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿ, ಜೀವನ ಕೌಶಲ್ಯಗಳ ಕುರಿತು ತರಬೇತಿ, ಮಾನವ ಕಳ್ಳಸಾಗಾಣಿಕೆಯ ಕುರಿತು ಜಾಗೃತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸುವುದೂ ಅಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ.

ನಾಪತ್ತೆಯಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಪತ್ತೆಯಾದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಗೌರವಯುತ ಪುನರ್ವಸತಿ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಕುರಿತು, ಅವರ ಸಹಜ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವ ಕುರಿತು ಸರ್ಕಾರ ವಿಶೇಷವಾಗಿಯೇ ಯೋಚಿಸಬೇಕಿದೆ. ಅವರು ಮತ್ತೆ ಇಂತಹ ಅಕ್ರಮ ಮಾರಾಟ ಜಾಲಕ್ಕೆ ಬೀಳದಂತೆ ತಡೆಯುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೂ ಆಗಬೇಕಿದೆ. ವಾಪಸಾದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಹೇಗೆ ನಾಪತ್ತೆಯಾದರು? ಇಷ್ಟು ಕಾಲ ಎಲ್ಲಿದ್ದರು? ಯಾವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿದ್ದರು? ಅಲ್ಲಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಯಾವ ರೀತಿಯದಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದರ ಕೂಲಂಕುಷ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳಾಗಿ ಅದರ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕಾರ್ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಇಂತಹ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ನಾಪತ್ತೆ ಹಿಂದಿರುವ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಾರಣಗಳು, ಕೌಟುಂಬಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರಣಗಳು ಪತ್ತೆಯಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಲು ಹಾಗೂ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಬೇಕಾಗಿರುವುದು, ಬೇಡುತ್ತಿರುವುದು-ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳೇ ನಾಪತ್ತೆಯಾಗಿದ್ದರೆ.... ಎಷ್ಟು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಸ್ವಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದವೋ, ಅಂತಹುದೇ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ಪ್ರಭುತ್ವದಿಂದಲೂ, ಆಡಳಿತಶಾಹಿಯಿಂದಲೂ ನಾವು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದೇ?

ಬಿಸ್ಕೆಟ್‌ಗಾಗಿ ಪೀಡಿಸುವ 'ಆಪೆಲ್ ವ್ಯಾಲಿ'ಯ ಮಕ್ಕಳು!

ಬಿ.ಆರ್. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ

ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ದಿನೇಶ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಉದ್ಯೋಗನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಪಂಜಾಬ್‌ನ ರೂಪನಗರ್ (ರೂಪನಗರ್) ಎಂಬಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಂದಿನಿಂದಲೇ ಅವನು, ನೀವೊಮ್ಮೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ನಿ. ಕಾಶ್ಮೀರ, ಪಂಜಾಬ್ ಎಲ್ಲಾ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬಹುದು ಎಂದು ಆಹ್ವಾನಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ. ದೂರದ ಪ್ರಯಾಣ, ದುಬಾರಿ ಖರ್ಚುಗಳ

ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ನಾನು ಮುಂದೂಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೆ. 2011ರಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ವಾರದ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ ತೆರನಾದ ಕಾರುಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಿದ್ದೆವು. ಅದಾಗಿ ಆರೇಳು ತಿಂಗಳ ನಂತರ, ದಿನೇಶ ಒಂದು ದಿನ ಪೋನ್ ಮಾಡಿ, 'ಈಗಲಾದರೂ ಬಂದರೆ, ನನ್ನ ಕಾರಿನಲ್ಲೇ ಕಾಶ್ಮೀರ ಎಲ್ಲಾ ಸುತ್ತಬಹುದು. ಮುಂದೆ ನನಗೆ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ ಆದರೆ, ಇಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಸ್ವಂತ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದಿದ್ದ. ಕಾಶ್ಮೀರದ ಕಣಿವೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರು ಡ್ರೈವ್ ಮಾಡುವ ಮೋಹದಿಂದ ನಾನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದಿನ ಎರಡೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಶ್ಮೀರ ಪ್ರವಾಸ ನಿರ್ಧಾರವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು.

ನಾನು, ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಮಗಳು ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಅಂಕಲ್ ಇಲ್ಲಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಗರಕ್ಕೆ ಬರುವುದೆಂತಲೂ, ಆತ ರೂಪಾನಿನಿಂದ ಶ್ರೀನಗರಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಮಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಬರುವುದೆಂತಲೂ ನಿರ್ಧಾರವಾಯಿತು. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಡ್ರೈವಿಂಗ್ ಗೊತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ತೊಂದರೆ ಏನಿಲ್ಲ ಎಂದು, ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಆತಂಕಪಟ್ಟ ಮನೆಯವರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿದ್ದೆವು. ಅದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧತೆಗಳೂ ಆರಂಭವಾದವು.

ಕಾಡಿದ ಕಾಶ್ಮೀರ ಎಂಬ ಗುಮ್ಮ!

ನಾವು ಕಾಶ್ಮೀರಕ್ಕೆ ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ ಎಂದಾಕ್ಷಣ, ನಮ್ಮ ಮನೆಗಳವರು 'ಅಲ್ಲಿ ದಿನ ನಿತ್ಯ ಗಲಾಟೆ ಇರುತ್ತದಂತೆ, ಭಯೋತ್ಪಾದಕರ ಕಾಟ' ಎಂದು ಆತಂಕ

ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರೂ, ನಾವು ಅವರನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದೆವು. ಕೆಲವು ಸ್ನೇಹಿತರಂತೂ, ಅಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ, ನಮ್ಮವರೊಬ್ಬರು ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಹೀಗಾಯಿತು, ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾದ್ಯಮಗಳಲ್ಲೂ ಶ್ರೀನಗರದ ಒಂದೆರಡು ಕಡೆ ಗುಂಡಿನ ಧಾಳಿ ನಡೆದ ಬಗ್ಗೆ ವರದಿಗಳು ಬಂದಿದ್ದವು. ಭಾರತದಿಂದ ಕಾಶ್ಮೀರವನ್ನು ಎಂದೂ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ನೋಡಿದರದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು, ನಮ್ಮದೇ ದೇಶದ ಒಂದು ಭಾಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಏಕಿಷ್ಟು ಆತಂಕ? ನಾನು ಹೋಗಿಯೇ ಬರುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ದಂಗೆಯೇಳುತ್ತಿತ್ತು. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ಚೆಕ್-ಇನ್‌ಗಾಗಿ ಸರದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದಾಗ, ಸ್ನೇಹಿತರಾದ ಪ್ರಕಾಶ್ ಹೆಗ್ಡೆಯವರು ಸಿಕ್ಕಿದರು. ಅವರೂ ಸಿಪ್ಲಾಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದರು. ನಾವು ಶ್ರೀನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ತಿಳಿದಾಕ್ಷಣ ಅವರೂ ಆತಂಕಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದರು. 'ನನಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಪರಿಚಿತರೊಬ್ಬರು ಒಳ್ಳೆಯ ಪೊಸಿಷನ್ನಿನಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ನಿಮಗೇನಾದರೂ ತೊಂದರೆಯಾದರೆ ತಿಳಿಸಿ' ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹೇಳಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಪೋನ್ ನಂಬರನ್ನೂ ಸಹ ಎಸ್.ಎಂ.ಎಸ್. ಮಾಡಿದ್ದರು. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಶಾಂತವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ 'ಏನು ಇವರೆಲ್ಲಾ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ?' ಎಂದು ಆತಂಕಗೊಂಡಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ನನ್ನ ಮಗಳು ಮಾತ್ರ ಅವಳ ಮೊದಲ ವಿಮಾನಯಾನದ ಖುಷಿಯನ್ನು ಸಂಭ್ರಮಿಸಲು ಸಿದ್ಧಳಾಗಿ, ಅಲ್ಲಿರುವ ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತೆ 'ಸಾನಿಡ್ಯ'ಳ ಜೊತೆ ತಾನು ಆಡಬೇಕಾದ ಆಟಗಳು, ಹೇಳಬೇಕಾದ ಕತೆಗಳು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಮಷಿನ್ ಗನ್ನುಗಳ ಸ್ವಾಗತ!

ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ವಿಮಾನ ಬದಲಿಸಿ, ಶ್ರೀನಗರಕ್ಕೆ ಹೊರಡಲಿದ್ದ ವಿಮಾನವನ್ನೇರಿದ ಮೇಲೆ ಕ್ಷಣಗಣನೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ, ಬಿಸಿಲು ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ, ಮೋಡ ಮುಸುಕಿಲ್ಲದಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಗರಗಳು, ನದಿಗಳು, ನದಿ ಸಂಗಮ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಾ, ಮಗಳಿಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಾ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಹಿಮಾಲಯ ಶ್ರೇಣಿಯ ಹಿಮಾಚ್ಛಾದಿತ ಪರ್ವತ ಶಿಖರಗಳು ಕಣ್ಣು ದೃಷ್ಟಿ ಹರಿಸಿದುದಕ್ಕೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ಇನ್ನೊಂದರ್ಥ ಗಂಟೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಗರದಲ್ಲಿ ಇಳಿಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದುಕೊಂಡು, ಮೇಲಿನಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ ಶ್ರೀನಗರ ಹೇಗೆ ಕಾಣಬಹುದು ಎಂಬ ಕಾತರದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ನಗರ ಪ್ರದೇಶ ಆರಂಭವಾಗಿ ವಿಮಾನ ಲ್ಯಾಂಡಿಂಗ್ ಆಗುವ ಸೂಚನೆಗಳು ಕಂಡವು. ಕಾತರದಿಂದ ಹೊರಗೆ, ಕೆಳಗೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮೊದಲು ಬಿದ್ದಿದ್ದು, ಮಷಿನ್ ಗನ್ನುಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ನಿಂತಿದ್ದ ಮಿಲಿಟರಿ ಜೀಪುಗಳು, ಟ್ರಕ್ಟುಗಳು! ಮಷಿನ್ ಗನ್ನುಗಳ ಮೂತಿಗಳೂ ನಮ್ಮ ವಿಮಾನದ ಕಡೆಗೆ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ನಿಂತಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಸಹಜವಾಗಿ ನಮಗೆ ಆತಂಕವೂ ಶುರುವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಮುಂದಿನ ಮೂವತ್ತು ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಇಳಿದು,

ಲಗ್ಗೆಜು ತೆಗೆದಕೊಂಡು, ವಿಮಾನನಿಲ್ದಾಣದ ಹೊರಗೆ ಟ್ಯಾಕ್ಸಿ ಸ್ಟಾಂಡಿನ ಬಳಿ ನಿಂತಿದ್ದೆವು. ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೂ ಪೋಲೀಸಿನವರಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲರ ಕೈಯಲ್ಲೂ ಮಷಿನ್ ಗನ್ನುಗಳಿದ್ದವು. ನಾವು ಒಂದು ಟ್ಯಾಕ್ಸಿ ಹಿಡಿದು ಹೊರಟ ನಂತರ ಮೊದಲು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ 'ಯಾಕಿಷ್ಟು ಜನ ಪೋಲೀಸು?' ಎಂದು. ಅದಕ್ಕೆ ಟ್ಯಾಕ್ಸಿ ಡ್ರೈವರ್ 'ಇದೆಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯ ಇರುವಂತದ್ದೆ' ಎಂದು ನಿರ್ಲಿಪ್ತನಾಗಿ ನುಡಿದ. ಪ್ರೀಪೇಯ್ಡ್ ಸಿಮ್‌ಗುಗಳೆಲ್ಲಾ ಕೆಲಸ ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದವು. ನಾವು ದಿನೇಶನನ್ನು ಕಾಂಟಾಕ್ಟ್ ಮಾಡಲು ಆ ಡ್ರೈವರನೇ ತನ್ನ ಮೊಬೈಲ್ ನೀಡಿ ಸಹಕರಿಸಿದ. ನಮ್ಮ ಟ್ಯಾಕ್ಸಿ ದಾಲ್‌ಲೇಕ್ ಕಡೆ ಸಾಗುತ್ತಿರಬೇಕಾದರೆ, ಡ್ರೈವರ್ ಇದೇ ಶ್ರೀನಗರದ 'ಲಾಲ್‌ಚೌಕ್' ಎಂದು ತೋರಿಸಿದ. ನಾನು ಚಿಕ್ಕವನಿದ್ದಾಗಲಿಂದಲೂ, ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ರೇಡಿಯೋದಲ್ಲಿ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ, ಲಾಲ್‌ಚೌಕವನ್ನು ಅಚ್ಚರಿಯಿಂದ ಕಣ್ಣು ತುಂಬಿಸಿಕೊಂಡೆ.

ಆಪೆಲ್ ವ್ಯಾಲಿಯ ಅಮಲು!

ಮೊದಲ ದಿನದ ಅರ್ಧದಿನವಲ್ಲದೆ, ಶ್ರೀನಗರದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಎರಡು ದಿನ ಇರುವುದೆಂದು ತೀರ್ಮಾನವಾಗಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ಲೋಕಲ್, ಇನ್ನೊಂದು ದಿನ ಗುಲ್‌ಮಾರ್ಗ್ ನೋಡಿದೆವು. ಗುಲ್‌ಮಾರ್ಗ್ ಮಾರ್ಗದ ಕಣಿವೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರು ಚಲಾಯಿಸಿದ್ದು ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಖುಷಿಕೊಟ್ಟ ಕ್ಷಣವಾಗಿತ್ತು. ಗುಲ್‌ಮಾರ್ಗ್ ಹಿಮಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ, ಆಮ್ಲಜನಕದ ಕೊರತೆಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಅಂಕಲ್ ಸುಸ್ತಾಗಿದ್ದು ಆತಂಕಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸುಮಾರು ಮೂರ್ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗಳೇ ಬೇಕಾದವು. ಶ್ರೀನಗರದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಗುಲ್‌ಮಾರ್ಗ್ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಪೋಲೀಸ್ ಠಾಣೆಗಳಿದ್ದವೋ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲ ತುಂಬಾ ಜನರ ಗುಂಪನ್ನು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆಯೇ ನೋಡಿದೆವು. ಸಂಜೆ ಬೋಟ್ ಹೌಸ್ ಮಾಲೀಕನನ್ನು ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದಾಗ, ಅವರೆಲ್ಲಾ, ದಿನನಿತ್ಯ, ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಪೋಲೀಸ್ ಠಾಣೆಗೆ ಹಾಜರಾಗಿ ಸಹಿ ಮಾಡಬೇಕಾದವರು. ಅದೊಂದು ಇಲ್ಲಿನ ಹೆಚ್ಚಿನವರಿಗೆ ಅಂಟಿದ ಶಾಪ ಎಂದ ವಿಷಾದದಿಂದ ನುಡಿದಿದ್ದ.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಮುಂಜಾನೆಯೇ ಹೊರಟು ಜಮ್ಮು-ಫಾವಿ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಪಂಜಾಬ್ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಅಮೃತಸರ ತಲಪುವುದೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದೆವು. ಆ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ನಾವು ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಬೋಟ್ ಹೌಸ್ ಮಾಲೀಕ ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಕನ್ನಡವೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಏಳೆಂಟು ಭಾಷೆ ಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದ ಆತ ನಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಪ್ರಯಾಣದ ವಿಷಯ ತಿಳಿದಾಕ್ಷಣ, 'ನೀವು ಪೆಹಲ್‌ಗಾಂವ್ ಹೋಗಿ. ಅದು ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾದ ಸ್ಥಳ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ನಮ್ಮ ಪ್ರವಾಸದ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಸ್ಥಳದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೆವು. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದಿಡೀ ದಿನವನ್ನು ಮೀಸಲಿಡಲು ನಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಹಾಗೂ ಗುಲ್‌ಮಾರ್ಗ್ ಕಣಿವೆಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದರಿಂದ ಮತ್ತೆ ಪೆಹಲ್‌ಗಾಂವ್ ನೋಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಏನಿದೆ ಎಂದು ಕೈಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆವು. ಬೋಟ್‌ಹೌಸ್

ಮಾಲೀಕ ಮಾತನಾಡುತ್ತ, 'ಗ್ರಾಮೀಣ ಕಾಶ್ಮೀರದ ಪರಿಚಯವಾಗಬೇಕೆಂದರೆ ಪೆಹಲ್‌ಗಾಂವ್ ನೋಡಲೇಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾದ ನದಿ, ಪುರಾತನವಾದ ಮಾಮಲ್ಲ ದೇವಾಲಯ, ಆಪೆಲ್ ವ್ಯಾಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಇದೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ನನ್ನ ಮತ್ತು ದಿನೇಶ ಇಬ್ಬರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಆಪೆಲ್ ವ್ಯಾಲಿಯಲ್ಲಿ ಆಪೆಲ್ ಮರಗಳಿದ್ದಾವೆ? ಅಲ್ಲಿ ಆಪೆಲ್ ಸಿಗುತ್ತವಾ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದೆವು. ಆತ 'ಹೌದು' ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಹೇಗೆ ಹೋಗಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಒಂದು ಹಾಳೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದೂ ಕೊಟ್ಟ.

ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿಯೂ ತಪ್ಪದ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ!

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಏಳು-ಏಳೂವರೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕಾಫಿ ಮುಗಿಸಿ ಹೊರಟೆವು. ಸಾಕಷ್ಟು ಮಂಜು ಮುಸುಕಿದ್ದರಿಂದ ಹೆಡ್ ಲೈಟ್ ಬೆಳಗಿಸಿಯೇ ಗಾಡಿ ಚಲಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಇನ್ನೇನು ಶ್ರೀನಗರದ ಹೊರವಲಯಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕು ಅನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸರ್ಕಲ್ ಬಳಿ ಬ್ಯಾರಿಕೇಡುಗಳನ್ನಿರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ನಾನು ಕಾರನ್ನು ನಿಧಾನಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಭಾರಿಗಾತ್ರದ ಇಬ್ಬರು ಪೋಲೀಸಿನವರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರಾದರು. ಇಬ್ಬರೂ ದಪ್ಪ ರಗ್ಗುಗಳನ್ನು ಹೊದಿದ್ದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಪೊಲೀಸರು ಎಂದು ಗುರುತಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯ ಬೇಕಾಯಿತು. ಡಿ.ಎಲ್., ಆರ್.ಸಿ. ಬುಕ್, ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್ಸ್ ಎಲ್ಲಾ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರುವಂತೆ ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಯಿತು. ದುರದೃಷ್ಟಕ್ಕೆ ಕಾರಿನ ಎಮಿಷನ್ ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟ್ ದಿನಾಂಕ ಮುಗಿದುಹೋಗಿತ್ತು. ಹಿಂದಿನ ಎರಡು ದಿನಗಳೂ, ಶ್ರೀನಗರದಲ್ಲೇ ಎಮಿಷನ್ ಟೆಸ್ಟ್ ಮಾಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದವಾದರೂ, ಟೆಸ್ಟ್ ಮಾಡುವ ಕೇಂದ್ರಗಳೇ ಕಾಣಿಸಿಗಿಲ್ಲ. ಸದ್ಯ ಈತ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೇಳಿದ್ದರಿಂದ, ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟೆವು. ನಮ್ಮನ್ನು ಒಂದು ಪೊಲೀಸ್ ಬೂತ್ ಒಳಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಲಾಯಿತು. ಎರಡೇ ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಚೆಕ್ ಮಾಡಿದಂತೆ ಮಾಡಿ ನಮಗೆ ಹೊರಡುವಂತೆ ಸೂಚಿಸಲಾಯಿತು. ಇನ್ನೂ ನಾವು ಹತ್ತು ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿರಲಿಲ್ಲ, ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಮತ್ತೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕರೆದರು. ಎಮಿಷನ್ ಟೆಸ್ಟ್ ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟ್ ತೋರಿಸುವಂತೆ ಕೇಳಲಾಯಿತು. ನಾವು ಇರುವ ವಿಚಾರ ತಿಳಿಸಿ, ದಿನಾಂಕ ಮುಗಿದುಹೋಗಿದ್ದ ದಾಖಲೆಯನ್ನೇ ತೋರಿಸಿದೆವು. ಅಂದಿಗೆ ದಿನಾಂಕ ಮುಗಿದು ಹತ್ತು ದಿನಗಳಾಗಿದ್ದವು ಅಷ್ಟೆ. ಆದರೆ, ಅದನ್ನು ಕೇಳಲು ಅಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ತಯಾರಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಸಾವಿರ ರುಪಾಯಿ ಫೈನ್ ಕಟ್ಟಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಒಬ್ಬ ಪೊಲೀಸಿನವನು ನಮಗೆ ಸೂಚಿಸಿದ. ಇನ್ನು ವಾದ ಮಾಡಿ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲವೆಂದು, ಹಣಕಟ್ಟಿ ರಸೀದಿ ಪಡೆಯಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆವು. ನೋಡಿದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಯಾವ ರಸೀದಿ ಪುಸ್ತಕವಾಗಲೀ, ನೋಟೀಸಿನ

ಪುಸ್ತಕವಾಗಲೀ ಇರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಆಗ ಒಬ್ಬ ಪೋಲೀಸಿನವನು ಒಂದಷ್ಟು ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ಹೊರಟುಬಿಡಿ ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದ. ದಿನೇಶ ನೂರರ ಎರಡು ನೋಟುಗಳನ್ನು ಅವನ ಕೈಗಿತ್ತು ಹೊರಟೇ ಬಿಟ್ಟ. ಅಂತೂ ನಾವು ಇನ್ನೂರು ಲಂಚ ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ ಆಯಿತು ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಿದಾಗ, ನಮ್ಮ ಅಂಕಲ್ ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳಿದರು. ನೋಡಿ, ಅವರು ಬೀಟ್ ಪೋಲೀಸಿನವರು. ಅವರಿಗೆ ಗಾಡಿಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಚೆಕ್ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರವೇ ಇಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲೂ ಎಮಿಷನ್ ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟ್ ಮೊದಲಾದವನ್ನು ಚೆಕ್ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರವಂತೂ ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಅವೆಲ್ಲಾ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ರಸೀದಿ ಪುಸ್ತಕ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆ? ಪಂಜಾಬ್ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರೇಷನ್ ಗಾಡಿಯಾದ್ದರಿಂದ, ಪ್ರವಾಸಿಗರದೇ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂದುಕೊಂಡು ಒಂದಷ್ಟು ಕಾಫಿ ತಿಂಡಿಗೆ ಕಾಸು ಗಿಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಅಷ್ಟೆ ಎಂದರು. ನಮಗೂ ಅದೇ ಸರಿಯೆನ್ನಿಸಿತು.

ಮುಂದೆ ಅನಂತನಾಗ್ ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ, ಎಮಿಷನ್ ಟೆಸ್ಟ್ ಮಾಡಿಸಲೇಬೇಕೆಂದು, ಆ ಟೆಸ್ಟ್ ಮಾಡುವ ಜಾಗವನ್ನು ಕೊನೆಗೂ ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಿದೆವು. ಆದರೆ, ಏನು ಮಾಡುವುದು ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತು ನಲವತ್ತು ವಾಹನಗಳು ಸರದಿಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ಕೊನೆಗೆ ದಿನೇಶ, ಆ ಎಮಿಷನ್ ಟೆಸ್ಟ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹುಡುಗನನ್ನು ಹಿಡಿದು, ನಮ್ಮ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿ, ಮತ್ತೊಂದು ಕೇಂದ್ರ ಮುಂದೆ ಎಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಅದಕ್ಕೆ ಆತ ಕಾರಿನ ಬಳಿ ಬಂದು, ಹೊಸ ಕಾರಲ್ಲವೆ? ಎಂದ. ನಾವು ಹೌದು ಎಂದಾಗ, ಉದ್ದ ವಯರ್ ಇದ್ದ ವೆಬ್ ಕ್ಯಾಮೆರಾವನ್ನು ಕಾರಿನ ಬಳಿ ತಂದು ನಂಬರ್ ಪ್ಲೇಟ್ ಕ್ಲಿಕ್ಕಿಸಿದ. ನಂತರ ಐದೇ ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಎಮಿಷನ್ ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟ್ ನಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿತ್ತು. ನಾವು ಇತ್ತ ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗೆ, ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ರೂಪಾಯಿ ಚಿಲ್ಲರೆಯನ್ನು ಆತ ವಾಪಸ್ ನೀಡಿದ. ನಾನು ಅಲ್ಲಿ ನೇತು ಹಾಕಿದ್ದ ದರಪಟ್ಟಿಯಿದ್ದ ಬೋರ್ಡನ್ನು ನೋಡಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಕಾರ್ ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ, ಡೀಸೆಲ್ ಕಾರು ಎಪ್ಪತ್ತೈದು ರೂಪಾಯಿ ಎಂದಿತ್ತು! ನಮ್ಮದು ಡೀಸೆಲ್ ಕಾರು ಆಗಿತ್ತು ಹಾಗೂ ಆ ಹುಡುಗ ಸರಿಯಾಗೆ ಹಣ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆಯೇ ಕಾಶ್ಮೀರ ಎಂಬ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪೋಲೀಸಿನವರು ನಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ರೀತಿಯನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದ ನಮಗೆ ಆ ಹುಡುಗನ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಅತಿ ದೊಡ್ಡದು ಎನ್ನಿಸಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ಆತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಕೇಳಿದ್ದರೂ ಕೊಡಲು ನಾವು ತಯಾರಿದ್ದೆವು.

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದ ಆಪೆಲ್ ವ್ಯಾಲಿ!

ರಸ್ತೆಯ ಎರಡೂ ಬದಿಗೆ ಆಪೆಲ್ ಹಣ್ಣುಗಳ ಬಾಕ್ಸ್ ಮತ್ತು ಬುಟ್ಟಿಗಳು ಕಾಣಿಸತೊಡಗಿದವು. ಸೇಬಿನ ಮರಗಳಲ್ಲಿ ಎಂದು ಹುಡುಕುತ್ತಲೇ ಡ್ರೈವ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ದಿನೇಶನಿಗೆ ರಸ್ತೆಯ ಎರಡೂ ಬದಿ ಕೊಂಬೆ ರಂಬೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೇಬನ್ನು ತೂಗಿಸಿತ್ತಾ

ನಿಂತಿದ್ದ ಸಾಲು ಸಾಲು ಸೇಬಿನ ಮರಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಋಷಿಯೋ ಋಷಿ. ಒಂದು ಕಡೆ ರಸ್ತೆ ಬದಿಯಲ್ಲೇ ಲೋಡುಗಟ್ಟಲೆ ಸೇಬನ್ನು ರಾಶಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕೆಲವರು ಗ್ರೇಡ್ ಮಾಡಿ ವಿಂಗಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಕಾಗದದ ಬಾಕ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಸಿ ಪ್ಯಾಕ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾವು ಕಾರಿನಿಂದ ಇಳಿಯುತ್ತಲೇ ಒಂದಷ್ಟು ಜನ ಬಂದು ಫ್ಲೆಷ್ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಪೀಡಿಸತೊಡಗಿದರು. ಆಗ ದಿನೇಶ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಅಂಕಲ್ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಚೌಕಾಸಿಗೆ ಇಳಿದರು. ದಿನೇಶ ಮತ್ತು ನಾನು ನಾವೇ ಮರದಿಂದ ಹಣ್ಣು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸಿದೆವು. ಒಂದು ಬಾಕ್ಸಿಗೆ (ಸುಮಾರು ಆರರಿಂದ ಎಂಟು ಕೇಜಿ ತೂಕದವು) ನಾನೂರು ಐನೂರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ನಾವು, ಮರದಿಂದಲೇ ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರೆ ಐನೂರು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದೆವು. ಆದರೆ, ಆ ತೋಟದ ಮಾಲೀಕ ಅಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿದ್ದವರೆಲ್ಲಾ ಕೆಲಸಗಾರರು, ಒಬ್ಬ ಮ್ಯಾನೇಜರ್ ಮಾತ್ರ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಬಂದು, ಇಲ್ಲಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತೋಟವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನೀವು ಕಿತ್ತು ಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ ನಾನು ತೋರಿಸಿದ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನೇ ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದ. ಎಲ್ಲರೂ ಅತ್ತ ಹೊರಟಾಗ ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳು ಬಂದು ಬಿಸ್ಕತ್ತು ಇದ್ದರೆ ಕೊಡಿ ಎಂದು ಪೀಡಿಸತೊಡಗಿದರು. ನಾವು ನಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದ ಬಿಸ್ಕತ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆವು. ಆಗ ದೊಡ್ಡವರೂ ಬಂದು ಬಿಸ್ಕತ್ತಿಗಾಗಿ ಪೀಡಿಸತೊಡಗಿದರು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲಾ ಬಿಸ್ಕತ್ತುಗಳನ್ನು ಪ್ಯಾಕ್ ಸಮೇತ ನೀಡಿದರೂ ಅವರು ಕಾಡುವುದು ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ನಮ್ಮನ್ನು ತನ್ನ ತೋಟಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದಾತನೇ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಗದರಿ ದೂರ ಕಳುಹಿಸಿದ. ಕಾರಿನ ಮೇಲೆಯೇ ನಮ್ಮ ಲೆಗ್ಗೆಜು ಇದ್ದುದರಿಂದ ನಾನು ಕಾರಿನ ಬಳಿಯೇ ಉಳಿದೆ. ಉಳಿದವರು ತೋಟದಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣು ಕೀಳುವ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದರು.

ಆಗ ನಾನು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ವಯಸ್ಕನೊಂದಿಗೆ ನನ್ನ ಅರೆಬರೆ ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಭಾಷಣೆಗೆ ತೊಡಗಿದೆ. ನಾನು ಏನು ಕೇಳಿದನೋ? ಅವನು ಏನು ಹೇಳಿದನೋ? ಆದರೆ ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಿದ್ದು ಇಷ್ಟೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸೇಬು ತೋಟಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಂಪೆನಿ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿವೆ. ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ತೋಟ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವವರೂ ಅಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮ್ಯಾನೇಜರುಗಳೇ ಆಳು ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. (ನಮ್ಮ ಕಾಫಿ ತೋಟದ ಮಾಲೀಕರ ಕಥೆಯನ್ನೇ ಇದು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೋಲುತ್ತದೆ)

ನಾನು, ತಿನ್ನಲು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸೇಬುಗಳೇ ಇರುವಾಗ ಹೀಗೆ ಬಿಸ್ಕತ್ತಿಗೆ ಪೀಡಿಸುವುದು ಏಕೆ ಎಂದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಆತ, ಇಲ್ಲಿರುವವರೆಲ್ಲಾ ಬಡವರೆ. ಕೆಲಸಗಾರರು ಸೇಬನ್ನು ಎಷ್ಟು ತಿಂದರೂ ಯಾರೂ ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಚಳಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಹಣ್ಣನ್ನು ಎಷ್ಟು ತಿನ್ನಲು

ಸಾಧ್ಯ. ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಆರುತಿಂಗಳು ಮಾತ್ರ ಸಂಪಾದನೆ. ಅದರಲ್ಲೇ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಮುಂದಿನ ಆರುತಿಂಗಳು ಜೀವನ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕಷ್ಟ ಬಿಸ್ಕತ್ತು ತಿಂದು ನೀರು ಕುಡಿದರೆ, ತುಂಬಾ ಹೊತ್ತು ಹೊಟ್ಟೆ ಹಸಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಮಕ್ಕಳು ಇಲ್ಲಿ ಯಾರೇ ಪ್ರವಾಸಿಗರು ಬಂದರೂ ಬಿಸ್ಕತ್ತಿಗಾಗಿ ಪೀಡಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದ.

ರಸ್ತೆಯ ಬದಿಯಲ್ಲೇ ಥರಾವರಿ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಗ್ರೇಡ್ ಮಾಡಿ ಗುಡ್ಡೆ ಹಾಕಿದ್ದರು. ಒಂದಷ್ಟನ್ನು ಚರಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಸಾಕಿದ್ದರು. ಅವು ಬಳಸಲು ಯೋಗ್ಯವಿಲ್ಲದವು ಎಂದು ಆತ ಹೇಳಿದ. ಒಂದು ಗುಡ್ಡೆಯಿಂದ ಒಂದು ಹಣ್ಣನ್ನು ತಂದು ತಿನ್ನುವಂತೆ ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟ. ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲಿನಿಂದ ಕಚ್ಚಿದೆ, ಅಷ್ಟೆ. ನನ್ನ ಬಾಯಿಯ ಎರಡೂ ಕಡೆಯಿಂದ ರಸ ರಭಸವಾಗಿ ಹೊರ ಬಂದಿತ್ತು. ನನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ರಸಭರಿತ ಸೇಬನ್ನು ನಾನು ತಿಂದೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಅತ್ತ ಸೇಬನ್ನು ಮರದಿಂದ ಕೀಳುವ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಹೋದವರು, ಎರಡು ಬಾಕ್ಸುಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ತರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದಲ್ಲದೆ ಉಳಿದವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೂರು ಹಣ್ಣುಗಳು! ನಾನು ಹಣ್ಣು ತಿನ್ನುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ, ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ, ಅಯ್ಯೋ ಅದನ್ನು ಬಿಸಾಕಿ, ಈಗ ತಾನೆ ಮರದಿಂದ ಕಿತ್ತು ತಂದಿರುವ ಇದನ್ನು ತಿಂದು ನೋಡಿ. ನಾವಂತೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಎರಡೂರು ತಿಂದಿದ್ದೇವೆ. ರಸ ಹಾಗೆ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೊರ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಒಂದು ಹಣ್ಣು ಕೊಟ್ಟಳು. ನಾನು ಅದನ್ನು ಹಲ್ಲಿನಿಂದ ಕಚ್ಚಿದೆ. ನಾನು ಮೊದಲು ತಿಂದ ಹಣ್ಣಿಗಿಂತ ಸಿಹಿಯಾಗಿ ರಸಭರಿತವಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾತ, ನಾನು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಹಣ್ಣಿನ ನಡುವೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಂಪಗೆ ಇದ್ದ ಭಾಗವನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಇದು ಒಂದೆರಡು ದಿನಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಕಾಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಇಷ್ಟೊಂದು ರುಚಿ ಸೇಬಿಗೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದ. ನಾನು ನಮ್ಮವರ ಎಲ್ಲರ ಬಾಯಿಯನ್ನೂ ನೋಡಿದೆ. ಎಲ್ಲರ ಬಾಯಿಯೂ ಸೇಬಿನ ರಸದಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಹಣ್ಣು ಕೀಳಲು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದಾತ, ಎಷ್ಟು ಬೇಕಾದರೂ ತಿನ್ನಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದೇ ಇವರಿಗೆ ಸಾಕಾಗಿತ್ತು. ಕನಿಷ್ಠ ಇಪ್ಪತ್ತು ಹಣ್ಣುಗಳಾದರೂ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಹೊಟ್ಟೆ ಸೇರಿದ್ದವು. ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರೂ ಮುಖಮೂತಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸೇಬು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಒತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡೇ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು!

ನಾವು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸೇಬು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವಾಗಲೆಲ್ಲಾ, ಇವು ಕನಿಷ್ಠ ಒಂದು ವಾರದಷ್ಟಾದರೂ ಹಳೆಯವು ಎಂಬುದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ನೆನೆದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಕಾಶ್ಮೀರದ ರಸಭರಿತ ಸೇಬನ್ನು ಸವಿಯುವಂತಿದ್ದರೆ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಬಹುಶಃ ಉತ್ತರದ ಕಡೆಯವರಿಗೆ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಹಾಗೆ ಅನ್ನಿಸಬಹುದೇನೋ? ಏಕೆಂದರೆ ನಾನು

ಉತ್ತರಖಂಡ, ಕಾಶ್ಮೀರ ಮತ್ತು ಪಂಜಾಬಿನ ಕೆಲವು ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿಯ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ರಸ್ತೆ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಒಂದು ಹೋಳಿನಿಂದ ಎಂಟು ಚೂರು ಒಟ್ಟಾರೆ ಒಂದು ಕಾಯಿಯಿಂದ ಹದಿನಾರು ಚೂರು ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಒಂದೊಂದು ಚೂರು ಮೂರರಿಂದ ಐದು ರೂಪಾಯಿಗೆ ಮಾರಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಂದರೆ ಒಂದು ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿಗೆ 50 ರಿಂದ ಎಂಬತ್ತು ರೂಪಾಯಿ!

ಸದ್ಯ, ಇನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಕಡೆ ಸೇಬನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬಂದಿಲ್ಲ.

ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್ ಐಡೆಂಟಿಫಿಕೇಷನ್ ನಂಬರ್ Corporate Identification Number

ಹೊಸ ಕಂಪನಿಗಳ ಕಾಯಿದೆ-೨೦೧೩ (New Companies Act 2013)ನ್ನು ಇನ್ನೂ ಸದ್ಯದಗೊಳಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾದ ತಿದ್ದುಪಡಿಯೊಂದಿಗೆ ಮೊದಲನೇ ಏಪ್ರಿಲ್ ೨೦೧೩ ರಿಂದ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಚಾಲ್ತಿಗೆ ತರಲಾಗಿದೆ. ಈ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಹೊಸದಾಗಿ ಶುರುವಾಗುತ್ತಿರುವ ಕಂಪನಿಗಳು ಮತ್ತು ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕಂಪನಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕರಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ, ಬಿಲ್ಡ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ಖಾಸಗಿ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಪನಿಯ ಹೆಸರು, ವಿಳಾಸ, ದೂರವಾಣಿ ಸಂಖ್ಯೆ, ಫ್ಯಾಕ್ಸ್ ಸಂಖ್ಯೆ, ಈಮೇಲ್ ವಿಳಾಸದ ಜೊತೆಗೆ Corporate Identification Number (CIN) ಅನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ನಮೂದಿಸಬೇಕು. ತಪ್ಪಿದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿತಸ್ಥ ಕಂಪನಿ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ದಿನಕ್ಕೆ ೧,೦೦೦ ರೂ.ನಂತೆ ದಂಡವನ್ನು ವಿಧಿಸಲಾಗುವುದು. (ಗರಿಷ್ಠ ದಂಡನೆ ೧,೦೦,೦೦೦ ರೂ ಮೀರುವಂತಿಲ್ಲ)

ಭಾರತೀಯ ಕಂಪನಿಗಳ ಕಾಯಿದೆ ೧೯೫೬ರ ವಿಭಾಗ ೨೫ ಅಥವಾ ವಿಭಾಗ ೮ ಹೊಸ ಕಂಪನಿಗಳ ಕಾಯಿದೆ ೨೦೧೩ ಈ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ನೋಂದಾಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಎಲ್ಲಾ NPOs ಗಳಿಗೆ ಈ ಒಂದು ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಮುಖಾಂತರ ಈ ಮೇಲಿನ ಕಾಯಿದೆಯ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವುದು ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವೆನ್ನುವುದನ್ನು ಮನದಟ್ಟಾಗಿಸಿದೆ.

‘ಸಮಾಜಕಾರ್ಯದ ಕಣಸುಗಾರ’
ಪ್ರೊ. ಎಚ್.ಎಂ. ಮರುಳಸಿದ್ದಯ್ಯನವರನ್ನು
ಕುರಿತು ಹೊರಬಂದಿರುವ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದಿದ ಅವರ ಒಡನಾಡಿಗಳು,
ಅಭಿಮಾನಿಗಳು, ಶಿಷ್ಯರು, ಶಿಕ್ಷಕರು, ಬಂಧುಗಳ ಅನಿಸಿಕೆ, ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು.*

ಡಾ. ಎಂ. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ (ಖ್ಯಾತ ಸಂಶೋಧಕರು)

ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದ ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನಿ ಸಮಾಜಕಾರ್ಯಕರ್ತ ನನ್ನ ನೆಚ್ಚಿನ ಸ್ನೇಹಿತ ಡಾ. ಎಚ್.ಎಂ. ಮರುಳಸಿದ್ದಯ್ಯನವರ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದಿರುವ ಪುಸ್ತಕ ಸರಳವಾಗಿ, ಚಿಂತನಾಪರವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿರುವುದು ಸಂತೋಷದ ವಿಚಾರ. ಪ್ರತಿದಿನ ನಾನು ಅವರೊಂದಿಗೆ ದೂರವಾಣಿಯ ಮೂಲಕ ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಸಂದೇಹ, ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಒಬ್ಬ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕನಾಗಿದ್ದರೂ, ಎಷ್ಟೋ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ನನಗಿಂತ (ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ತಿಳಿದವರಂತೆ) ಗೋಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪುಸ್ತಕದ ಶೀರ್ಷಿಕೆ, ‘ಕಣಸುಗಾರ’ ಎಂಬ ಮಾತು ಹಲವರಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡಿರಬಹುದು. ಆದರೆ, ಕಣಸು ಎಂಬ ಮಾತು, ಪದ, ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ, ಧ್ವನಿಪೂರ್ಣ. ‘ನೋಡು’ ಎಂಬುದು ಹೊರಗಣ್ಣಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು, ‘ಕಾಣ್’ ಎಂಬುದು ಒಳಗಣ್ಣಿಗೆ ಗೋಚರಿಸುವುದು, ಅನುಭವಿಸುವುದು ಎಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ, ‘ಕನಸು’ ಎಂಬುದು ರಾತ್ರಿ ಮನುಷ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿದೆ. ‘ಕಣಸು’ ಎಂದರೆ ದರ್ಶನ, ಒಳನೋಟ ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸಬಹುದು (ಕಾಣ್-ಕಣಿ=ಭವಿಷ್ಯ). ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ‘ಕಣಸುಗಾರ’ ಎಂದರೆ, ‘ದಾರ್ಶನಿಕ’ ಎಂದು ನಾನು ಅರ್ಥೈಸುತ್ತೇನೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾಜಕಾರ್ಯದ ದರ್ಶನವನ್ನು, ಒಳನೋಟವನ್ನು ಕಂಡು ಅದನ್ನು ರೂಪಗೊಳಿಸಿರುವವರು ಡಾ. ಎಚ್.ಎಂ.ಎಂ.

ಎಚ್.ಎಂ.ಎಂ. ಅವರು ಸಮಾಜದ ಬಗ್ಗೆ ಬರಿಯ ಮಾತನಾಡುವವರಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಸಂಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸುವವರಲ್ಲ. ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕಿನ ತೀವ್ರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕ

* ಸಮಾಜಕಾರ್ಯದ ಕಣಸುಗಾರ
ಪ್ರೊ. ಎಚ್.ಎಂ. ಮರುಳಸಿದ್ದಯ್ಯ
ಲೇಖಕರು :- ಎನ್.ವಿ. ವಾಸುದೇವ ಶರ್ಮ, ಎನ್.ಎಲ್. ಆನಂದ
ಪ್ರಕಾಶಕರು : ಎಂ. ಭೈರೇಗೌಡ, ಪ್ರಗತಿ ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು-4, 2011

ಹಿಂದುಳಿದ ಹಳ್ಳಿಗಳು ಇವರ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಾಗಿ ವಿಕಾಸಹೊಂದಿವೆ; ಅಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿದೆ. ಎಚ್.ಎಂ.ಎಂ. ಬರಹಗಳು ಚಿಂತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಖ್ಯಾತ ವಿದ್ವಾಂಸರ ವಿಚಾರಗಳು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಎಚ್.ಎಂ.ಎಂ. ಕೇವಲ ಅವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಇಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಸಂಶೋಧನೆಯ ಒರೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಚಿಂತನೆ, ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಎಚ್.ಎಂ.ಎಂ. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಪುಟಕ್ಕಿಟ್ಟು ಚಿನ್ನವಾಗಿವೆ.

ಎನ್.ಎಸ್. ಸುಬ್ಬಣ್ಣ (ಶ್ರೀ ನ್ಯಾಮೂ. ನಿಟ್ಟೂರು ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವ್ ಪುತ್ರರು)

“ಸಮಾಜಕಾರ್ಯದ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಕೂರದೆ ಭಾರತೀಯ ವಾತಾವರಣಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ಅದರ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ಭಾರತೀಯ ಮೂಲಕದ, ಅದರಲ್ಲೂ ನಮ್ಮ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಹಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಆಕರ್ಷಕ ಮತ್ತು ಸ್ವೀಕರಣೀಯವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಎಚ್.ಎಂ. ಮರುಳಿಸಿದ್ದಯ್ಯನವರು ಸಮಾಜಕಾರ್ಯವನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.”

ಸಿ.ಬಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸನ್ (ವಕೀಲರು)

ಎಚ್.ಎಂ.ಎಂ. ಅವರೊಡನೆಯ ತಮ್ಮ ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳ ಸ್ನೇಹದ ನೆನಪಿನಿಂದ ವಕೀಲರಾದ ಶ್ರೀ ಸಿ.ಬಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ಸತ್ಯ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ನಮ್ಮೆದುರು ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ವಿಚಾರಗಳೂ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲೊಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಅಪ್ರಿಯವೆನಿಸಿದರೂ, ಸತ್ಯ ಹೇಳುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲವೆ ಎನ್ನುವುದು ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಎಚ್.ಎಂ.ಎಂ. ಅವರ ಹಿರಿಯ ಮಗ ವಕೀಲಿ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆತನ ಬಗ್ಗೆ ಮನೆಮಂದಿಗೆಲ್ಲ ಅಕ್ಕರೆ, ಹೆಮ್ಮೆ, ಪ್ರೀತಿ. ಮಗನ ಸಮ್ಮತಿ ಮತ್ತು ಮನೆಮಂದಿಯೆಲ್ಲರ ಆಶೆಯಂತೆಯೇ ತಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಕರ ಕುಟುಂಬದ ತರುಣಿಯೊಂದಿಗೆ ಆತನ ವಿವಾಹವನ್ನು ಎಚ್.ಎಂ.ಎಂ. ನಡೆಸಿದರು. ಮದುವೆಯ ಕೆಲದಿನದ ನಂತರ ಎಚ್.ಎಂ.ಎಂ. ಅವರ ಮಗ ತನಗೆ ಬೇರೊಬ್ಬ ತರುಣಿಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರೇಮಸಂಬಂಧವಿದೆ ಹೀಗಾಗಿ ತನಗೆ ಈ ವಿವಾಹಿತ ಮಡದಿ ಬೇಡವೆಂದು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಇದು ಎರಡೂ ಕಡೆ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ಆಘಾತವಾಯಿತು. ಹೆಣ್ಣುಮಗಳೊಬ್ಬಳ ಬದುಕು ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳೆದುರೇ ಹಾಳಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಎಚ್.ಎಂ.ಎಂ. ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಸಹಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ನೋವಿನಿಂದ ಕೃದ್ಧರಾದರು. ತಾವೂ ಸೊಸೆಯ ಪರವಾಗಿರುವುದಾಗಿ ನಿಂತುದಲ್ಲದೆ, ಅವರ ಕುಟುಂಬದವರು ಸ್ವಂತ ಮಗನ ಮೇಲೆ ಕಾನೂನು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಂಡಾಗ ಬೆಂಬಲಿಸಿದರು. ಮಗ ಕುಟುಂಬದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಡಿದು ಹೊರಟುಹೋದ. ಮಗ ಹೋದರೂ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ, ಸದಾ ನ್ಯಾಯನೀತಿ, ನೈತಿಕತೆಯ

ಪರವಾಗಿಯೇ ಇರುವ ಎಚ್.ಎಂ.ಎಂ. ಕುಟುಂಬ ಸಂಬಂಧಕ್ಕಿಂತಲೂ, ಶೋಷಿತ ಮಹಿಳೆಗೆ ನ್ಯಾಯ ಒದಗಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯ ಎಂಬ ನಿಲುವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಸೊಸೆಯ ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡಲು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ವಕೀಲಿ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಅನುಭವವಿರುವ ನನಗೆ ಇಂತಹ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಕರಣ ಎಲ್ಲೂ ಕಂಡಿಲ್ಲ.

ಎಚ್.ಎಂ.ಎಂ. ಅವರ ಹುಟ್ಟೂರಿನಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬದ ಮನೆಯೊಂದಿದೆ. ಆ ಮನೆಯೇ ಇವರ ಹಿರೀಕರು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಬಾಳು ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟ ಆಸರೆ. ಈ ಮನೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಎಚ್.ಎಂ.ಎಂ. ಅವರ ಪಾಲಾಗಿತ್ತು. ಕುಟುಂಬದವರಾರೂ ಈಗ ಊರಿನಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಆ ಮನೆಯನ್ನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು, ಹೇಗೆ ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಎಚ್.ಎಂ.ಎಂ. ವಕೀಲನಾದ ನನ್ನೆದುರು ಇಟ್ಟಿದ್ದರು. ಏನೆಂದು ಸಲಹೆ ಕೊಡುವುದು ಎಂದು ನಾನೂ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿದ್ದೆ. ಎಚ್.ಎಂ.ಎಂ. ನನ್ನೆದುರು ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗೆ ಒಪ್ಪುವುದು ಹೇಗೆಂದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಹೊಯ್ದಾಡುತ್ತಿತ್ತು. “ನನ್ನ ಇಡೀ ಕುಟುಂಬ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಳು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡದ್ದು ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಸಮಾಜಜೀವಿಗಳಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲು, ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ನಮ್ಮಿಂದ ಏನಾದರೂ ಕೊಡುಗೆ ಕೊಡಲು ನೆರವಾಗಿದ್ದು ಈ ಮನೆ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿನ ಸಮುದಾಯ. ಹೀಗಾಗಿ, ಈ ಮನೆಯನ್ನು ಗ್ರಾಮದ ಸಕಲರ ವಿದ್ಯೆ ಮತ್ತು ಶ್ರೇಯೋಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಮೀಸಲಿಡಲು ಯೋಚಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಸಲಹೆಯೇನು ?”

ಇಂತಹದೊಂದು ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ, ಕುಟುಂಬದೊಳಗಿದ್ದೂ, ಸದಾ ಸಮಾಜದ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಚಿಂತಿಸುವ ಎಚ್.ಎಂ.ಎಂ. ಅಲ್ಲದೆ ಬೇರಾರಿಂದ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯ? ಕುಟುಂಬದ ಬೇರಾರಿಂದಲಾದರೂ ವಿರೋಧ ಬರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸದೆ ಎಚ್.ಎಂ.ಎಂ. ಅವರ ಆಶೆಗೆ ಒತ್ತಾಸೆಯಾದೆ. ಅವರ ಈ ಕನಸಿಗೆ ಅವರ ಮಡದಿ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳು ಬೆಂಬಲವಾದದ್ದು, ಕುಟುಂಬದ ಇತರರೂ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದ್ದು ಎಚ್.ಎಂ.ಎಂ. ಸಮಾಜಕಾರ್ಯವನ್ನು ತಾವು ಮಾತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ, ಇಡೀ ಕುಟುಂಬದ ಬಳಗದಲ್ಲೂ ಬೇರು ಬಿಟ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಮುಂದಿನದು ಬಹಳ ಸೊಗಸಾದ ಕೆಲಸ. ಯಾವುದೇ ಸ್ವಾರ್ಥಪರ ಛಾಯೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಸದ್ಗುಣವಿಲ್ಲದೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಮನೆಯ ಮಾಲಿಕತ್ವವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ಗ್ರಂಥಾಲಯಕ್ಕೆ ಹಸ್ತಾಂತರಿಸುವುದು ಅವರ ಸಮುದಾಯ ಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ.

ಎ. ಜಾನಪ್ಪ ಮಾಸ್ಟರ್, ನಿವೃತ್ತ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಹೂವಿನಹಡಗಲಿ

ಎಚ್.ಎಂ.ಎಂ. ಅವರೊಡನೆಯ ತಮ್ಮ ಬಾಲ್ಯದ ದಿನಗಳನ್ನು ಮೆಲಕು ಹಾಕಲು ಪುಸ್ತಕ ನೆರವಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಿರುವ ಶ್ರೀಯುತರು, ಅಂದಿನ ಬಡತನದ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರೂ, ಬಡತನವಿಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂಬಂತೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿರುವ ಎಚ್.ಎಂ.ಎಂ.

ಅವರನ್ನು ಸಾಧಕ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ, ಎಚ್.ಎಂ.ಎಂ. ಅವರನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗಿ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗಿ ಬದುಕಿಗೆ ಮೆರಗು ತಂದ ಶ್ರೀಮತಿ ಶಾಂತವೀರಮ್ಮನವರನ್ನು 'ಮಾತೆ' ಎಂದು ಶ್ಲಾಘಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಎಚ್.ಎಂ.ಎಂ. ಅವರಿಗೆ ಬಂಧುಗಳೇ ಇರುವುದು, ಸ್ನೇಹಿತರೇ ಕಾಣುವುದು ಎನ್ನುವುದು ಸುಳ್ಳು ಎನ್ನುವ ಜಾನಪ್ಪ ಮಾಸ್ಟರ್, ಎಚ್.ಎಂ.ಎಂ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಬದುಕು, ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ನಿಷ್ಕರವಾಗಿ ನಡೆಸಿದ್ದರಿಂದ ಎದುರಿಸಬೇಕಾದ ಶತ್ರುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಮ್ಮ ಗಮನ ಸೆಳೆದು ಅಂತಹದೂ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಬೇಕಿತ್ತು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅಷ್ಟಲ್ಲಾ ವಿರೋಧಗಳಿದ್ದರೂ, 'ಯಾರೇ ಬರಲಿ, ಯಾರೇ ಹೋಗಲಿ, ನಾನು ನನ್ನ ಧರ್ಮದ ಗುರಿಯತ್ತ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುವೆನು' ಎನ್ನುವ ಉಕ್ತಿಯನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವ ಎಚ್.ಎಂ.ಎಂ.ರ ಉಕ್ತಿಯನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀಮತಿ ಸರಳಾ, ಶ್ರೀ ಡಿ. ವೆಂಕಟೇಶ್, ಸಾಯಿಮಣಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹೊಸಪೇಟೆ

'ಸಮಾಜಕಾರ್ಯದ ಕಣಸುಗಾರ' ಒಂದು ಹೊಸಬಗೆಯ ರಚನೆ. ವಿನೂತನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ನೀಡುವ ಕೃತಿ. ಅಧ್ಯಯನ, ಅಧ್ಯಾಪನ, ಸಾಹಿತ್ಯರಚನೆ, ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ, ಸಮಾಜಕಾರ್ಯ, ಸಮಾಜಸೇವೆ ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರಕವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಇಡೀ ಜೀವನ, ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು, ದುಡಿದು, ಸಫಲರಾಗಿ, ಇಡೀ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿರುವ ಎಚ್.ಎಂ.ಎಂ. ಅವರ ಬದುಕನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ತೋರಿರುವ ಪುಸ್ತಕವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಪ್ರಯತ್ನ.

ಪ್ರೊ. ಕೆ. ಭೈರಪ್ಪ (ಖ್ಯಾತ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ)

'ನಮ್ಮ ಜನ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಮುಳ್ಳು ಯಾವುದು, ಮಲ್ಲಿಗೆ ಯಾವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯದವರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮುಳ್ಳು ಹಿಡಿದು ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಾರೆ' ಎಂದು ಡಾ. ಚೆನ್ನವೀರ ಕಣವಿಯವರು ಧಾರವಾಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಎಚ್.ಎಂ.ಎಂ. ಅವರನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಡುವಾಗ ಹೇಳಿರುವ ಮಾತು ಬಹಳ ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿದೆ. ಎಚ್.ಎಂ.ಎಂ. ಅವರನ್ನು ಬಲ್ಲ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಇದರ ಹಿಂದಿರುವ ಸತ್ಯದ ದರ್ಶನವಾಗದಿರದು. ಮರುಳಸಿದ್ಧಿಯನ್ನವರನ್ನು ಕುರಿತು ಹೊರಬಂದಿರುವ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತಾ ಸಮಾಜಕಾರ್ಯ, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ, ಅಧ್ಯಾಪನ, ಸಂಶೋಧನಾ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ತೊಡಗಿಕೊಂಡು ಮಾಡಿರುವ ಅಸಾಧಾರಣ ಸಾಧನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿರುವುದು ಎಚ್.ಎಂ.ಎಂ. ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿಮಾನ, ಗೌರವ ನೂರ್ಮಡಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಸದಾ ಸಮಾಜಕಾರ್ಯ ಪ್ರಶಿಕ್ಷಣ ಕುರಿತು ಅದರ ಅನ್ವಯಿಕತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸುತ್ತಾ ಬದುಕನ್ನೇ ಸೇವಾ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿಗೊಂಡಿರುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಹಿರಿಯ ಚೇತನ ಎಚ್.ಎಂ.ಎಂ. ಅವರು ಸರಳ ಜೀವಿ, ಸ್ನೇಹಮಯಿ, ಆರ್ಧ್ರಹೃದಯಿ, ಅಪರೂಪದ ಚೇತನ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಉತ್ತೇಜ್ಜೆಯಿಲ್ಲ.

ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀ ಶಿವರಾತ್ರಿ ದೇಶಿಕೇಂದ್ರ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಮೈಸೂರು

ಎಚ್.ಎಂ.ಎಂ. ಅವರ ಜೀವನ ಸಾಧನೆ, ಬರಹ, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ಪಾತ್ರ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟಿದ ಎತ್ತರ ಬಿತ್ತರಗಳನ್ನು ಲೇಖಕದ್ವಯರು ಬಹಳ ಸುಂದರವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಮಾಜಕಾರ್ಯ ಅಧ್ಯಯನ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಗುರಿ ಹಾಗೂ ನಿರ್ದೇಶನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ ಎಚ್.ಎಂ. ಮರುಳಸಿದ್ದಯ್ಯನವರದು. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಅಧ್ಯಯನ ಹಾಗೂ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ಸದಾಕಾಲವೂ ಜನಮುಖಿಯಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಅವರ ಆಶಯ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅನುಕರಣ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಎಂ.ಎಂ. ಹಿರೇಮಠ

'ನನ್ನ ಹಳ್ಳಿಯೇ ಜಗತ್ತಿನ ಕೇಂದ್ರ ಬಿಂದು!' ಎಚ್.ಎಂ.ಎಂ. ಅವರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪರ ಚಿಂತನೆಗೆ, ತಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯ ಪ್ರಗತಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಈ ನಿಲುವು ನನ್ನನ್ನು ಮೋಡಿ ಮಾಡಿದೆ. ಸಮಾಜಕಾರ್ಯದ ಘನತೆಯನ್ನು ಎತ್ತರಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸಿ ತಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿ ಹಿರೇಕುಂಬಳೆಗುಂಟೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಬದ್ಧಕಂಕಣರಾದದ್ದು, ಆ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದದ್ದು ಅಭಿನಂದನಾರ್ಹ. ಅವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾವಂತರೂ ಚಿಂತಿಸಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಪ್ರಗತಿಗಾಗಿ ಹಾಗೂ ವಿಕಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಪ್ರಯತ್ನ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಿದ್ದೇ ಆದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಹಳ್ಳಿಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ. ಎಚ್.ಎಂ.ಎಂ. ಅವರ ಆದರ್ಶಮಯ ಜೀವನದ ರಸನಿಮಿಷಗಳನ್ನು ಎಳೆಎಳೆಯಾಗಿ ಬಿಡಿಸಿ, ಸುಂದರವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ಲೇಖಕರ ಪ್ರಯತ್ನ ಸಾರ್ಥಕವಾದದ್ದು.

ಡಾ. ಚಿನ್ನವೀರ ಕಣವಿ (ಖ್ಯಾತ ಕವಿ)

ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಂಕಲಗಿಯಲ್ಲಿ 1960ರಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಕಾದಂಬರಿಕಾರರಾದ ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿಯವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸ ಶಿಬಿರವೊಂದು ನಡೆದಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಎಚ್.ಎಂ. ಮರುಳಸಿದ್ದಯ್ಯನವರು 'ಸಮಾಜಕಾರ್ಯ' ಕುರಿತು ಉಪನ್ಯಾಸ ಶಿಬಿರವೊಂದು ನಡೆದಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಎಚ್.ಎಂ. ಮರುಳಸಿದ್ದಯ್ಯನವರು 'ಸಮಾಜಕಾರ್ಯ' ಕುರಿತು ಉಪನ್ಯಾಸ ನೀಡಿದ್ದರು. ಸಮಾಜ ಸೇವೆ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜಕಾರ್ಯದ ತಾತ್ವಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಟ್ಟು ಅವುಗಳ ನಡುವಿರುವ ವಿಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದರು. ಈ ಎರಡರ ನಡುವಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಗೊಂದಲವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ ಎಲ್ಲರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾದರು. ಆ ಉಪನ್ಯಾಸವನ್ನು ಧಾರವಾಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಉಪನ್ಯಾಸ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ 1991ರಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಯಿತು. ಬಹುಶಃ ಸಮಾಜಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ ಮೊದಲ ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಅದೇ ಇರಬೇಕು.

ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾಜಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂದರ್ಭೋಚಿತ ಸಂಚಲನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅದಕ್ಕೊಂದು ಶಿಸ್ತು, ಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಪಠ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದವರು ಪ್ರೊ. ಎಚ್.ಎಂ. ಮರುಳಸಿದ್ದಯ್ಯನವರು. ಪ್ರೊ.ಎಚ್.ಎಂ.ಎಂ. 'ಸಮಾಜಕಾರ್ಯದ ಕಣಸುಗಾರ ಪ್ರೊ. ಎಚ್.ಎಂ. ಮರುಳಸಿದ್ದಯ್ಯ' ಎಂಬ ಅಪರೂಪದ ಜೀವನಕಥಾ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಓದಿದಾಗ, ಬಸವಣ್ಣನವರ ಧಾರ್ಮಿಕ-ಸಾಮಾಜಿಕ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಮಾನತೆಯ ಸರ್ವೋದಯದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯಿಟ್ಟು ಆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ಪ್ರೊ. ಎಚ್.ಎಂ.ಎಂ.ರವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗೆ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಶೀರ್ಷಿಕೆ ಒದಗಿದೆ ಎನಿಸಿತು.

“ಹಲವು ಸಾರ್ಥಕ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವ ಮರುಳಸಿದ್ದಯ್ಯನವರು ನಮ್ಮ ನಡುವೆ ಇದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವ ಮಾತೇ ಕೆಲವರಿಗೆ ಪವಾಡವೆನಿಸಬಹುದು” ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಗ್ರಂಥದ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಶ್ರೀ ಎಚ್.ಎಸ್. ಗೋಪಾಲರಾಯರು, “ದೃಢ ಸಂಕಲ್ಪವಿದ್ದರೆ ಎಂತಹ ಅಸಾಧ್ಯವಾದಂತಹ ಕೆಲಸವನ್ನಾದರೂ ಸಾಧಿಸಬಹುದೆನ್ನಲು ಎಚ್.ಎಂ.ಎಂ. ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ” ಎಂಬ ಮಾತು ನೂರಕ್ಕೆ ನೂರರಷ್ಟು ಸತ್ಯ. “ಎಚ್.ಎಂ.ಎಂ.ರವರು ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಸಮಾಜಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಬದಲಾದುದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಬೇಸರವೇನಿಲ್ಲ, ಸಂತೋಷವೇ ಆಗಿದೆ” ಎಂಬ ಮಾತಿನ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸಗಳ ಹಿಂದೆ ಕನಸು ಕಾಣುವ ಹೃದಯವೊಂದು ಮಿಡಿಯುತ್ತಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಅವು ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿವೆ ಎಂದು ನನ್ನ ಅನಿಸಿಕೆ.

ಎ. ಮಾಧವ ಉಡುಪ (ನಿವೃತ್ತ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು)

‘ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ, ಸಂತೋಧಕ, ಪ್ರತಿಪಾದಕ ಹಾಗೂ ಲೇಖಕ-ಎಂಬ ಮುಖಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮನಾಗಬೇಕು’ ಎನ್ನುವುದು ಎಚ್.ಎಂ.ಎಂ. ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು ಇರುವ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲೊಂದು ಮಾತು. ಪ್ರೊ. ಎಚ್.ಎಂ.ಎಂ.ರವರು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಮಾಜಕಾರ್ಯಕರ್ತರೆನ್ನುವುದನ್ನು ಸಾಬೀತು ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಈ ಕೃತಿ ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಈ ಬಗೆಯ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮತ್ವದ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಧ್ವನಿಸುತ್ತದೆ.

ಪುಸ್ತಕದುದ್ದಕ್ಕೂ ಎರಡು ವಿಚಾರಗಳ ಅನಾವರಣ ಕ್ರಿಯೆ ಜೊತೆಜೊತೆಯಾಗಿಯೇ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ಸಮಾಜಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿತರಾದ ಮರುಳಸಿದ್ದಯ್ಯನವರ ಜೀವನ ಸಾಧನೆಯ ಅನಾವರಣವಾದರೆ, ಎರಡನೆಯದು, ಆದರ್ಶ ಸಮಾಜಕಾರ್ಯಕರ್ತನ ನೀತಿಸಂಹಿತೆಯ ಅನಾವರಣ. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ತಮ್ಮ ವಿಭಾಗದ ಶೌಚಾಲಯವನ್ನು ಚೊಕ್ಕಗೊಳಿಸಲು ವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ ತಾನೆಂಬ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ತೊರೆದು ಮುಂದಾಗುವ ಎಚ್.ಎಂ.ಎಂ.ರವರು ತಮಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯ ಮಂತ್ರಬೋಧಿಸಿದ ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿಯವರ ತತ್ವಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಆದಷ್ಟು ಗಾಢವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಪುರಾವೆ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ತಾವು ಬರೆದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಎತ್ತರೆತ್ತರದಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ತಾವು ಎತ್ತರಕ್ಕೇರಲು ತವಕಿಸುವವರೇ ಹೆಚ್ಚಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಎಚ್.ಎಂ.ಎಂ. ತಮ್ಮ ಬರಹವನ್ನು, ಸಮಾಜಕಾರ್ಯಶೀಲನಾದ ತಮ್ಮ ಆಪ್ತ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ತಮ್ಮ ಗುಣೈಕಪಕ್ಷಪಾತಿತ್ವದ ಮುಗ್ಧ ಉದಾತ್ತತೆಯ ಸಾತ್ವಿಕ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ನಮ್ಮ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಉರಿಯುವ ದೀಪವೊಂದು ತನ್ನ ಬಳಿ ಬರುವ ಹತ್ತಾರು ದೀಪಗಳಿಗೆ ಮುತ್ತಿಕ್ಕಿ ಬೆಳಕು ಹರಡುವ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಮರುಳಸಿದ್ಧಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ಬಂದವರೆಲ್ಲಾ ಸದ್ವಿಚಾರ, ಸದ್ಭಾವಗಳ ಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗುವಂತಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಹಾಗೆ ಆದ ಅನೇಕ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ನಾವು 'ಸಮಾಜಕಾರ್ಯದ ಕಣಸುಗಾರ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಬಸವಣ್ಣನವರು ಹೇಳಿದಂತೆ, 'ವಿಚಾರವೆಂಬ ಹೂವಾಗಿತ್ತು, ಆಚಾರವೆಂಬ ಕಾಯಾಗಿತ್ತು, ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯೆಂಬ ಹಣ್ಣಾಗಿತ್ತು' ಎಂಬುದು ಪ್ರೊ. ಎಚ್.ಎಂ.ಮರುಳಸಿದ್ಧಯ್ಯನವರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ.

ಕೃ.ವೆ. ರಾಮ್ (ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನಿ)

ಕಳೆದಿರುವುದಿಂದು ನಿಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ದಶಕಗಳು
ಮೂಡಿರುವುದಿಂದು ನೂತನ ಶುಭದಿನ
ಬಂದಿರುವೆ ನಾನು ನೀಡಲು ಶುಭಾಶಯಗಳು

ಎಣಿಸದಿರಿ ಜನ್ಮ ದಿನಗಳ ಕಳೆದ ವರ್ಷಗಳಿಂದ
ಗುಣಿಸಬೇಕದನ್ನು ಜನರಲ್ಲಿ ತಂದ ಆನಂದದಿಂದ
ಅವರ ದುಃಖದ ಕಾರ್ಮೋಡ ಚದುರಿಸಲು
ನೀಡಿದ ಜ್ಞಾನ ಜ್ಯೋತಿಯಿಂದ

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ, ನೋಡಿ, ದುಡಿದು, ನುಡಿದು
ಪಡೆದಿರುವಿರಿ ಜ್ಞಾನ ಸಂಪತ್ತು
ಆ ಸಮುದಾಯದ ಕೊರತೆಗಳ ಪರಿಹರಿಸಲು
ಶಾಂತಿ ಸುಖ ಬೆಳೆಸಲು
ನೀಡಲು ಶಿಕ್ಷಣ ಭವ್ಯ ಸಮಾಜ ರಚಿಸಲು
ಬಂದಿರುವ ಬರುವ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗಾಗಿ

ಕೊಡಲಿ ಭಗವಂತ ಶತಾಯು ನಿಮಗೆ
ಪ್ರಚರಿಸಲು ಜ್ಞಾನ ಜ್ಯೋತಿಯ
ಅಳಿಸಲು ದುಗುಡವ ಬೆಳೆಸಲು ಸಂತಸವ

ಎಸ್.ವಿ. ಮಂಜುನಾಥ (ಹಿರಿಯ ಗಾಂಧೀವಾದಿ)

ತಮ್ಮ ಆಳವಾದ ಪಾಂಡಿತ್ಯ, ವಿಚಾರ ಶಕ್ತಿ, ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಹಿಂದುಳಿದಿರುವ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಗ್ರಾಮ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಜನಜೀವನವನ್ನು ಪ್ರಗತಿಯ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದೊಯ್ಯಲು ಉಪಯೋಗಿಸಿ, ನಾನಾ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರುವ ನಿರಂತರ ಸಮಾಜಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವುದೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಸೃಜನಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನೂ ರಚಿಸಿ, ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರೂ, ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮೀಣ ತೃಣಮೂಲವನ್ನು, ಮೂಲ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಪ್ರೊ. ಎಚ್.ಎಂ. ಮರುಳಸಿದ್ದಯ್ಯನವರು ಒಬ್ಬ ವಿಶಿಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿ. ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಪೂರ್ಣ ಆದರ್ಶವ್ಯಕ್ತಿ.

ಇವರು ತಮ್ಮ ಸರಳತೆ, ಗಾಂಧೀವಾದಿತ್ವದಿಂದ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸೂಜಿಗಲ್ಲಿನಂತೆ ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಗಾಂಧೀಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ, ಸಮಾಜಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ನನಗಂತೂ ಪ್ರೊ. ಎಚ್.ಎಂ.ಎಂ. ತುಂಬಾ ಹತ್ತಿರವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಸಮಾಜಕಾರ್ಯದ ಆದರ್ಶಗಳು, ವಿಚಾರಗಳು, ಪ್ರಯೋಗಗಳು, ಸಾಧನೆಗಳು ಅವರ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಸಮಾಜಕಾರ್ಯವು ಒಂದು 'ಪುಸ್ತಕದ ಬದನೆಕಾಯಿ' ಆಗಬಾರದೆಂದು ಸಾರಿ ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಇವರ ಸಮಾಜಕಾರ್ಯದ ಪ್ರಯೋಗಗಳು, ಕಾರ್ಯರೂಪಗಳು, ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮಾಗಾಂಧಿಯವರ ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯವಾದ 'ರಚನಾತ್ಮಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ'ಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಭಾರತೀಯ ವೇದಾಂತ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆಯನ್ನು ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಂಡು ಮಹಾ ದಾರ್ಶನಿಕರಾಗಿದ್ದ ಮ್ಯಾಕ್ಸ್ ಮುಲ್ಲರ್‌ರನ್ನು ಅವರ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ವಶಿಷ್ಠ-ಅರುಂಧತಿಯರ ನೆನೆಪಾಯಿತಂತೆ. ಪ್ರೊ.ಎಚ್.ಎಂ.ಎಂ. ಮತ್ತವರ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಶಾಂತವೀರಮ್ಮನವರನ್ನು ಕಂಡಾಗ ನನಗೆ ಹಾಗೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಮಹನೀಯರ ಹತ್ತಿರದ ಪರಿಚಯ ನನಗಿರುವುದು ನನ್ನ ಸುಯೋಗ.

ಈ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಓದಿದಾಗ ನನಗೆ ಅನ್ನಿಸಿದ್ದು:

1. ನಾವು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬರೆಯುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ಅವರು ಯಾರು ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದು ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾಗುತ್ತದೆಂಬುದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.
2. ತಪ್ಪಿರುವಲ್ಲಿ, ವಿಷಯವನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕಿರುವಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ಸೂಚನೆ ನೀಡಿದ್ದೇನೆ. ಸೇರಿಸಬೇಕಾದ ಪದವನ್ನು ಹಸಿರಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದ್ದೇನೆ.
3. ಕೆಲವೆಡೆ ನಾವು ಹೇಳಿದ ಹಾಗಿದೆ. ಉದಾ. ಜಾನಪ್ಪ ಮಾಸ್ಟರ್ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಅಕ್ಷರಸ್ಥರ ಅನಾಗರಿಕ ಮುಖವಾಡ – ಒಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಗಂಗಾಧರ ರೆಡ್ಡಿ ಎನ್.*

ತೀರಾ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬೆಂಗಳೂರನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ರಾಜ್ಯದ ಇತರ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸರಣಿ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜವನ್ನು ಬೆಚ್ಚಿಬೀಳಿಸಿವೆ. ಹಸುಗೂಸುಗಳ ಮೇಲೆ ನಡೆದಂತಹ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳಂತೂ ಸಮಾಜದ ವಿವಿಧ ಸ್ತರಗಳ ಜನರನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧ ತಿರುಗಿ ಬೀಳುವಂತೆ ಮಾಡಿವೆ. ಶಾಂತಿ ಸಹಬಾಳ್ವೆಗೆ ಹೆಸರಾದ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಸರಣಿಗಳು ನಾಗರಿಕನ (ಮನುಷ್ಯನ) ಅನಾಗರಿಕ ವರ್ತನೆಗೆ ಹಿಡಿದಗನ್ನಡಿ. ಈ ರೀತಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಇದೇ ಮೊದಲೇನಲ್ಲ. ಹಿಂದೆಯೂ ಸಹ ಈ ರೀತಿಯ ಘಟನೆಗಳು ನಡೆದ ನಿದರ್ಶನಗಳಿವೆ. ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ನಡೆದಂತಹ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳನ್ನು ಖಂಡಿಸಿ ಮಾನವ ಹಕ್ಕು, ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ಹೋರಾಟಗಾರರು ಹಾಗೂ ಸಂಘಟನೆಗಳು ರಸ್ತೆಗಳಿಗಿದ್ದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿ ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಇದೇ ಮೊದಲು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹೆಸರಾಂತ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಾಲೆಯ ಆರು ವಯಸ್ಸಿನ ಬಾಲೆಯ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿನ ಸಿಬ್ಬಂದಿ (ಶಿಕ್ಷಕ / ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕ) ನಡೆಸಿದ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಖಂಡಿಸಿ ಪೋಷಕರು, ಸಮಾಜದ ವಿವಿಧ ಸ್ತರದ ಜನರು ಹೋರಾಟಗಾರರು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಘಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಬೀದಿಗಳಿಗಿದ್ದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿವೆ. ಇದು ಉತ್ತಮ ನಡೆಯಾದರೂ, ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪೋಷಕರ ಈ ಆಕ್ರೋಶ ತಣ್ಣಗಾಗಿ ಮತ್ತೆದೇ ಶಾಲೆಗೆ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಎಂದಿನಂತೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ಕಾರವೂ ಸಹ ಜನರ ಕಣ್ಣೊರೆಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರ ವಿರುದ್ಧ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಭರವಸೆ ನೀಡಿದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ (ಖಾಸಗಿ) ಕೆಲ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ ಸರ್ಕಾರ ಅವುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಪಾಲಿಸಲೇಬೇಕೆಂದು ತಾಕೀತು ಮಾಡಿದೆ. ಇದರ ನಡುವೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಶಾಂತಿ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಹೊಣೆ ಹೊತ್ತ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಪದಚ್ಯುತಗೊಳಿಸಿ ಅದೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬೇರೊಬ್ಬ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ನೇಮಿಸಿದೆ. ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಮಸ್ಯೆ ತಣ್ಣಗಾಗಿದೆ. ಮಕ್ಕಳು ಎಂದಿನಂತೆ ಶಾಲೆಗೆ ತೆರಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪೋಷಕರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಅಂತರ್ಜಾಲದ ಸಾಮಾಜಿಕ ತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಬಿಸಿ ಚರ್ಚೆಗಳು ಇನ್ನೂ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಕೇವಲ ಕೆಲವೇ ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅನುಪಾಲನೆ ನಡೆಸಿ ವರದಿಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸುತ್ತಿವೆ.

ವಿಬ್‌ಗಯಾರ್, ಅತ್ಯಂತ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಹಾಗೂ ದೇಶದ ಇತರ ಕಡೆ ಹಲವಾರು ಶಾಖೆಗಳನ್ನೊಂದಿರುವ ಒಂದು ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಾಲೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ

ಅಂದರೆ ಮಕ್ಕಳ ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಕಾಯ್ದೆ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಬಂದ ನಂತರ ಇದೊಂದು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಶಾಲೆಯಾಗಿದೆ (ಬಿಂಬಿಸಲಾಗಿದೆ). ಉತ್ತಮ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಈ ಶಾಲೆಗೆ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸೇರಿಸಲು ಪೋಷಕರು (ಟಿಕ್ಕಿಗಳು) ಬಕ ಪಕ್ಷಿಗಳಂತೆ ಕಾಯುತ್ತಿರುವುದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ಇದೇ ವಿಬ್‌ಗಯಾರ್ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯವುಳ್ಳ ಮಗುವನ್ನು ಓದಿಸಲೇಬೇಕೆಂದು ಒಬ್ಬ ಬಡಪಾಯಿ ಪೋಷಕ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕಿನ ಕಾಯ್ದೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದರೂ ಪ್ರವೇಶ ದೊರಕಲಿಲ್ಲ. ಈ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ ಪೋಷಕ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ದಾವೆ ಹೂಡಿದರೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣಾ ಆಯೋಗಗಳು ಮಗುವಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಕೊಡಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾದವು. ಶಿಕ್ಷಣ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆಯ ರಕ್ಷಣೆ ಹೊಣೆಹೊತ್ತ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಕೈಚೆಲ್ಲಿ ಕುಳಿತರು. ಜೊತೆಗೆ ಸದರಿ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಬೇರೆ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಕೊಡಿಸುವ ಪುಕ್ಕಟೆ ಅನುಕಂಪ ಹಾಗೂ ಪೊಳ್ಳು ಆಶ್ವಾಸನೆ ಕೊಟ್ಟು ಕೈತೊಳೆದುಕೊಂಡರು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅಂದು ನಡೆದ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಪೋಷಕರು ಸಂಘಟಿತರಾಗಿ ಅಂದೇ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ್ದರೆ ಇಂದು ಈ ಅಮಾನುಷ ಕೃತ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಬೆಂಗಳೂರು ಅತ್ಯಾಚಾರಿ ನಗರವೆಂಬ ಕುಖ್ಯಾತಿಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಬೇಕಾದ ಪ್ರಮೇಯ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವುದನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದರೆ ಅವರ ರಕ್ಷಣೆ ನಮ್ಮ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಲ್ಲ ಎಂಬ ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಶಾಲೆಯ ವೆಬ್‌ಸೈಟಿನಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಲಿ ಈ ಹಿಂದೆಯೇ ಪ್ರಕಟಿಸಿತ್ತು. ಆಗ ಯಾವೊಬ್ಬ ಪೋಷಕನೂ ಸಹ ಇದರ ವಿರುದ್ಧ ಧ್ವನಿ ಎತ್ತಲಿಲ್ಲ (ಕೆಲವು ಸಂಘಟನೆಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ). ಈ ಶಾಲೆಗೆ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವ ಪೋಷಕರೇನೂ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರಲ್ಲ, ಅವರಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ಪೋಷಕರು ಉತ್ತಮ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವವರೂ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಂಪೆನಿಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿರುವವರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸಹ ಅಂತರ್ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿ ಅನುಭವವೂ ಇದೆ. ಆದರೆ ಶಾಲೆಯ ವೆಬ್‌ಸೈಟಿನಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತರಗೊಂಡಿದ್ದ ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಅವರು ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲೂ ಇಲ್ಲ ಮತ್ತು ಈ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲೂ ಇಲ್ಲ. ಅಕ್ಷರಸ್ಥ ಪೋಷಕರೇ ಈ ರೀತಿ ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿತನದಿಂದ ವರ್ತಿಸಿದರೆ ಇನ್ನು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಪೋಷಕರ ಮತ್ತು ಅವರ ಮಕ್ಕಳ ಗತಿಯೇನು? ಅಕ್ಷರಸ್ಥರನ್ನೇ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಅವರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ, ಅವರು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಹಣವನ್ನು ಲೂಟಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಈ ತೆರನಾದ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಇಂದು ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮಾರಾಟದ ಸರಕನ್ನಾಗಿಸಿ ಅದನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಬೆಲೆ ನೀಡುವವರಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಸತ್ಯವನ್ನರಿಯದ ಸಮಾಜದ ಉನ್ನತ ಹಾಗೂ ಮಧ್ಯಮ ಸ್ತರದ ಅಕ್ಷರಸ್ಥ ಅಜ್ಞಾನಿ ಪೋಷಕರು ಈ ಶಾಲೆಗಳ ಮೋಸದ ಜಾಲಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಬೇಗ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಶಿಕ್ಷಣ ಜ್ಞಾನಾರ್ಜನೆಗಿರುವ ಮಾರ್ಗವಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ಇದು ಸರ್ವಸ್ವ ಇಂದು ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುವುದು ಕೇವಲ ಉದ್ಯೋಗ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೇ ಹೊರತು ಜ್ಞಾನಾರ್ಜನೆಗಂತೂ ಖಂಡಿತಾ ಅಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲವೆಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನರಿಯಲು ನಮಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸುವ ಮುನ್ನ ಪೋಷಕರು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸುವ ಶಿಕ್ಷಕರ ಅರ್ಹತೆಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಶಾಲೆಯ ಭೌತಿಕ ಪರಿಸರ, ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳು, ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ವಿವಿಧ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು, ಈ ಹಿಂದೆ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಓದಿದ ಮಕ್ಕಳ ಸಾಧನೆ (ಕೇವಲ ಅಂಕಗಳು / ಸೆಂಟ್ ಪರ್ಸೆಂಟ್ ರಿಸಲ್ಟ್) ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನವಹಿಸುತ್ತಾರೆಯೇ ವಿನಃ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬೋಧಿಸುವ ಶಿಕ್ಷಕರ ಅರ್ಹತೆ, ಅವರ ಮನೋಭಾವನೆ, ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಕರ ಒಡನಾಟ, ಸೇವಾ ಮನೋಭಾವನೆ, ಶಿಕ್ಷಕರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ರೀತಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬಹುಪಾಲು ಪೋಷಕರು ಗಮನವಹಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ ಮಕ್ಕಳು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಶಾಲೆಯಲ್ಲೇ ಓದಬೇಕೆಂಬ ಪೋಷಕರ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಅಕ್ಷರಸ್ಥರೂ ಸಹ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಓದಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳ ಬಗ್ಗೆಯಿರುವ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಮನೋಭಾವ ಮತ್ತು ಉಚಿತವಾಗಿ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆ. ಸರ್ಕಾರೇತರ ಶಾಲೆಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ನೀತಿಗೆ ಮಾರುಹೋದ ಪೋಷಕರು, ಸರ್ಕಾರೇತರ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಓದಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಘನತೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತದೆಯೆಂಬ ಕುರುಡು ನಂಬಿಕೆ. ಜೊತೆಗೆ ಇಂದು ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಧಿಕ ಹಣವನ್ನು ತೊಡಗಿಸುತ್ತಿರುವುದರ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶವೆಂದರೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಗಿದ ಕೂಡಲೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಂಪೆನಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಬಳ ಪಡೆಯಲಿ ಎಂಬ ದೂ(ದು)ರಾಲೋಚನೆ. ಆಂಗ್ಲ ಮಾಧ್ಯಮದ ಗುರಿಯೂ ಸಹ ಇದೇ ಎಂದರೆ ಖಂಡಿತಾ ತಪ್ಪಾಗದು. ಇಂದು ಬಹುಪಾಲು ಪೋಷಕರು ಆಂಗ್ಲ ಮಾಧ್ಯಮದ ಮಾಯೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವುದರ ಹಿಂದಿನ ಉ(ದುರು)ದ್ದೇಶವೂ ಸಹ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಂಪೆನಿಗಳಲ್ಲಿ ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಕೆಲಸ ಸಿಗಲೆಂಬ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಸಣ್ಣ ಪಟ್ಟಣ ಮತ್ತು ಬೃಹತ್ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆಂದಿಗಿಂತಲೂ ಇಂದು ಅತ್ಯಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆ ಶಾಲಾ-ಕಾಲೇಜುಗಳು ನಾಯಿಕೊಡೆಗಳಂತೆ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ.

ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಮತ್ತು ಆಂಗ್ಲ ಮಾಧ್ಯಮದ (ಬರೀ ಕನಸು ಮಾತ್ರ) ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕೊಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ, ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಮುಗ್ಧ ಜನ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಾಲೆಗಳೆಂದು ಬೋರ್ಡ್ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಲು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಂತಹ ಅನುದಾನ ರಹಿತ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಲಕ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ಡೊನೇಷನ್ ಸುರಿದು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮುಗ್ಧತೆಯನ್ನೇ ಬಂಡವಾಳವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡ ಅನುದಾನರಹಿತ ಶಾಲೆಗಳ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿಗಳು ಪೋಷಕರನ್ನು ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಪೋಷಕರನ್ನು ಶೋಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸರ್ಕಾರೇತರ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಜರುಗುವ ಹಲವು ರೀತಿಯ ಶೋಷಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ

ವಿಬ್‌ಗಯಾರ್ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಗ್ಧ ಕಂದಮ್ಮನ ಮೇಲೆ ನಡೆದ ಅತ್ಯಾಚಾರವೂ ಸಹ ಒಂದು. ಅಂದು ನಡೆದ ಆ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯರಿಂದ ಗತಿಸದಿರಬಹುದು ಆದರೆ ವಿಷಯ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದ ನಂತರ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿ ತೋರಿದ ಧೋರಣೆ ಹಾಗೂ ಮಗುವನ್ನು ಮಾನಸಿಕ ಅಸ್ವಸ್ಥೆಯೆಂದು ಮೂದಲಿಸಿದ ಪರಿ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿಗಳ ರಾಕ್ಷಸೀ ಮುಖವಾಡದ ಉಗ್ರ ರೂಪದ ದರ್ಶನವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದವರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸದ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಲಿ ಶಾಲೆಗೆ ಬೀಗ ಜಡಿಯಿತು. ರೊಚ್ಚಿಗೆದ್ದ ಪೋಷಕರು ಶಾಲೆಯ ಭೌತಿಕ ಸ್ವರೂಪನ್ನು ವಿರೂಪಗೊಳಿಸಿದರು. ಆದರೂ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿ ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರ ವಿರುದ್ಧ ಯಾವುದೇ ಕ್ರಮ ಜರುಗಿಸಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಹೋರಾಟಗಳು ಹೆಚ್ಚಾದವು. ವಿಬ್‌ಗಯಾರ್ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕೃತ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕುಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆಯಿತು. ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜ ಶಾಲೆಯ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿಗೆ ಭೀಮಾರಿ ಹಾಕಿತು. ಹತ್ತಕ್ಕೂ ಅಧಿಕ ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಶಾಲೆಯೂ ಮುಚ್ಚಿತ್ತು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಸರ್ಕಾರ ಎಲ್ಲ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವ ಕೆಲ ಮಕ್ಕಳ ರಕ್ಷಣಾ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಪಾಲಿಸಲೇಬೇಕೆಂದು ತಾಕೀತು ಮಾಡಿತು. ಸರ್ಕಾರದ ಗೃಹ ಇಲಾಖೆಯ ಈ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳನ್ನು ದಿಕ್ಕರಿಸಿದ ಕರ್ನಾಟಕ ಅನುದಾನರಹಿತ ಶಾಲಾ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿಗಳ ಒಕ್ಕೂಟ (ಕುಸ್ಮಾ) ಇವುಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಬಹಳ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿತು. ಯಾವುದೇ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಶಾಲೆ ಈ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಗೋಜಿಗೂ ಸಹ ಹೋಗಿಲ್ಲ. ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ ಮತ್ತು ಗೃಹ ಇಲಾಖೆಯೂ ಸಹ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನವಹಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕಡೇ ಪಕ್ಷ ಪೋಷಕರಾದರೂ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನಹರಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವರೂ ಸಹ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಎಂದಿನಂತೆ ಕೆಲವೇ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಇದನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಸೂಕ್ತ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಈಗ ಮತ್ತೆ ಶಾಲೆ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ. ಮಕ್ಕಳೂ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇ ಶಾಲೆ, ಅದೇ ಶಿಕ್ಷಕರೂ ಮತ್ತದೇ ಪೋಷಕರೂ ಲಕ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ಡೊನೇಷನ್ ತೆತ್ತು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಓದಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ನಡುವೆ ಮಕ್ಕಳ ರಕ್ಷಣೆ ವಿಷಯ ನಗಣ್ಯವಾಗುತ್ತಿದೆಯೇನೋ ಎಂಬ ಆತಂಕ ಕಾಡುತ್ತಿದೆ.

ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿಗಳ ವ್ಯಾಪಾರಿ ನೀತಿಗಿಂತ ಪೋಷಕರಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಮನೋಭಾವನೆ ವಿಪರೀತವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪೋಷಕರ ಈ ಮನೋಭಾವನೆ / ಧೋರಣೆ ಮಕ್ಕಳ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಮಾರಕವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತಿದೆ. ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಲು ಪೋಷಕರಿಗೆ ಹಲವಾರು ಪರ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಿವೆ. ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದೆ ಯಾವುದೇ ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಪರ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಿಲ್ಲದ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಶಾಲೆಗಳ ಟೊಂಕ ಮುರಿಯುವ ಅವಕಾಶಗಳು ವಿಫಲವಾಗಿವೆ. ಮಕ್ಕಳ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿರುವ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪಾಠ ಕಲಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಮತ್ತು ಅಗತ್ಯತೆ ಪೋಷಕರ ಮೇಲಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪೋಷಕರು ಆಲೋಚಿಸಿ ಜಾಗೃತರಾಗಬೇಕಿದೆ.

ಈ ಹಿಂದೆಯೂ ಸಹ ಇದೇ ತೆರನಾದ ಹಲವಾರು ಪ್ರಕರಣಗಳು ನಡೆದರೂ ಸಹ (ಫಾಸ್ಟ್ ಪ್ರಕರಣ, ಈ ಪ್ರಕರಣ ಪ್ರಸ್ತುತ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿದೆ) ಪೋಷಕರೇಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಲಿಲ್ಲ? ಅದು ಅತ್ಯಾಚಾರವಲ್ಲವೇ? ಅಲ್ಲಿನ ಕೃತ್ಯದ ಬಲಿಪಶು ಮಗುವಲ್ಲವೇ? ಹಾಡಿ ಮತ್ತು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಪ್ರಕರಣಗಳೇಕೆ ಸುದ್ದಿ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ? ಮೇಲಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಹೊರಟರೆ ನಮಗೆ ಸಿಗುವ ಉತ್ತರ ಅದೇ ಅನಕ್ಷರತೆ, ಅಜ್ಞಾನ, ಅರಿವಿನ ಕೊರತೆ, ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜ, ಕುಟುಂಬ ವಿಘಟನೆ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಅನುಕರಣೆ ಇತ್ಯಾದಿ. ಆದರೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಈ ಮೇಲಿನ ಅಂಶಗಳು ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿವೆಯೇ ಎಂಬುದು ಮಾತ್ರ ಇಂದಿಗೂ ನಿಗೂಢ ಮತ್ತು ಬಿಡಿಸಲಾಗದ ಯಕ್ಷಪ್ರಶ್ನೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಾಲಮಾನದ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಅವಲೋಕಿಸಿದರೆ, ಹಿಂದೆ ಯಾವುದೇ ಔಪಚಾರಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸಹ ಮಕ್ಕಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ವಿಧವೆ, ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಮತ್ತು ಅಂಗವಿಕಲರಿಗೆ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇವರ ರಕ್ಷಣೆ ಅಂದು ಕುಟುಂಬದ ಪ್ರಮುಖ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇಂದು ನಾಗರಿಕತೆ ಬೆಳೆದಂತೆ ಅನೌಪಚಾರಿಕ (ನೀತಿ, ನಿಯಮ, ಸಂಪ್ರದಾಯ) ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಾಣೆಯಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಔಪಚಾರಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಅದನ್ನು ನಿಗಾವಹಿಸಿ ಕಾನೂನು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿ ಜನರಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ಒದಗಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿವೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಸಹ ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳು ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರೆಂದು ಆರೋಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರೇನು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರಲ್ಲ. ಅವರು ವಿದ್ಯಾವಂತರೂ ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬೋಧನೆ ಮಾಡುವಂತಹ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು / ಶಿಕ್ಷಕರು. ಇಂತಹ ಗೌರವಯುತ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವಂತಹವರೇ ತಮ್ಮ ಕಾಮ ತೃಷೆ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತಮ್ಮದೇ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು (ಮಕ್ಕಳನ್ನು) ಬಲಿಪಶುಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಪೈಚಾಚಿಕ ಕೃತ್ಯ. ಇದನ್ನು ನಾಗರೀಕ ಸಮಾಜ ಎಂದೂ ಸಹಿಸದು. ಮಾನವ ಹಕ್ಕು, ಮಹಿಳಾ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ತೆರನಾದ ಕೃತ್ಯಗಳು ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತಿವೆ. ಈ ಕೃತ್ಯಗಳು ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ರಕ್ಷಣಾ ಆಂದೋಲನಗಳಿಗೆ ಸವಾಲೊಡ್ಡುತ್ತಿವೆ. ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗಿರುವ ಕಾನೂನುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಅಧಿಕವಾದಷ್ಟು ಹಾಗೂ ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿದಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿವೆ. ಇದು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಾವು ಯಾರೊಬ್ಬರನ್ನೂ ದೂಷಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಡಬಾರದೆಂದೂ ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಂತಹ ಗುರುತರವಾದ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧಿಸಲು ಸಮಾಜದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸದಸ್ಯನ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಹಮತದ ಅಗತ್ಯತೆಯಿದೆ. ಜನರಲ್ಲಿ

ಮಾಯವಾಗುತ್ತಿರುವ ನೈತಿಕತೆಯನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ಆಂದೋಲನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಜರುಗಬೇಕಿವೆ. ಈ ಆಂದೋಲನಗಳು ಕೇವಲ ಕೆಲವರ ಸ್ವತ್ತಾಗಬಾರದು. ಇವುಗಳು ಪೋಷಕರನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ಮಕ್ಕಳ ಸ್ವತ್ತಾಗಬೇಕಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುವ ಒಬ್ಬ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಪ್ರಜೆಯನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಸುವ ಬದಲು ಕೇವಲ ವಿದ್ಯಾವಂತ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸುತ್ತಿರುವುದು ತೀರಾ ಸಾಮಾನ್ಯ. ಹಣ ಗಳಿಸುವುದೊಂದೇ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪರಮಗುರಿಯೆಂಬಂತೆ ಬಹುಪಾಲು ಪೋಷಕರು ಮಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕದಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪೋಷಕರ ಈ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನು ಅನುದಾನರಹಿತ ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳು ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಲಾಭವನ್ನೇ ಪ್ರಮುಖ ಧ್ಯೇಯವನ್ನಾಗಿ ಹೊಂದಿರುವ ಅನುದಾನರಹಿತ ಶಾಲೆಗಳ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳು ಹಾಕಿದ ತಾಳಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕುಣಿಯುತ್ತಿರುವ ಅಕ್ಷರಸ್ಥ ಬುದ್ಧಿವಂತ ಪೋಷಕರು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಈ ವಿಫಲತೆಯೇ ಇಂದು ನಡೆಯುವಂತಹ ಬಹುಪಾಲು ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳಿಗೆ ಮೂಲ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸಬೇಕಾದರೆ ಪೋಷಕರು ಜಾಗೃತರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಕಲಿಕೆಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಹಾಗೂ ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತುವ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯಿದೆ. ಇದು ಈ ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅಪ್ರಸ್ತುತವೆನಿಸಬಹುದು ಆದರೆ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಇದೇ ಪ್ರಸ್ತುತ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ತ. ಮನುಷ್ಯರಾದ ನಾವು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗಾಗಿ ಏನನ್ನಾದರೂ ನೀಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ ಅದು ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಮಾತ್ರ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವುಗಳು ಇಂದು ನಶಿಸಿಹೋಗುವ ಹಂತದಲ್ಲಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕಾದರೆ ಹಣ, ಅಂತಸ್ತು, ಅಧಿಕಾರ, ಆಸ್ತಿ, ಪಾಸ್ತಿ, ಇವ್ಯಾವುಗಳು ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಬದಲಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಮಾನವೀಯ ಹಾಗೂ ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಹಾಗೂ ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರಿ.

* ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕು ಹಾಗೂ ಆರ್.ಟಿ.ಇ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಹಾಗೂ ಅತಿಥಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಸಮಾಜಕಾರ್ಯ ವಿಭಾಗ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ.

ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆ (NGO) ಎಂದರೇನು?

ವಿಶ್ವ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಾಜಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಕೋಫಿ ಅನ್ನಾನ್ ೨೦ನೇ ಶತಮಾನವನ್ನು 'ಎನ್‌ಜಿಒಗಳ ಯುಗ' ಎಂದು ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಎನ್‌ಜಿಒ ಎಂದರೆ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆ. ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕ್ ಪ್ರಕಾರ 'ಎನ್‌ಜಿಒಗಳು ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು. ಸಂಕಷ್ಟದಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ದೊರಕಿಸುವ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಬಡವರ ಹಿತರಕ್ಷಣೆ, ಪರಿಸರ ಕಾಳಜಿ, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು, ಇಲ್ಲವೆ ಸಮುದಾಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ಎನ್‌ಜಿಒಗಳು ಕಾನೂನು ಬದ್ಧವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿತಗೊಂಡ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು. ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಗೊಂಡು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವುವು ಮತ್ತು ಸರಳ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಸರ್ಕಾರೇತರ, ಲಾಭರಹಿತ, ಬದ್ಧತೆ ಇರುವ ಸಮೂಹ. ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಹಿತರಕ್ಷಣೆಯೇ ಈ ಸಮೂಹಗಳ ಉದ್ದೇಶ. ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವುದೇ ಇವುಗಳ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎನ್‌ಜಿಒಗಳು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅನುದಾನ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಶಃ ದೇಣಿಗೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿತ್ವದಿಂದ ಅಥವಾ ಸದಸ್ಯತ್ವದಿಂದ ಹೊರಗಿರಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಎನ್‌ಜಿಒಗಳು ಎಂದಾಗ ಅವುಗಳು ಯಾವುದೇ ರಾಷ್ಟ್ರ ಇಲ್ಲವೇ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾನೂನುಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕಾನೂನು ಪರಿಹಾರ ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಗಮನದಲ್ಲಿರಬೇಕು.

ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಎರಡು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಎನ್‌ಜಿಒಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದೆ. ಕಾರ್ಯಾತ್ಮಕ ಎನ್‌ಜಿಒಗಳು, ಸಲಹಾತ್ಮಕ ಎನ್‌ಜಿಒಗಳೆಂದು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವೆರಡರ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಿ ಅವುಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದು ಎನ್‌ಜಿಒಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಕಾರ್ಯಾತ್ಮಕ ಎನ್‌ಜಿಒಗಳನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ, ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯ ಆಧಾರಿತ ಸಂಘಟನೆಗಳೆಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಬಹುದು. ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಸಲಹಾತ್ಮಕ ಎನ್‌ಜಿಒಗಳನ್ನು ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಘಟನೆಗಳೆಂದು ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ನೀತಿ ನಿರೂಪಣೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ.

ಕೃಪೆ : ಯೋಜನಾ, ನವೆಂಬರ್ ೨೦೧೧
ಜೋಮನ್ ಮ್ಯಾಥ್ಯು, ಜೊಬೈ ವರ್ಗೀಸ್
ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ : ರಶ್ಮಿ ಎಸ್.

Voluntary to Mandatory Corporate Social Responsibility

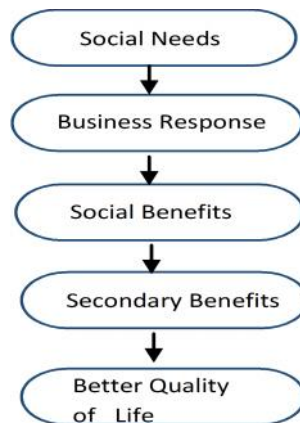
K.N.Ajith*

Abstract

CSR in India has evolved from merchant philanthropy to social development oriented activities by companies. But CSR has always been discretionary in nature by the corporate organizations. Some companies have been outstanding in the CSR domain, while many companies involved themselves in CSR activities for image building. Yet many companies were unconcerned about their social obligations. The new Companies Act of 2013 made CSR mandatory for a class of companies effective from April 2014. This article discusses the CSR legislation of the government of India and its implications.

Business and Society

The ever increasing global population looks to business for help in improving their livingstandards, and thus creating a better quality of life. Involvement by business in society would help solve multiple social problems. In turn, business benefits from a better social environment as Davis and Frederick (1984) illustrate the multiplier effect:

Business organizations respond to external social change in different ways, which are categorized into three strategies by Post and Mahon (1980) : (a) an adaptive strategy, (b) a proactive strategy, and (c) an interactive strategy. The first strategy is usually adopted after some significant social change is already under way. The company then tries to adapt to a change in its environment that it may not have anticipated. Often, company practices will be modified only after strong pressures are applied. Proactive companies are a step ahead of those that merely adapt in a reactive way, because they understand the need to “get on top” of the changes that are occurring in their environment. Such companies try to manipulate the environment in ways that will be to their own advantage; and these steps may or may not be in the broader public interest. When a company is able to anticipate environmental change and blend its own goals with those of the society it has adopted an interactive strategy. An interactive strategy promotes harmonious relations between a company and the public by reducing the gap between public expectations and business performance. Post and Mahon conclude that in the long run an interactive strategy will bring greater, more lasting benefits for both business and society.

Sundar (2000) traces the historical evolution of corporate citizenship from merchant charity, which has been in existence in India even before the advent of industrial revolution and it has been largely a story of family business groups. CSR, as is understood now, was pioneered by the Tatas. Jamsetji Nusserwanji Tata not only founded the Tata Steel, but also created the city of Jamshedpur that created a niche for itself as a model township. Established in 1907, Tata Steel introduced the eight - hour work day in 1912, and a provident fund in 1920 for employees' social security. Prestigious academic institutions like the Indian Institute of Science and the Tata Institute of Social Sciences are the creations of the Tatas. In India, CSR is largely confined to the philanthropic space. Some companies have, however, shifted focus to education, research, health, community development, environmental protection and skill development programmes. In the developed nations, CSR evolved into a management concept where responsible businesses strive to achieve a balance of economic, environmental and social imperatives,

while at the same time meeting the expectations of the shareholders and other stakeholders. CSR is viewed as a strategic business management concept that is built into core strategy and business operations, and increasingly, the thrust is on profit maximization without compromising the sustainability agenda. Even during the period of economic meltdown in the West caused by greedy corporations, some companies have invested in developing sustainable business models and achieved a win-win situation for both the business and the society. Ajith (2011) advocates that CSR in India should aim at creating a just social order and sustainability of the environment should be its core element. The “Triple Bottom Line” or TBL (Elkington, 1977), consisting of three Ps : Profit, People or Planet, captures a spectrum of criteria for measuring organizational success: economic, ecological and social.

Corporate social responsibility (CSR) has now become an integral part of the business lingua. In a short span of one decade, CSR has become high on the agenda of any assessment of corporate performance. The evolution of sustainable corporate social responsibility from unstructured corporate philanthropy has been demonstrated by the contribution of many Indian companies embracing the well-being of a wide spectrum of stakeholders. At the same time, many companies are indifferent to their mandatory and moral responsibilities towards society and the environment.

Leading industrialist Mahindra (2012) says that there is an “outcry across the world for businesses to be more alive to issues larger than profits, especially after the big bad wolf image that business earned during the recession”. Parliamentarian and industrialist Aga (2012) observes that in many instances there is only lip-service paid to CSR. The state stepped in at this stage making CSR mandatory.

CSR Legislation

The new Companies Act, 2013 which is operational from April 2014, will require a certain class of companies to mandatorily spend on CSR activities. Section 135 of the Act mandates every company having a net worth of Rs. 500 crore or more, or a turnover of Rs.1,000 crore or more, or a net profit of Rs.5 crore or more to spend in every financial year at least 2 percent of the average net profits made during

three immediately preceding financial years. Though there are more than 8, 00,000 registered companies in India, the CSR provisions of the Act apply only to 2 per cent of these. Now about 16,000 companies will fall within the ambit of CSR law. Chaterjee (2013), CEO, Indian Institute of Corporate Affairs, and the architect of the CSR law, says: “We are evolving a model that is truly Indian, developed for India, by India and in India. The idea is to address the lack of social and economic development in many areas, as also to reach out to the poor and the marginalized..... The corporate social responsibility legislation provides an opportunity to refocus by catalyzing a process of national regeneration, wherein Corporate India can work hand in hand with the government”.

CSR Activities

Schedule VII of the Companies Act prescribes the following activities which the companies are expected to include in their CSR policies.

1. Eradicating hunger, poverty, and malnutrition, promoting preventive health care and sanitation, and making available safe drinking water;
2. Promoting education, including special education and employment enhancing vocational skills especially among children, women, elderly, and the differently abled, and livelihood enhancement projects;
3. Promoting gender equality, empowering women, setting up homes and hostels for women and orphans; setting up old age homes, day care centres and such other facilities for senior citizens; and measures for reducing inequalities faced by socially and economically backward groups;
4. Ensuring environmental sustainability , ecological balance, protection of flora and fauna, animal welfare, agroforestry, conservation of natural resources and maintaining quality of soil, air and water;
5. Protection of national heritage, art and culture including restoration of buildings and sites of historical importance and works of art; setting up public libraries; promotion and development of traditional arts and handicrafts;

6. Measures for the benefit of armed forces veterans, war widows and their dependants;
7. Training to promote rural sports, nationally recognized sports, paralympic sports and Olympic sports;
8. Contribution to the Prime Minister's National Relief Fund or any other fund set up by the Central government for socio-economic development, relief and welfare of the Scheduled Castes, Scheduled Tribes, other backward classes, minorities and women;
9. Contributions or funds provided to technology incubators located within academic institutions which are approved by the Central government;
10. Rural development projects.

The government will also prescribe other activities under CSR from time to time as has been announced during the last week of June, 2014 (Times of India, June 26, 2014) including slum redevelopment, road safety awareness, consumer protection services, supplementing government schemes like mid-day meals, and interestingly donations to IIM, Ahmedabad for renovation of class rooms. Activities which are exclusively for the benefit of the employees or their families are not CSR activities.

CSR Committee

The companies are required to constitute CSR committees with directors of companies as members. The CSR committee should consist of a minimum of three directors of which one should be an independent director except those companies which are not required to appoint an independent director. A private company having only two directors on its Board should constitute its CSR committee with two such directors.

CSR Policy

The CSR Committee should prepare the CSR policy of the company which should include the following;

- a) A list of CSR projects and programmes which the company plans to undertake during the implementation year, specifying modalities of execution in the areas/sectors chosen and implementation schedules for the same.

- b) CSR projects/programmes of the company may also focus on integrating business models with social and environmental priorities and processes in order to create shared value.
- c) Specifying that surplus arising out of the CSR activity will not be part of business profits of the company.
- d) A transparent monitoring mechanism for ensuring implementation of the projects / programmes.

CSR Implementation

A company may carry on CSR activities directly or by setting up a company or society or foundation or any other form of entity operating within India to facilitate implementation of its CSR activities. A company may also implement its CSR programmes through trusts or societies, operating in India, which are not set up by the company itself. Companies may also collaborate or pool resources with other companies to undertake CSR activities and any expenditure incurred on such collaborative efforts would qualify for computing the CSR spending. All CSR activities are to be undertaken within India.

CSR Reporting

The Board's report of a company should include an annual report on CSR containing particulars specified in the Annexure of the Act. Companies should disclose the contents of the CSR policy in their reports and the same should be displayed on the company's website.

Punishment

Not spending on CSR or failing to report it to the Ministry of Corporate Affairs would attract a fine of Rs.50 lakh and even imprisonment of two years.

Epilogue

Nobel Laureate and economist Friedman asserts that "Only people have responsibilities. A corporation is an artificial person and in this sense may have artificial responsibilities, but "business" as a whole cannot be said to have responsibilities". Social responsibility of business is a "fundamentally subversive doctrine" in a free society,

and in such a society, “there is one and only one social responsibility of business – to use its resources and engage in activities designed to increase its profits so long as it stays within the rules of the game, which is to say, engage in open and free competition without deception or fraud” (Friedman, 2002).

Mahatma Gandhi (1947) advocated the ethical model of voluntary commitment to public welfare by companies. Economic analyst Aiyar (2012) observes that CSR means observing the highest standards in dealing with health and environmental hazards, and in presenting corporate accounts accurately. He adds that if a company cheats its stakeholders, fiddles its accounts and ignores hazards, then it is grossly irresponsible whether or not it spends 2 per cent of its profit on government approved activities. Consumers are often duped by CSR awards like the oil multinational British Petroleum which caused the biggest environmental disaster in history when its Macondo well exploded in the Caribbean Ocean because of its failure to observe many safety procedures. BP won many CSR awards. Corporate spending on CSR, far from being an evidence of business ethics, is often a cloak for gross misgovernance, warns Aiyar. The government on its part, should not abdicate its responsibility for the well-being of the people by trying to make CSR spending mandatory.

Porter and Kramer (2011) propose the concept of shared value which is defined as “policies and operating practices that enhance the competitiveness of a company while simultaneously advancing the economic and social conditions in the communities in which it operates”. Creating shared value (CSV) should supercede CSR in guiding the investments of companies in their communities as CSR programmes focus mostly on reputation. CSV, in contrast, is integral to the profitability and competitive position of companies. CSV utilizes the skills, resources and expertise of the companies to create economic value by creating social value. Jamsetji Tata, the founder of the Tata conglomerate, said: “In a free enterprise, the community is not just another stakeholder in our business, but is in fact the very purpose of its existence” (Tata Services, 2010). Mahindra (2012) declares that “CSR is dead, long live shared values”.

References

1. Aga, A. : 2012 “Companies and Development: the Widening Universe of CSR”, *NHRD Network Journal*, 5 (1): 1-12.
2. Ajith, K.N. : 2011 *Corporates & Social Responsibility*, Chennai: Eeswaar Books.
3. Aiyar, S.A. : “CSR: A Cloak for Crooks”, *Sunday Times of India*. 2012 October 21:16.
4. Chaterjee, B. : 2013 “Views” *CSR & Competitiveness*. 1(6):14.
5. Davis, K. and Frederick, W.C. : 1984 *Business and Society : Management, Public Policy, Ethics*, New York: McGraw-Hill.
6. Elkington, J. : 1997 *Cannibals With Forks: The Triple Bottom Line of 21st Century Business*, Oxford: Capstone Publishing.
7. Friedman, M. : 2002 *Capitalism and Freedom: Fortieth Anniversary Edition*, Chicago: Chicago University Press.
8. Mahindra, A.G. : 2012 “Business and Society in the Twenty- first Century- Beyond CSR”, *NHRD Network Journal*, 5(1), 36-40.
9. Porter, M.E. and Kramer, M.R. : 2011 “Creating Shared Value: How to Reinvent Capitalism And Unleash a Wave of Innovation and Growth”. *Harvard Business Review*, 89(1/2):62-77.
10. Post, J.E., & Mahon, J. : “Articulated Turbulence : The Effect of Regulatory Agencies on Corporate Responses to Social Change”. *Academy of 1980 Management Review*, 5(3):399-407.
11. Sundar, P. : 2000 *Beyond Business: From Merchant Charity to Corporate Citizenship – Indian Business Philanthropy through Ages*. New Delhi: Tata McGraw-Hill.
12. Tata Services : 2010 *A Journey Towards an Ideal*, Mumbai.

* K.N.Ajith: Vice-President (Human Resources), Mytrah Energy (India) Limited, Hyderabad 500 032.

┌

┌

Environment Conservation: Social Worker as a Catalyst of Sustainable Development (Some Observations)**

T.S. Chandrashekara*

**Earth provides enough to satisfy everyman's needs
but not to every man's greed**

Mahatma Gandhi

Abstract

Social Work Profession, over a period of time has undergone and still is undergoing changes in its philosophy, approaches and ethics. Its goal of addressing the problems of individuals, group, community and society at large is being addressed in a variegated manner in keeping with changing scenario of present times and in view of changing complexity of problems. One such new dimension is to understand the desirability and possibility of associating problems of human beings vis-s-vis physical environment. Environmental Social Work is an emerging field, as social workers like other environmentalists can work towards addressing the problems confronted by human beings as a consequence of environmental degradation and other related issues. The author, in this paper has attempted to understand this emerging field and briefly deliberated on the role of Social Workers in this field.

Friends, I am writing this to share some of my views, from my observations and experiences regarding the relevance and importance of Environment conservation for Sustainable Development and how Social Work as helping profession and Social worker an agent of Social Change, can contribute together towards ensuring environment conservation for sustainable development adopting social work principles and methodology. My writing is largely based on theoretical understanding of the subject with reference to my observation of the programmes designed for this purpose by the government and NGO's.

It is rather difficult to conceptualize, and technically define this

└

└

subject as the availability of literature pertaining to this and research undertaken is limited. Also this area (Environment Conservation) according to me is still in its infancy and is yet to emerge a recognized discipline of Social Work. However, a few questions arose in my mind when I started working on this paper, and I have tried to have them answered. I bet you too may have similar questions.

1. Environment Conservation: Meaning/Definition and its relevance to social work.

The word 'Environment' is derived from the French word "Environ" which means "surrounding". Our surrounding includes biotic factors like human beings, flora and fauna, microbes, etc.; and a biotic factors such as light, air, water, soil, etc.,. It is also used to mean 'surrounding and everything that affects an organism during its life time'. It is often defined as "the sum total of water, air and land inter-relationship among themselves and also with the human being, other living organism and property". The environment can also be defined as 'the totality of circumstances surrounding an organism, or group of organisms especially (a) the combination of external and physical condition that affect and influence the growth, development and survival of organism and

(b)The complex of social and cultural conditions affecting the nature of individual or community. In Thesaurus the word environment is used to mean the totality of surrounding conditions.

Environment Conservation is the act of conserving or saving our natural resources through careful management. This means we can use the resources but wisely and responsibly. It is nothing but protecting the natural environment for the benefit of both humans and nature. Protection of environment is important because if we use our natural resources we will eventually run out of them so, it is necessary to save our environment and it is natural by-products for posterity.

Social Work since its inception, development and acceptance as a profession, underwent a significant changes both in its philosophy (from charity, to right based approach) and methodology of addressing the problems of individuals, groups, communities and society at large. The present subject is yet to become an area of focus and intervention in social work (as either to social work has focused

on social components of the environment (like customs, culture, habits, income, occupation, religion, etc) and not much on physical (water, air, soil etc.) and biological (like planet and animal life) components of the environment. The recent incidents of natural disasters have demonstrated beyond doubt that these two components also have significant bearing on the lives of human beings. Thus social work has a role to play in ensuring environmental conservation as environmental conservation is necessary for sustainable development. Social Work having the objectives of facilitating and empowering people for their development strongly believes in sustainable development. Mary Richmond way back in 1922 itself acknowledged the physical environment as an important contextual consideration for Social Work practice.

2. Why we should think about this subject

Mainly, because of the following reasons

- The devastating effect that the environment degradation has on human life and natural resources. Environmental degradation is nothing but detonation of the environment through depletion of resources such as air, water and soil and also the destruction of ecosystem. Social Work has to address these issues because positive eco system is a base for sustainable development.
- Development means using the environment for better quality of life for all organisms. But instead of harnessing the environment and being with it, we are exploiting it which is evident if one looks at the application of chemicals / pesticide etc. in agriculture, pollution generated from industries, mining, land degradation, destructive, logging of our forest, flooding, destruction of wet land, natural landslides etc. Discussion on this has relevance as Social Workers have the responsibility of working towards restoring the environment / natural resources and equity of distribution of it for social justice.
- The observations and declarations made in the Conferences and by Social Work Associations have highlighted the role that social work has to play in conserving environment and equally focusing on all components/ dimensions of environment, and not just social aspect. For example the National Association of Social workers (NASW) delegate

assembly in 1999 proclaimed that ' Environmental Exploitation violates the principle of social justice and is a direct violation of the NASW code of ethics' which led to further deliberations on policy for Social Work interventions in this sector. The improved and better environment is a pre requisite for quality of life. The deterioration of environment should be the concern of social workers as the detonation affects the quality of life.

- Discussion on sustainable development from social work perspective is very important as, for me sustainability is very often erroneously interpreted; to some it is economic sustainability, meaning having adequate finance for the present and future needs of the organization. It is also looked at as sustaining the institution or organization itself in any form even with compromising with original ideology. Some definitions focus on considering and sustaining the projects for the specific period of time as sustainability. Sustainability is also defined as providing services to the target population of the organization till such time that the funds are available or till such time that the institution can exist. For me, the sustainability should contain all the above ingredients. It is a process of strengthening and developing the service base / ideology for which an institution has started; it is sustaining the value system that institution cherished and the programmes that are developed on this value system. To a question on what to sustain in development sector my answer is to sustain the value, the realization for which the institution stands for. Sustaining the development doesn't mean sustaining the defective system of the development, it means sustaining the basic philosophy on which real growth/development was expected to realize. The roots of sustainability should be in the ideology of the organization itself. Thus, sustainable element should be there in every aspect of process of development, which also includes environmental conservation. In this context deliberation on social workers role is necessary.
- Poor Human - Nature relation can negatively affect a person's wellbeing. We have heard and seen application of Social work methods and principles to promote the Persons well being is in terms of assessment, diagnosing, and working out interventions for him. There are theories and empirical data

on this. But much needs to be done regarding the methodology of working with and in the environment to utilize environment (with all its components) for maximizing development and preventing many environment related disasters and diseases which ultimately disrupts the well being of society in which people form part.

3. How environmental conservation and sustainable development are related?

- Sustainability is the basis for any social development. All units of social development, I mean, the factors that contributes for social development should have elements of sustainability in it, so that all the devices and indicators of development will continue to aid the process of development. Sustainability in development is a way of living/thinking, it is comprehensive. Since sustainability is a part and parcel of social process/nature it is related to social development as it must be. As mentioned in the literature the three pillars of the sustainability i.e. economy, society / social equity and environment have got much to do with social development as development means positive change in all these pillars. To ensure positiveness in environment, the factors that negatively influence the environment should be prevented. For example, (a) Excessive exploitation of non-renewable resources (b) Increasing Population growth and population density (c) uncontrolled consumption of energy (d) Pollution, Detonation of land etc.,..... if prevention of these is not possible, at least their negative impact on development should be neutralized or minimized. Environmental conservation and sustainable development are related in this manner.

4. Can Social worker be a catalyst for Environment Conservation and Sustainable Development?

Obviously, Social workers can serve as catalysts, - as by definition, catalyst means ' an event or a person causing a change'. Social workers have worked and are working to effect a positive change in the lives of people by facilitating change in them. What is required now is, they should use the environment for positive change and work on in building/incorporating environmentalism in social work

profession and in development sector. To be more specific the social workers can do / perform the following roles which are catalytic in nature.

a. Creating Awareness: Social workers can play a important role in advocating the cause of Environment Conservation and Sustainable Development. They can do it by sensitising the public, policy makers and all stake holders of development sector (including social work activist) on various positive dimensions of environmental conservation specially its relative relevance, and to some extent, its inevitability for sustainable development.

b. Social Workers are expected to address social issues related to development and environment. They can effectively do it by creating critical awareness on the importance of conservation of natural resources and biological diversity, control of environmental pollution, and finally stabilization of human population and environment. As discussed already, welfare and development of people has got much to do with natural resources.

c. Social Workers can/may develop familiarity with conservation issues and programmes both at micro and macro level. For example, over the past three decades the Govt. Of India has launched a large number of environmental health programmes. Like

- Ganga Action Plan - Reducing water pollution in the Ganges.
- Malaria Control Programme- Using bio-organic techniques in Malaria eradication.
- Water Technology Mission – Providing safe drinking water to water scarce villages, etc.

The Social Workers can mobilize community resources, participation for these programmes by not only creating awareness about the importance of these programmes but also by making them partners of such development initiatives.

d. Many of the problems and ill effects of environmental degradation can be effectively addressed/ mitigated by adopting a policy of sustainable development. Sustainable development is defined as ‘the development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generation to meet their needs. (UN 1990). According to Odette (1993) to achieve sustainable development involves a judicious use of natural resources such that the carrying capacity and the productive capacity are not overexploited.

e. Interventions based on social work principles can be developed and implemented to deal with environmental issues like destruction of natural resources, global warming and climate change, toxic materials production, and waste disposal, and also air and water pollution. The intervention can be both for micro levels and macro levels problems. For example the following type of interventions can be considered

“The study of disease is really the study of man and his environment”

- Ecosystem Restoration Programmes, Conservation and recycling programmes (for destruction of natural resources)
- Reforestation programmes (for global warming and climate change)
- Health and Social interventions (Community relocation) for dealing with toxic materials, waste materials, air and water pollution.

5. Social Work Intervention towards Sustainable Development through Environment Conservation -A case study of Veerapura Lake, Karnataka, India

Sustainable Development is a pattern of resource utilization that aim to meet human needs while preserving the environment so that these needs can be met not only in the present but also for future generation it is some time also taught as ELF-Environment, Local People and Future.

Keeping the ELF in view the Dept. Of Social Work of Acharya Institute of Management and Science, Bangalore(Under the leadership of the HOD of Social Work Dept.) in collaboration with a community based organization initiated activities (2008-09) to save water body and thereby prevent environmental degradation. The Dept. has organized several rallies and Save –A –Lake Campaign. By adopting the principles of community organization the people at gross root level were motivated to take part in this campaign through conducting street plays on the campaign and also on environment related issues like pollution, ban on plastic, encroachment on water bodies etc. The Social Work students had several meetings with the local authorities (President & members of the municipality) regarding the Veerapura Lake Campaign and the importance of lake for the

people and even Lives Stock. The local people were made a part of this effort through consensual and welfare based approach.

The Govt. and local bodies were also involved in order to fasten the process of change. The Dept. of Social Work took an active part in Plantation of 3000 samplings around the area of lake so that the water could be preserved along with the ambition of “Go Green”. Awareness campaign was organized regarding the encroachments and the scarcity of water that will follow. Distribution of pamphlets and handbills, awakening the people to participate, prevention of the immersion of the idol of Lord Ganesha were also undertaken as part of the campaign. The general objective of Social Work, in this initiative was the improvement of the well being of people, as well as promoting environment sustainability through participation and empowerment of people.

Only because of the effort of the Dept. of Social Work, the lake was protected both from encroachment and environmental degradation. It appears nowadays people are also using this lake water for drinking!!

The prospect of social workers being catalyst in achieving environment conservation for sustainable development greatly depends on building these interdependent systems into the academic and practical realm of social work. I strongly recommend and hope that in view of the relative significance of environment conservation for sustainable development over the years, in due course this will become a most sought field/ area of social work practice. Advocacy programmes on social work lines should be inbuilt into the policies on environment conservation and sustainable development. Social workers on their part should strive to acquire knowledge in this field and a set of skills specifically to address the problems related to environment conservation and sustainable development.

References:

1. Chandrashekara, T.S (2012) : Sustainable Social Development; Challenges And Prospects (Some Observations) in the proceedings of the National Conference on Sustainable Social Development in India: New Vistas and Challenges” Tumkur University, India, P. No-1 & 2.
2. Channappa, S (2012) : Social work Intervention towards Sustainable, P.No-55.

3. Development-A Case Study of Veerapura Lake, in the proceedings of the National Conference on Sustainable Social Development in India: New Vistas and Challenges” Tumkur University, India
4. Mukhpadhya, A (1997) : The Independent Commission on Health in India.
“Report of The Independent Commission on Health in India” Voluntary Health Association of India publication, New Delhi, India, Ch-11, P.No-145-510.
5. Park, K. (2009) : Preventive and Social Medicine, 20th edition, M/s. Banarsidas Bhanot publication, Jabalpur, India, Ch-13, P. No-87.
6. Zapf., M.K. (2010) : Social Work and the Environment: Understanding People and Place, Critical Social Work, 2010 Vol. 11, No. 3.

Website reference:

1. <http://www.thefreedictionary.com/environment>
2. http://shodhganga.inflibnet.ac.in/bitstream/10603/5081/8/08_chapter%201.pdf

- * Dr.T.S. Chandrashekara, M.A., MSW., Mphil., (NIMHANS)., PhD.
Guest faculty, Department of Social Work, Bangalore University, Jnanabharati, Bangalore -560056 And Consultant Psychiatric Counsellor, Spandana Hospitals Pvt. Ltd., Bangalore-560010.
- ** Paper prepared for presentation at Annual Conference on The Theme “environment conservation: social worker as a catalyst of sustainable development; organized by NAPSWI, Date: 01-12-2013, Venue -INDORE, Madhya Pradesh, India.

Forthcoming Issue

We are glad to announce that SKH next issue will be coming under the Guest Editorship of Prof. T.K. Nair, a former Principal of Madras School of Social Work, Chennai.

Interested authors are pleased to correspond with this honourable editor to

send your article or for any issues about the next issue.

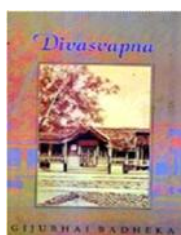
Contact : tknair36@gmail.com

Samajakaryada Hejjegalu

No. 244, 3rd Main, Poornachandra Road, MPM Layout,
Mallathahalli, Bangalore - 560056

DIVASWAPNA: Creativity in Education Book Review

Ramesh D. Gongadi

Author: Gijubhai Badheka (1885-1939)

Publisher: Prakashan Samsthan, 1999

No. of pages book contains: 87

Price of the book: Rs.100.00

Divaswapna is a story, written by Gujarat's famous educationist and teacher, Gijubhai Badheka (1885-1939). The same year, Kashinath Trivedi, the well-known educationist of Madhya Pradesh, took the initiative to publish Divaswapna in Hindi. Trivediji had learnt from Gandhi that right action requires untiring patience for its success. His dream of seeing Gijubhai's writings on education widely disseminated has come a little closer to fulfillment today. But the dream of bringing about a change in education can materialize only after a prolonged struggle along the line in which Gandhi, Tagore, and Gijubhai had moved. The educational theory propounded by all three of them emphasizes the child's need for an atmosphere of independence and self-reliance. Gijubhai gave this idea an institutional basis by establishing his Bal Mandir in 1920, and in his writings he identified the different facets of the idea.

Divaswapna is a story of a teacher Laxmiram who rejects the orthodox culture of education. He remains enthusiastic towards children and continues to experiment while consciously neglecting the traditions of teaching and prescribed textbooks. The theoretical background of his experiments lies in Montessori, but his preparation and implementation are thoroughly local.

The book was first published in Gujarathi way back in 1932. Strange that the struggle for improvement of primary education

was started long back and still there is so much to do. The book tells a fictional story of a teacher who seeks permission from the education officer to conduct experiments related to education on 4th std students.

Trying to swim against the current by purposefully shunning the orthodox methods of education he faces many difficulties. He is largely disappointed to see theoretically ideal things were not so easy to implement practically. He then devises various creative and intelligent ways to help teach children in a completely new way.

Teacher has used creative methods of teaching. One thing that I liked very much is the way he goes into the details of his experiments and I am amazed at how nicely he devises ways to solve the problems that are confronted due to the syllabus that is mandated for him to teach. The best part which I liked is the way he teaches grammar to students by helping them understand the core concepts and caring of pupils towards their personal hygiene.

Summary Points:

The Outline of the Divaswapna book highlights following points;

1. Teacher Laxmiram was eager to put his new plan into practice, eager to bring about peace and order in the class, eager to make classroom teaching interesting and win over pupils.
2. Beating does not make pupils to learn, everyone has been resorting to beating while teaching and the obvious results of this method are that the children have become uncouth, rude, restless and disturbed. His experiment is opposite to the beating method.
3. Book stresses that the Teacher must establish rapport with pupils before begins his experiments
4. Every Teacher need to prepare a plan of work (plan of action) for the next day for best results
5. The author highlighted importance of 'Use of Story Telling method' in brining effective change in the learning's of children.
6. Before the Story telling Teacher drew a large circle on the floor and told his pupils to sit around this circle every day, this promotes equality among children and each children can see faces all children.

7. In the beginning of experiment the teacher had no support from his colleague teachers, headmaster and the Education Officer, but slowly and steadily he was able to convince them. The education officer was saying-Story-telling is not the current programme, How would teacher be able to complete the prescribed course of studies. Teacher Laxmiram convinced him that 'the story telling is itself is the new method of teaching'.
8. Teacher made an attempt the pupils asked not to buy the textbooks. Instead, collected an amount equal to the cost of these textbooks; and from the amount bought good interesting books. This helped to build up a library.
9. Initially tried to care pupils on their hygiene, but it took long time for changing, because the parents had refused to let pupils go to school bareheaded, no nail cuttings, parents had no time for sewing buttons. They had various domestic problems to cite as reasons for not doing so.
10. Author has shown the how the 'Games are real education. Great powers are born on the playground. Games mean character building'
11. Teacher called a meeting of parents to explain to them the importance of games, to seek their cooperation in respect of cleanliness and order; he had invited about forty parents. Only seven gentlemen attended it. Initially it disappointed further it has helped teacher to implement new methods to change parental attitude.
12. Stories, games, library, model reading, attention to personal hygiene and orderliness of pupils -all this took up about two months of time, he reviewed the work done, he had not done anything about the prescribed syllabus in language, arithmetic, history, science, etc.
13. The methods Storytelling, Games, Library building and Model readings made children don't run away from him. They love him, respect and obey him, whereas the boys of other classes run away from their teachers. He has seen them mimicking their teachers behind their backs. Not a single boy approaches his teacher with a smile or with affection. They sit in their

classes silent, sullen and immobile and they indulge in mischief and quarrels when they go out of their classes. It is important Teacher has to give reasonable freedom to boys in this respect.

14. Teacher does not promote ranking system; he says 'A person who can sing may sing out poems. He may try to recall the words when he forgets them. A person who doesn't know a game may observe others' and learn; and one who is good at a game may play for the pleasure of it. A child with a good handwriting may serve as a model to others who would like to improve their own. Those who are good at doing things can always teach others who are not so good. He used the sentence "Our class is something quite different, something new. We blaze a new trail. This is our class!" Teacher emphasized the words "our class", repeating the words a couple of times. The boys picked it up. "Our class, children replied "It is something different, something new." This developed "We feeling" among children'
15. Teacher met the Education Officer said to issue an order that every child attending the school must have clean clothes on; their caps must be clean, if they wear caps. Hair must be well groomed. Nails must be clipped every week and they should have a regular haircut. Clothes should have proper buttons. Students must have a bath or at least a wash before they come to school. But Education Officer did not agree of his request due to social customs.
16. Teacher from his part strived to bring about whatever improvement he can do in the school, trained up children to form new habits. He bought two brooms and paid for them himself. He bought a small mirror, a comb, a piece of khaddar cloth and a small pair of scissors. Luckily there was a water tap in the school compound. He made all preparations in the class and made the boys stand in a line. They were quite willing, for they loved him. They had realized that he was doing something, which they liked and was beneficial to them. He asked them to look at their faces in the mirror and said, "Those who feel that their faces, eyes or noses are dirty may go to the water tap and wash them. They should wash their hands and

feet also and wet their hair a little, went to class after every boy had finished having a wash. He gave them the comb and asked each of them to comb hair as best as they could. Everybody was clean and looked bright and fresh. This activity shows that 'Teaching and maintaining Personal Hygiene is an integral part of education'.

17. Author has opposed the religious preaching, the philosophical basis of a religion, which is very mystical and takes a lifelong effort to understand. Such religious information is a lifeless body, now is it because the parents have no time for religious discourses or is it because the elders have had their day, for whatever the reasons. Is that why the buck has been passed on to the schools?" Children like to play; they enjoy stories, they do not like religious preaching.
18. Teacher Laxmiram used Story telling method to teach History, this method inspired Education Officer and he felt to introduce this method of teaching history in other classes also."
19. He presented plays from his class pupils during Commissioner's visit to school, plays were very enthusiastic. Plays were selected immediately and were dramatizations of the stories they have read and heard. They were told that the plays would be presented without any preparation just as we perform them every week in our class. He says - the boys are not required to memorize their parts. They know the story. Every character knows his role and specks on the stage spontaneously bearing in mind the context. There is no memorization. Props and costumes are secondary things. We lay greater emphasis on expression and acting. When costumes and props are removed, the play depends for its effectiveness only on the acting and the ingenuity of the children, and these get full scope for development. You can judge from what you have seen here how far we have succeeded. Children enjoy this kind of activity. They need neither praise nor reward because the satisfaction and fulfillment and the activity are one.
The Commissioner appreciated the work done by the Laxmiram.
20. Laxmiram went through the syllabus in grammar; he felt he would not be able to proceed in the matter suggested.

Definitions of nouns and verbs could be memorized but these definitions would mean nothing to the learners, he said good-bye to the current practice in teaching grammar. He used new for teaching grammar, prepared a plan. He devised an interesting game for them and within two months they had learnt to recognize and identify nouns, pronouns, adjectives, verbs and adverbs in a sentence. They understood the distinction between the singular and the plural and between the masculine and the feminine genders. He was planning to take up recognition of the subjects and the objects when the Education Officer paid a visit to his class, one day. He expressed satisfaction about the method used for teaching grammar.

21. He developed in pupils the command over the language, of the ability to narrate, a test of memory and acting through the method of story telling
22. Laxmiram brought box contained information as to how many books had been read by each pupil of his class during the past six months. Each page had the name of the pupil at the top and, below it; the pupil had entered in his own handwriting, the names of books read by him. Towards the end of the notebook, he had worked out some figures namely the total number of books read by the pupils and the total number of pupils; the average number of books read by a pupil; names of pupils who had read the highest and the lowest number of books, etc. He had also noted which books were most popular and which were least popular. Books read by pupils had been classified subject wise indicating preferences of the boys for subjects. The Education Officer saw all this and he was surprised. He was happy for so many books have been read by the boys! And on so many subjects. Children read under the supervision of Laxmiram. The Education Officer asked the headmaster, "How many books have been read by the pupils of the seventh standard of your school during the past six months?" Headmaster replied "How can they read so many books of this kind? If they read such books, where would they find the time for regular study of history, geography, geometry, etc.?"

23. He brought the manuscript magazine prepared by the pupils, all those articles were written by pupils, and he did not make any changes or corrections in what they write. They are published in the same form they were written in.
24. The Education Officer was pleased of Laxmiram's experiment, he opined "Quite a difficult, you are doing exceedingly well. What a fine achievement in six months I"
25. He invited the drawing teacher of the high school. He told him, he doesn't want to teach boys how to draw. The students picked up a thing about the technique, coloring a drawing.
26. One day he invited a surveyor friend of his and requested him to prepare the plan of the school after taking the measurements of rooms, etc. He began to take measurements. The students moved along observing us. He demonstrated how a plan of a building could be drawn on paper. Laxmiram took the boys to the surveyor's office for a few days to show them how draftsmen drew maps of streets, villages, forest areas, etc. The boys began to draw the school building, their houses, classrooms, a well or a lake, etc.
27. One day he brought binoculars from the high school. He showed the boys how one could see through the binoculars the objects, which were far away. The boys were surprised. They spent the whole day taking turns to look through the binoculars. And he brought a telescope one night to observe planets and stars.
28. He arranged for some trips to villages, to rivers, to hills, to the outskirts of the villages and let them inquire into past history of those places. This helped children to develop their knowledge.
29. The author felt that in the teaching of arithmetic change is needed. But the change needed is fundamental. Proper methods should be followed right from the stage the child begins to learn counting. Arithmetic is such a subject that if the concepts are not clearly understood, the student remains weak throughout.
30. The author has also named some pupils those have difficulties in some subjects, He says-It is not that they are unfit for the

school. Rather, this school is unfit for them. The school is unable to teach them what they have the aptitude for.” This shows need of concentrating upon ‘children having difficulties in readings and writings.

31. In the end of the book author described about the prize distribution. Every year prizes worth Rs.125 were given. The amount was to be distributed among the bright students. The Director of Education got up and said in his usual manner; “he consider today’s function to be different from the usual. This gentleman sitting by his side has given a new lesson in respect of prizes. He is not going to give away the amount of Rs. 125 to different individuals. He proposes to give that entire amount for opening a library in the school in the name of the gentleman who gave me this new lesson. He was glad to inform that the higher authorities have approved of such an arrangement and every year the amount of the prize money will be utilized to build up the library. Giving prizes individually gives rise to false pride and disappointments. The new arrangement for prizes is such that it benefits all concerned. He publicly thanked the gentleman who showed the futility of the prize system and showed him a better way of utilization of the amount.

“The primary purpose of a school is to guide the child’s discovery of his or herself and his/her world and to identify and mature the child’s talents. Just as each seed contains the future tree, each child is born with infinite potential. In the article he suggests that many teachers and parents try to be potters instead of Gardeners in moulding their children’s future.” Imagine a school in which sees children as seeds to be nurtured-here the teacher is a gardener who tries to bring out the potential already present in the child. The author Gijubhai Badheka in Divaswapna has made an attempt to explain possible areas for developing knowledge and learning skills of a pupil which intern helps all round development of the child.

Ramesh Gongadi, Project Director, Kalike, An Initiative by Sir Ratan Tata Trust.

Kalike Samruddi Upakaram (KSU)

Kalike Samruddi Upakaram (KSU) a learning enhancement Initiative of the Sir Ratan Tata Trust and Navajbai Ratan Tata Trust in Yadgir and Chamarajanagar districts of Karnataka.

Sir Ratan Tata Trust(SRTT) is one of the oldest grant making foundations in India, founded in the year 1919. Navajbai Ratan Tata Trust(NRTT)was set up in 1974. Both Trusts are based in Mumbai and are amongst the several philanthropic arms of the Tata Group, supporting institutions and organizations engaged in developmental and creative endeavors across the country. Through its grant making, the trusts promote development action and knowledge building in the thematic areas of Rural Livelihoods and Communities, Education, Health, Arts, Craft and Culture and Civil Society and Governance.

Objectives:

- Enhancing children's learning and development by improving the quality of elementary education, with a focus on deprived communities
- Providing insights in systemic reform, which will have potential to inform the policy

Approach:

- Supporting Non Profit Organisations(NPO) to implement projects which fit into the operational plans of KSU
- Direct implementation of selected activities(here implementing partners are not available), by putting teams in place at district and block levels

Stategy:

- Facilitating systemic reform in elementary education by working with the existing system and strengthening it.

- Working with multiple stakeholders to influence and enhance the child's learning
- Recognising and enhancing the active role of the teacher in creating child-centred classrooms
- Promoting professionalism within elementary education
- Developing process-oriented interventions to address challenges in making elementary education accessible, meaningful and enjoyable for children

Key interventions:

School Development Monitoring Committee (SDMC) &

Community Members:

- Capacity building inputs for SDMC members along with the teachers
- Awareness campaigns on the importance of girl child education, child rights and other issues

Pre-Primary Education:

- Capacity building of caregivers and resource support to Anganawadi centers to enrich the learning experiences of the children

Elementary & Secondary School Education:

- Support for underperforming children through subject specific programs/;initiatives
- Setting up functional school libraries and learning resource support
- Ensuring functional information and communications Technology interventions through hardware and software initiatives
- Creating avenues for non-cognitive growth among children

School Health and Hygiene Program:

- Awareness on basic health and hygiene issues among teachers, children and SDMC members

- Provision of drinking water and toilets
- Formation of health committees

Establishing and Nurturing Educational Resource Centers:

- Promoting Education Resource Centers
- Issue based research

Strengthening Financial Systems and Governance of Partners:

- Institutional capacity building of NPO partners

Outreach of KSU-Yadgir

- Primary Schools
- Integrated Child Development Service (ICDS) Centers
- High Schools

Programme:

- Learning Improvement Program
- Nali Kali Intervention
- Community Participation/School Development Monitoring Committee
- Early Childhood Care and Education Intervention
- Health & Sanitation
- Proficiency in English
- Information Communication Tool Intervention

Contact Kalike at :

#317/85, 18th Main, 18th cross
M.C.Road, Vijayanagar+
Bang-560 040
Karnataka

Plot No.14 & 15, "Laxmi Nivasa",
Behind Balaji Kalyana Mantapa,
Near Vanajkeri Layout,
Yadgir-585201, Karnataka

To the Authors

Samaja Karyada Hejjegalu inviting meaningful articles on Social issues to our magazine.

We are pleased to concentrate in the following before posting.

1. Strictly follow the article guidelines.
2. It should be in the typed word format.
3. For Kannada articles use Nudi software.
4. Soft copy address to **socialworkfootprints@gmail.com,**
editorsocialwork@gmail.com.
5. For hard copy send to Niruta Publications address.
6. The rest of the communication about your article will happens through email or phone.

Contact Details : **080-23213710, 8064521470**

NGO Management Workshop

Niratanka in partnership with CAP (Centre for Advancement of Philanthropy) organized a two days workshop on 14th Saturday and 15th Sunday June 2014. At “The Atria Hotel”, #1, Palace road, Bangalore-1.

The workshop was hosted by Mr.Noshir.H.Dadrawala-Chief Executive of the CAP, a well known expert in non-profit law, serving the Board of the International Centre for Nonprofit Law (ICNL), member of Asian Philanthropy Advisory Network (APAN)

Topic covered:

Legal compliances for NGO's

Fundrising

Corporate Social Responsibilities

Workshop got good number of participants from different parts of the state. The knowledge shared by Mr. .Noshir.H.Dadrawala enlightened the participants mind by developing an insight on the above mentioned topics. His lecture quoting the practical difficulties was so interesting and informative . This helped the participants in removing the misconceptions and developing the in depth knowledge on it.

Workshop on NGO Management and Corporate Social Responsibility, held at Hotel Atria, Bangalore on June 14th and 15th 2014. Organised by Niratanka in partnership with CAP, Mumbai.

NIRUTA PUBLICATIONS

ನಿರುತ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್

ಲೇಖಕರು ತಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರಕಾಶನಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಪರ್ಕಿಸಬಹುದು.
ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಪ್ರಸ್ತುತ ನಿರಾತಂಕ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತಿವೆ.

ಕ್ರ.ಸಂ	ಪುಸ್ತಕದ ಹೆಸರು	ಲೇಖಕರು	ಬೆಲೆ
1.	ಮಡಿಲಿಗೊಂದು ಮಗು	ಪದ್ಮಸುಬ್ಬಯ್ಯ	130/-
2.	ಸಮಾಜಕಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	ಎನ್.ಬಿ. ಮುನಿರಾಜು	250/-
3.	ಅರ್ಥನಾರೀಶ್ವರ	ಎಂ. ಬಸವಣ್ಣ	50/-
4.	ಆತ್ಮೀಯರು	ಎಚ್.ಎಂ.ಮರುಳಸಿದ್ದಯ್ಯ	200/-
5.	ಪ್ರಶಸ್ತಿ	ಆರ್. ಉಷಾ	70/-
6.	ಆರೋಗ್ಯವೇ ಭಾಗ್ಯ	ಶಿವಾನಂದಯ್ಯ	100/-
7.	ಸಮಾಜಕಾರ್ಯದ ಶಬ್ದಕೋಶ	ಎಚ್.ಎಂ.ಮರುಳಸಿದ್ದಯ್ಯ	****
8.	Samajakaryada Hejjegalu- Journal of Social Work (Special Issue) Communitarian Social Work, August 2013, Volume III, Issue 8	Venkat Pulla	100/-
9.	A Holistic Approach to Literacy in Indian	Koduru Venkatesh	75/-
10.	Indian Street Children	Koduru Venkatesh	75/-
11.	Karnataka Ngo's Directory	Ramesha M.H. et,al	750/-
12.	Noam Chomsky's Discourse On Globalization And U.s.' Imperialism: Implications To Social Action In India	Ashok Antony D'Souza	500/-
13.	Social Discrimination Against Persons With Disabilities and Their Rehabilitation in Karnataka	Kannakanti Parameshwar	550/-
14.	Social Exclusion Inclusion Continuum: A Paradigm Shift	V. Ramakrishna	600/-
15.	Social Work And Social Welfare	Shankar Pathak	695/-
16.	Social Work And Social Welfare (subsidized under the NBT)	Shankar Pathak	245/-
17.	Teen Suicide	Koduru Venkatesh	150/-

18.	Technology In Business: A Competitive Edge for Organizations	P.Paramashivaiah. et,al	600/-
19.	Social Policy, Social Welfare and Social Development	Shankar Pathak	500/-
20.	International Conference on Leveraging Operations & IT for Sustainable Development	Om Prakash. C. et,al	800/-
21.	Emerging Trends in Management	Shiva Shankar. K.C	750/-
22.	Scientific Writing and Publishing in Social Work	Ilango Ponnuswami. et,al	850/-
23.	Old age in an Indifferent Society	T.K. Nair	200/-
24.	Community Work : Theories, Experiences and Challenges	Venkat Pulla et,al	350/-
25.	New Vistas and Horizons in Management	Shiva Shankar. K.C.	750/-
26.	SamajaKaryada Hejjevalu Journal of Social Work (Special Issue) Leadership Crisis in India, January 2014, Volume IV, Issue1	B.T. Lawani	100/-
27.	UGC NET Social Work	Ramesha M.H. et,al	750/-
28.	Social Work Profession in India: An Uncertain Future	T.K. Nair	500/-
29.	Careers in Social Work	Ramesha M.H. et,al	*****

Feel free to contact for any queries about the journal and books:

NIRUTA PUBLICATIONS

NIRATANKA# 244, 3rd Main, Poornachandra Road,
MPM Layout, Mallathahalli, Bangalore - 560056,
Mob -9980066890, Off-080-23213710, 8064521470

Email: nirutapublications@gmail.com

Visit: <http://nirutapublications.blogspot.in/>

Mode of Payment Details

You can Deposit/Transfer the amount or send DD/Cheque in
favour of **Niruta Publications**

Bank Details :

Niruta Publications

A/C No:04861010002019

IFSC Code : SYNB0000462

Address :

Syndicate Bank

Kengeri Satellite Branch

Bangalore

Samaja Karyada Hejjevalu (SKH) Social Work Foot-Prints

A bi-lingual (kannada – English) Social Work Magazine published 4 times a year: January, April, July and October. Founded in 2010 by M.H.Ramesha, a social work and human resources professional, SKH's primary focus is to popularize social work and social development issues among social workers, social work educators, social development professionals, students and the Kannada-speaking people.

Guidelines for Authors

Basic Requirements

- Title of the article should be relevant to the objectives of SKH.
- An abstract of about 100 words.
- Length of article upto 2,000 words.
- References to be as per SKH style.

If an article does not meet these requirements, the article will be rejected.

Declaration

Each article should be accompanied by a declaration by the author(s) that:

- He/she is the author of the article.
- The article is original
- The article has not been published, and has not been sent for publication elsewhere.
- A copy of permission from the copyright holder, if the author has copied more than 500 words or tables or figures from a published work.

Article Submission

- The article should be submitted as soft copy, and hard copy in duplicate
- Hard copy should be typed in double space on one side of A4 paper
- The title page of the article should include the title and the name of the author (without Dr, Mr, Ms, etc.) Then the abstract should be typed in small font.
- Author's degrees and other details should be at the end of the article.
- Communication regarding articles should be sent to ramesha.mh@gmail.com, nirutapublications@gmail.com

Copyright

Once the article is accepted, the copy right of the article will be owned by SKH magazine. It should not be reproduced elsewhere without the written permission of the Editor, SKH Magazine.

References

Citation in the text briefly identifies the source. The last name of the author and the year of publication are cited in the text. For example, (Pathak, 2012).

The Reference List, given at the end of the typescript, should provide complete information necessary to identify and retrieve each source cited in the article: text, table or figure. Arrange entries in the References in the alphabetical order by the last name of the author and then by his/her initials.

1. References should be listed in two columns, separated by a colon. The left hand column contains the detail of the author(s) and the year of publication. The right hand column contains the title of the publication and other data related to that publication.

2. An article published in a journal should contain the following details: Author's last name, initials, year of publication, name of the article, name of the journal (italicised), volume number, issue number in brackets, and page numbers of the article.

For example:

Mohan, K. : Social Change, *Indian Journal of Social Change*, 23(2): 33-43.
1998

3. An article published in an edited book should contain the following details: Author's last name, initials, year of publication, title of the article, initials and last name of editors, Ed(s) in brackets, title of the book (italicised), place of publication, name of the publisher and page numbers of the article.

For example:

Nair, T.K. : Old Age, In K.V.Rao (Ed), *Older People in India*, Bangalore: Niruta Publications, 3-13.
2013

4. A book should be listed in the following format: Author's last name, initials, year of publication, title of the book (italicised), place of publication and name of the publisher.

For example:

Pathak, S.H: *Social Work and Social Welfare*, Bangalore: 2012
Niruta Publications.

5. When source is the internet, all the details of the references should be given as described earlier. In addition, mention as below:

Retrieved on 11.12.2013.

Book Review

- Book review should follow the same requirements of Article Submission like an article.
- Copy right of book review will be owned by SKH Magazine.
- Book review would need the concurrence of the Editor, SKH Magazine.

MAG (3) NPP/321/2010-2011

ISSN No. : 2230-8830

SUBSCRIPTION FORM

SAMAJA KARYADA HEJJEGALU

YES, I WOULD LIKE TO ADVERTISE /SUBSCRIBE TO
"SAMAJA KARYADA HEJJEGALU"

Name: Mr./Ms. _____ Date of Birth: _____

Current Subscription Number (If renewing): _____

Address: _____

City/District: _____ State: _____

Pin (Essential):

Email: _____

Phone/Mobile _____ (Res) _____

Cheque** DD/ No.: _____ Dated: _____

for Favouing **SAMAJAKARYADA HEJJEGALU**

Bank Name: _____

Duration	Issues	Individual	Institution
1 year	4	400/-	500/-
2 years	8	800/-	1000/-
3 years	12	1200/-	1500/-
4 years	16	1600/-	2000/-
5 years	20	2000/-	2500/-
Life time		5500/-	8000/-

Advertisement Tariff

Full Page : Rs. 10000

Half Page : Rs. 5000

Please address correspondence to the Editor

SAMAJAKARYADA HEJJEGALU

NIRATANKA, #244, 3rd Main, Poornachandra Road,

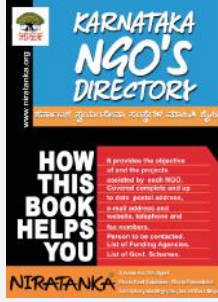
MPM Layout, Mallathahalli, Bangalore-560056.

Ph: 080-23213710 Mob: 9980066890

Email: socialworkfootprints@gmail.com,

Visit: <http://socialwork-samajkaryadahejjegalu.blogspot.in/>

Inviting NGO details

Karnataka NGOs' Directory comprises the detailed data on the NGOs' in Karnataka. The first impression brought out in the year 2011. Now we are planning to bring the second edition. it will be the value added activity for the first edition.

We request to send your NGOs' details to update in the forthcoming 2nd edition of Karnataka NGOs' Directory by Niruta publications.

ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಕೈಪಿಡಿಯ 2ನೆಯ ಮುದ್ರಣವನ್ನು ಹೊರತರಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ದಯಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಿ. ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಬಗೆಗಿನ ಯಾವುದೇ ಮಾಹಿತಿಗೆ 'ನಿರಾತಂಕ' ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ.

Niratanka, #244, 3rd Main, Poornachandra Road, MPM Layout, Mallathahalli, Bangalore-560056

Ph : 080-23213710, 8064521470, 9980066890

e-mail : nirutapublications@gmail.com

socialworkfootprints@gmail.com

Visit : <http://trainingniratanka.blogspot.in>